

ניתן לקבל את החוברות לביתכם בדמי משלוח, לפרטים:

Otzar.p@htora.co.il | 04-862-8888 | U.S.A. 718-4072479 | U.K. 44-208-2111027

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

תרומה

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

שְׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵי בְּעִנְיָן שֶׁבַת שֵׁשׁ מִצְוָה בְּאֶכְלָה
וְשִׁתִּיָּה, עַל פִּי מִשָּׁל לִבֵּן מֶלֶךְ שֶׁהָיָה בְּשִׁבְיָה, וְהִגִּיעוּ כְּתָב
יָד אָבִיו הַמֶּלֶךְ וְרָצָה לְשִׁמוּחַ, וְלָקַח הַרְבֵּה לְהַמוֹנִים מֵיָגִי
מִשָּׁקָה שִׁשְׁמָחוּ הֵם, וְאֵז יוֹכַל הוּא לְשִׁמוּחַ בְּשִׁמְחָתוֹ,
וְהַנְּמָשֶׁל מְבַאֵר, כִּי הַנְּשִׁמָּה אֵי אֶפְשָׁר לְשִׁמוּחַ בְּרוּחָנִי, עַד
שִׁשְׁמִחַ הַחֲמֹר בְּגִשְׁמֵי וְכו' וּדְפַח"ח

(תולדות יעקב יוסף שלח)

אוצר מניני החסידות:

א **תשואות חן** | נתינת צדקה חשובה גם כפאשר אינה לשם שמים
ב **נעם מגדים** | נעם עובדי ה' האמתיים מלאי הכנעה ונענה מחמת עגמת נפשם על רצון קלוש שעדין יש בלבם לדברי העולם
ג **ייטב לב** | סימן לדעת אם הנתינה לשם שמים כפאשר אין הנותן בודק כמה חברו נתן
ג **שפע חיים** | לי לשמי - אהרה יתרה שיכוננו לשם שמים ולא רק להנאת התגליות השכינה
ג **פתוחי אותם** | הפלה בלא פונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי
ג **תורת אמת** | המשואות בכל לב להגיע לדרגת עבודת הבורא לשם שמים גם כן נקרא מהעובדים לשמה
ד **באר מקיים חיים** - כפאשר מקיימים המצוות מתוך אהבה ויראה הם עולים לשמים ומתקבלים לנחת רוח
ד **דודאים בשדה** | נדבת הלב של האדם אף היא מהשיות
ה **תורת השרף ממולאיניציא** | עבודת כל אדם בכל דור חביבה לפני הבורא יתברך
ה **דברי יחזקאל** | ללמד עבודת ה' מהחושקים בהבלי העולם
ה **דברי יואל** | הצווי על התרוימה הנה קודם חטא העגל כדי שתהא הנתינה בכל דן ונקי
ו **אור החיים** | על ידי הרמת התרוימה זכו להשראת השכינה
ו **אור המניין** | עבודת בנינו המשפן שיענינה העלאת הנצוצות על ידי בני ישראל נוקבת והולכת עד ביאת המשיח
ז **קדשת לוי** | מחשבת המצוה מרוממת את השכינה ומעשה המצוה מרומם את האדם
ז **נעם אלמלך** | זהר מאד כממונו שלא ימצא בו שום מכשול עון
ח **מי השלח** | שיכחת פרשת תרוימה אחרי פרשיות יתרו ומשפטים
ח **לקוטי הלכות** | על האדם להעלות את ממונו ופציו לקדשה
ח **לקוטי שיחות** | רוב קסין ונחשת' ג' דרשות בנתינת צדקה ובמדרגות העבודה
ט **חגל יצחק** | התחש לא נבאר בששת ימי בראשית מחמת גאנותו המאוסה לפני הבורא יתברך
ט **תינא** | המשפן הוא עצה שתוכל הקדשה ששרתה על ישראל במתן תורה להמשיך לשרות בתוכם ולא תפרח נשמתן
י **פני דוד** | הדרך כיצד לתפן כל מעשיו כדי שיהיה ראוי להיות מקדש
יא **משחיל הלבן** | מורא מקדש ובתי כנסיות מפני השראת השכינה
יא **הקשרת האברכים** | המשפן הוא מקום ממצע בו אין הבדל בין חמירות לרחוניות וממנו מתפשט הכח לקדש את חמירות העולם הזה
יב **ישמח ישראל** | השראת השכינה לא היתה מצד פעלות בני המקדש אלא מתנת שמים, ולכן גם היום אפשר לזכות לכהן
יג **בית אהרן** | כל אדם יכול לבוא למדרגת משה רבנו להפריש עצמו מכל גשמיות ולהדבק בה
יג **תפארת שלמה** | יש צדיקים שעבודתם בתורה ויש שעבודתם בתפלה
יד **חשבה לטובה** | כדי לזכות לתורה צריך לזכר את הגוף וגם לדעת שהתורה מקומה בשמים אלא שנתנה לנו במתנה
יד **עבודת ישראל** | התרגום מפרש ההפך מרש"ו והמדרש
יד **מגן אברהם** | על האדם לערוך עצות כנגד יצרו בעת האכילה
טו **מהרי"ד מבעלזא** | הור מרמו שיש להנות מהעולם הזה בגבול וצמצום
טז **תשואות חן** | משה רבנו נצטוו להדריך את ישראל להתקדש כמאווה בעת עלתו לכהן סני
טז **חנם סופר** | מצוה שאיננה מצינה מתפעלים ממנה יותר
יז **שם משוממאל** | שם של עבוד את ה' גם מתוך הכנעה של מתוך כבודת הלב, כדי שלא יבוא לא לידי יאוש ועצבות ולא לידי פאנוה ועזות
יז **פתוחי אותם** | למוד המשנה מתפן שש ספירות של מלכות דיצירה
יח **שפתי צדיק** | כפאשר כהן הקטיר טהור היה מתלבש בו ניצוץ מנשמת אהרן הכהן

אוצרות גאוני הדורות:

יז **יד יוסף** | רמזו פסוקי תרומת המשפן על דיני גבית צדקה
יט **בנין איראל** | תרומת המשפן באה בעת הבאת תרומת השקלים והאדנים כדי שכל ישראל יתנדבו מרצונם הטוב ולא מקנאת איש מרעהו
כ **חמדת ישראל** | כשולמד לשמה נעשה מרכבה לשכינה וזוכה לקבל התורה
כא **קלי חמדה** | הפרשת צדקה בישוב הדעת ובמתינות
כב **כתב סופר** | שרתה רוח קדשו יתברך על עושי המשפן כדי שיעדו כיצד לעשותה
כב **טללי אורות** | בפעולת מקדש של מטה שוכן הקב"ה בשמי בתי מקדשות
כב **ראשי בשמים** | נצטוו ישראל לעשות את המשפן במקום משה כדי שלא יכלו פחרונו של מקום
כג **קולו של יקר** | מבינת ממוזין תצפנו - רמז ונשכרה של התורה בעולם הזה ובעולם הבא
כג **תרומת הלב** | כדי הארון היו כבוגיני בטבעות לעולם לרמז שאף מי שפכר למד כל התורה פלה לא יפרש מלמדו ולהגות פה כל ימיו
כג **חשב האפוד** | צדקה מממנו נקו מגול מקרב את האלה
כג **נפש דוד** | מעלת הבל תינוקות של בית רבן מנהל של תלמידי חכמים
כד **אמרי שפר** | כשרצה משה שידבר עמו הקב"ה נטל את הלחות מהארון ובעת שהחזירם התפלל שיתנחד עמו הדבור
כה **קלי יקר** | הכובש תאוותיו הני הוא כן חורין ונעשה לו דן וכתר / הצלחות עולם הזה כגלגל שחורו בעולם
כה **ישועי ציון** | ונתת על השלחו לחם פנים - אמירת דברי תורה על השלחו
כה **אלשיך** | עקר טהורו של האדם על ידי יסורים
כה **ירע שמשון** | רמזו המורה לבעלי תורה ומצות
כו **אמרי שפר** | צפוי נחשת של המזבח בא לכפר על עזות מצח שפנגד התלמיד חכמים הדומים למזבח
כז **מעשי צדיקים**
כח **יומא דהילולא**
כח **לל מצותיך אמונה** | השבת נעם הנשמות
כח **דבר הלכה**
כח **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

אֵילָה שְׁלוּחָה

רבי נפתלי מליטאוויסק זיע"א
(בן הרה"ק רבי שמעון מזירוסלב זיע"א)

עצה לזקוק לישועה ואין באפשרותו לנסע לצדיק

שְׁמַעְתִּי מחסידים וְאֲנִשִּׁי מַעֲשֵׂה הַנוֹסְעִים אֶל הַצְּדִיקִים שְׁבָדוֹר, שְׂבָאִם נִדְמָן לוֹ דְּכַר צָרָה שְׁלֵא תָבוּא, וּמֵאָפֶס הַפְּנָאִי אוֹ מֵאִיזָה סִבָּה אַחֲרַת שְׁמַעַכְב אוֹתוֹ לִסְע תַּכְף אֶל הַצְּדִיק בְּעַת הַמְצַטְרֵף, יִפְרִישׁוּ מִמְּמוֹנָם נְדָבַת לָבֶם כְּמוֹ הַמְּנַהֵג שְׁלֵהֶם, וְזֹאת לָהֶם לִישׁוּעָה. וְכֵן שְׁמַעְתִּי מֵהָרַב מוֹרֵנוּ הָרַב מִנְחָם מַעֲנֵדֵל ז"ל אַבְד"ק רַעְדִּים שְׁהִיָּה נוֹסֵע בְּתַמִּידוּת לִיעֲרוֹסֶלֶב לְגוּה אָבִי הַה"ק זְצוּק־לֵה"ה וּפְעַם אַחַת לֹא הָיָה אָבִי זֹלֵה"ה בְּבֵיתוֹ וְהָרַב מו"ה מִנְחָם מַעֲנֵדֵל ז"ל הִנֵּל הָיָה לוֹ חוֹלָה בְּתוֹף בֵּיתוֹ, וְעֵשָׂה כָּךְ, וּבְעֵוֶרֶת ה' יִתְבַּרֵּךְ עֲלֵה אֲרוּכָה וְרַפּוּאָה שְׁלֵמָה. וְזֶה מוּכָן עַל פִּי מַה שְׁפָתָיו הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בְּכָל מְקוֹם שֶׁמִּחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם דְּבוּקָה שֵׁם הוּא כְּלוּ, וְאִם כֵּן הוּא בְּעֲצָמוֹ אֲצֵל הַצְּדִיק, וְהָבֵן. וְאֲפֹשֶׁר לוֹמַר שֶׁזֶה מֵרָמוֹ בְּרַש"י ז"ל בַּפְּסוּק 'וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה', וּפְרַשׁ רַש"י ז"ל בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ: 'לִי לְשָׁמִי, תְּרוּמָה' הַפְּרָשָׁה, יִפְרִישׁוּ לִי מִמְּמוֹנָם נְדָבָה:

שְׂאֲרֵית מִנְחָם

רבי מנחם מגדל מוישנא זיע"א
ספור שבחן של צדיקים שנה לספור שבח הבורא

יְדוּעַ שִׁסְפּוֹר מַעֲשִׂיֹת עֲבָדוֹת וְהִנְהִיגוֹת טוֹבוֹת מִצְדִּיקִים הוּא עֲנִין גְּדוֹל מְאֹד, וּפְרָשׁוֹ בְּזֶה הַרַש"י פְּרִשְׁת חֲזִי שָׂרָה אָמַר רַב אַחָא יִפָּה שִׁיחְתָּן שֶׁל עַבְדֵי אָבוֹת - מַה שְׁמַשְׁיַחֲזִין מֵעַבְדוֹת ה' שְׁעַבְדוּ אָבוֹתֵינוּ אֵת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, יוֹתֵר מִתּוֹרַתְךָ שֶׁל בְּנִים. וְקָדַשׁ הַקְּדוּשִׁים זְקֵנֵי הָרַב יִשְׂרָאֵל מְרוֹזִין זצ"ל אָמַר פְּעַם: כְּתִיב 'הִלְלוּ אֵת שֵׁם ה'' וְהַדָּר 'הִלְלוּ עַבְדֵי ה'' (תהלים קלה א), וּפְעַם כְּתִיב וּמִקְדִּים 'הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְהַדָּר 'הִלְלוּ אֵת שֵׁם ה'' (שם קיג א), שְׁשִׁקוּלִין שְׁנֵינֵיהֶם, כִּי גַם בְּזֶה שְׁמַהֲלִים עַבְדֵי ה' מְהַלֵּל שֵׁם ה', וְזֶהוּ שְׂאֲמַר הַכְּתוּב מִקְבִּילוֹת 'הִלְלוּאוֹת' אֲשֶׁה אֵל אַחַתָּה (כו ה), שְׁשִׁנֵּיהֶם עוֹלִים בְּקִנְיָה אַחַד, עַד כָּאֵן תִּכְּן דְּכִרְוֵי הַקְּדוּשִׁים (הַפְּטִירָה לִשְׁבַח הַגְּדוֹל):

וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה (כה ב)

תְּשׂוּאוֹת חַן

רבי גדליה מליניץ זיע"א

נתינת צדקה חסובה גם כאשר אינה לשם שמים

וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה, וּפְרַשׁ רַש"י לִי לְשָׁמִי. שְׁמַעְתִּי מִפִּי מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל קֵאמִינְקֵר ז"ל, שְׂאֲמַר לְפָנַי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל בְּאוֹר עַל פְּרוּשׁ רַש"י הִנֵּל, עַל פִּי הַקְּדָמְתוֹ שְׂקָבֵל מִמֶּנּוּ שְׁנִתְיַנַּת הַצְּדָקָה עוֹלָה יִפָּה אֲפִלוֹ

כְּשֵׁאִין נוֹתְנִין לְשֵׁם שְׁמִים, כִּי טָרַם הַכֹּל נִזְוֵן הָעֲנִי וּמַחְיָה אֵת נַפְשׁוֹ בְּצָדָקָה. וּבֹאֵר שֶׁזֶה פְּרוּשׁ רַש"י ז"ל, שְׁהִקְשָׁה לוֹ דְּהִכִּי הוּי לִיָּה לְמַכְתָּב, וַיִּתְּנֵנוּ לִי תְּרוּמָה, אֲלֵא שְׁמַלַת 'לִי מוֹרָה עַל לְשָׁמִי. כִּי כְּפִשׁוּטוֹ לֹא יִתְפָּרֵשׁ, כִּי לִי תִּבֵּל וּמִלְאָה' (תהלים נ יב). וְכִינֵן שְׁמַלַת 'לִי הַכְּנִיָּה בְּזֶה לִי לְשָׁמִי, שׁוּב לֹא יְכוֹל לְמַכְתָּב וַיִּתְּנֵנוּ לִי תְּרוּמָה, דְּבִצְאָמַת נְתִינַת הַצְּדָקָה יְכוֹלָה לְהִיּוֹת אֲפִלוֹ שְׁלֵא לְשֵׁם שְׁמִים, רַק שְׁפִינֵן שְׂכָן הַדְּבָר, שְׁהִתֵּר הַדְּבָר לְתַן צְדָקָה אֲפִלוֹ שְׁלֵא לְשֵׁם שְׁמִים,

הרב משה אלשיך ז"ל בפסוק (תהלים לח י) 'ה' נגדך כל תאנתי ואנחתי כו', והפונה פי (המורה) [התורה] שתאונתיי הם בנגדות להבורא ברוך הוא, אף המליץ על עצמו שמתאנח על זה, וזהו 'ואנחתי ממך לא נסתרה', עד כאן דברי פה קדוש ז"ל רבנו הרב משה אלשיך. ובאמת הדברים כפשוטן קשים להלמן, כי לא כף הנה מדתו של אדונינו דוד המלך ע"ה, רק הנה בדבקות הבורא ברוך הוא וברוך שמו תמיד, ובאמרו (תהלים סג, ט) 'דבקה נפשי אתריך כו', ולא הנה בנגד זה חס ושלום של תאוות נגדיות. אף תבת כל, לפעמים משמעו כל דהו, כמו שפרשו ז"ל על פסוק (ויקרא יח, כט) כי כל אשר יעשה מכל התועבת. וזהו 'נגדך' - שהוא התנגדות לך, 'כל תאנתי', אפילו כל דהו וכל שהו שפי מהתאנה לשום עסקי עולם, אפילו דהתיארא גם כן, זה דבר שהוא 'נגדך', כי איך יתמלא לב אדם לחמד שום דבר שבבעולם ולהניח דבקות נעם הנעימות כרגע, וחרפה רבה היא לו דבר זה, ועל זה המליץ 'ואנחתי כו', כנ"ל.

ומעתה בין תבין את אשר לפניך, כי דבר זה יש בו די והותר אצל חסידים ואנשי אמת להביא בהם ההכנעה והענוה, כי יחפשו וימצאו במשך זמן מהזמנים תמצא בהם החושק וקסוף כרגע לדבר מעסקי עולם, וזה יביא בהם אנטה כמו חטא גדולה להמונים, והבן זה היטב. וזהו אומרו כי תוכל לאחז בשניהם, 'תרו' וגם 'מה', 'מאת כל איש' - רצה לומר כל דהו מדברים האנושים אשר ירצה בהם ויחשק בהם לבו לפעמים, וזהו 'אשר ידבנו לבו', זה 'תקחו את תרומתי', 'תרו' ו'מה', שניהם כאחת טובים. והבן היטב פרוש הנחמד הנה ומכניסהו בלבך לעשות בן טוב לך, נראה לי:

על כל פנים יקחו לי תרומה' - שינאה מקבל הצדקה לקבלה לשם שמים, שלא לקבל הצדקה לצורך מתרות חס ושלום, רק לאשר מצטרף להחיות נפשו ונפשות ביתו, כל אחד לפי אשר יאות ונכון לו, עד כאן, ודפח"ח:

נעם מגדים

רבי אליעזר מטרנוגורד זיע"א

עובדי ה' האמתיים מלאי הכנעה וענוה מחמת עגמת נפשם על רצון קלוש שצדין יש בלבם לדברי העולם

או יאמר וידבר ה' כו', דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה כו'. הנה תבת תרומה, תרמו 'תרו' 'מה', והפונה על תר"ו מצות שנצטוינו נוסף על ז' דבן גח, ו'מה' הינו לאחז במדת ענוה, גם שיהיו בידו תר"ו אורות הנ"ל עם כל זה יחזיק עצמו לאין ומה אני. כאמור על ידי רבנו אור ישראל ונחננו מה' (לעיל טו ז), וכמאמר ז"ל (חולין פט). גדול הנאמר במשה כו'. אמנם לאחז בשניהם קשה הדבר, וכדברי החובות הלקבות (שער התשובה פ"ח) מחסיד אחד שאמר לתלמידיו שהנאחו מה שיש בהם קצת מהחטא, דבזולת היו באים חס ושלום לחטא הגדול, חטא גדלה דגדלות.

אבל באמת זה אינו רק במתחילים, אבל עבדי ה' הגדולים האמתים אשר כבדו באו אל הקדש פנימה, תבאמו ותשמעו בלבם ההכנעה וענוה מקצת התאנה והחשק אשר יראו בלבם לשום דבר מעסקי העולם, וזה בעיניהם פחטאה רבה אצל הקטנים והנמוכים, כי הלב ראוי שימאס בעיניו כל חמדי העולם, ולא יחשק ולא יתאנה כי אם בדבקות החי החיים ונעם הנעימות, ואם יראו שנתעורר בלבם איזה גדלות וצמח בהם התנאה מקצת דמקצת מעסקי העולם יגדילו עליו הפכי והמור.

ול'המתיק ו'להכניס הענין העבדות הנה האמתי בלבבות הישרים, נביא דברי רבנו

ייטב לב

רבי יקותיאל יהודה מסיגעט זיע"א

סימן לדעת אם הנתינה לשם שמים
כאשר אין הנותן בודק כמה חברו נתן

יש להבין אומרו 'ויקחו לי תרומה', ויתנו היה ראוי לומר. וגם להבין פרוש רש"י לי לשמי. וגם אומרו 'מאת כל' דמשמע כלל, ואחר כך פרט 'איש אשר וגו''. והנראה לי על פי דכתיב (במדבר כד ב) 'וירא את ישראל שכן לשבטיו' ופרש רש"י ראה שאין פתחיהן מכוננין זה כנגד זה. ואמתי בדרך צחות, כי כשבאין לגבות מעות לצדקה ולבנות בית הכנסת ובית המדרש, הדרך הישר שיתן כל אחד ואחד לפי נדבת לבו כפי ברפת ה' אותו, ולא ישית עיניו ולבו אל מול רעהו לאמר אם הוא נותן סכום כך אני נותן סכום כך, כי אין זה רק קנאת איש מרעהו, אבל הנותן לשם שמים מה לו אם רעהו רע עין או לא, הוא יהיה טוב עין ויברך ברכתיב 'פתח תפתח את דרך וגו' כי בגלל הדבר הזה יברך וגו' (דברים טו ח-ט). וזהו שאמר ראה שאין פתחיהן – של דיהם מכוננים זה כנגד זה, כי אם כל אחד ואחד נותן נדבת לבו כהגון, ואז יבנה בית המדרש ובית הכנסת, וזהו שאמר 'מה טבו אהליך וגו' אלו בתי כגסיות ובתי מדרשות, ויהי.

והנה החוקר לב ובוחר פליות לפניו נגלו מי הנותן לשמו ומי שאינו נותן רק מחמת קנאת איש מרעהו, אבל האדם לא יכול לחקור מחשבות האדם ותחבולותיו אם פונתו לשמים וזה וברורה או לא, אבל המופת לזה אשר גם הצבאי יבין פונת הנותן אם הוא לשמו יתברך הוא בזה, אם נותן כפי נדבת לבו, ואינו חוקר ודורש כמה נתן זה או זה ואינו מעריך נדבתו מול רעהו, אז פונתו לשמים, אבל אם מעריך נדבתו מול פני רעהו אז אין פונתו לשמים. וזהו שאמר 'ויקחו לי לשמי', שהלוקחים ידעו שהוא לשמי, והמופת 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' דייקא ולא זה כנגד זה אז תקחו את תרומתי:

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

'לי לשמי' - אזרהה יתרה שזכוננו לשם שמים ולא רק להנאת התגלות השכינה

כל הקמת המשכן היתה כדי שבני ישראל יזכו לראות את פני השכינה. ברור שכל אדם אפילו המגשם ביותר היה נותן את כל אשר לו כדי שיוכל לראות את פני יוצרו אפילו רגע אחד. אם בן ברדאי הסכים כל אדם לתרם את כל הונו להקמת המשכן, בה זכה לגלוי שכינה. לכן הזהיר הכתוב 'ויקחו לי תרומה', ופרש רש"י 'לי' - לשמי, להזהיר גדולים על הקטנים, שלא יתפנונו בהקמת המשכן להנאת עצמם ולצורך נשמתם, שזכונן לחזות בנעם ה', אלא שבהקמת הנדבה תהיה לשם ה'.

זה נסיון גדול וכבד מאד, יותר מאלו היו מזוהרים לקיים מצוות לשם ה' ולא על מנת לקבל פרס, כי כאן נצטוו שגם אם יזכו להנאות ולהתענג מזיו השכינה שהוא שכר מצוה הנעלה ביותר, לא יתפנונו להנאתם ולטובתם, אלא למען שמו באהבה. רמז לזה נקט הפסוק בלשון 'ויקחו לי', ולא אמר ויתנו לי, כי על ידי נתינת התרומה לוקחים בכיכול את השם יתברך וזוכים לקבל פני שכינה ולהנאות מזיוו, כי השם יתברך משרה שכינתו בבית שבנו לכבודו. ונקא לכן צריך להיות לי לשמי, לא להתפנון להנאת הגוף והנפש אלא לעשות נחת רוח למי ששפן שמו בבית הזה:

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה בלא כונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי

אפשר לחמו על התפלה, הידוע דעקר תפלה היא בלב, כמו שנאמר (דברים יא יג)

התחיל עוד בעבודתו, רק פשיה'ה עבודתו בדרך נדיבות לגרם שפע לכל ישראל, זהו רצונו יתברך. וזהו ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כי האיש הזה אשר עבודתו תמה בנדיבות לאחרים, הוא העושה נחת רוח להשם יתברך, וכביכול נעשה השם יתברך בחינת מקבל, כמו שאמרו חז"ל (והר"ח ז' ע"ג): ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, וזהו ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו.

אמנם למען לא יתראש לב האדם, אף שמתבונן בנפשו כי עוד לא נודע לבו בנדיבות שלמה, ומחמת זה ידמה כי אין בעבודתו פלוגת ויתראש חס ושלום בעבודה, על זה רומז הפסוק בלשון 'ידבנו', לשון עתיד, שאף שעוד אין לבו יתברך בנדיבות שלמה, אם הוא מכין עצמו יודע זאת כי רצון השם יתברך לזה ומקנה ומצפה מתי יגיע לזה, גם הוא נמנה בין העובדים, ויוסיף אמץ לטהר לכוונו ולרצו עצמו עד כי יצור לו ה' ויגיע לשלמות העבודה בנדיבות לב, ויגרם שפע טוב לכל ישראל:

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי
(כה ב)

באר מים חיים

רבי חיים מושרנובוץ זיע"א

כאשר מקימים המצוות מתוך אהבה ויראה הם עולים לשמים ומתקבלים לנחת רוח

הנה נודע אשר אהבה ויראה הם מהמצוות הנוהגין תמיד בכל עת ובכל שעה ורגע, והם מחובת הלבבות שצריך האדם לזכר באהבתו ולירא ממנו, שהם מצוות עשה ממנו רמ"ח המצוות וצריך לקמן בלב תמיד. ואמנם פי במה יבוא האדם לאהבתו ויראתו, כתב הרמב"ם ז"ל (סודי התורה פ"ב ה"ב) וזה לשונו: והאף הוא

וילעבדו בכל לבבכם, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תנ"ת ב.) איזוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפלה. שצריך בונה בלב בשעת התפלה, ואם אין אדם מכון לבו בשעת תפלה, רק מוציא הדברים בפיו ולבו בל עמו, אין תפלתו מתקבלת. והתפלה נקראת דברים העומדים ברומו של עולם (ברכות ו.), והטעם, משום שהתפלה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעולה ומעלים השכינה מעלה, ולא שף שתעשה הפעולה הזאת כי אם בכונת הלב כראוי:

עלוי השכינה על ידי תפלה בכונה

וזהו שאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, היא התפלה הנקראת דברים העומדים ברומו של עולם. והזהירם והודיעם דעקר התפלה היא בלב, וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, דהינו, מכון לבו כראוי בשעת התפלה, ממנו תקחו את תרומתי, דהינו תקבלו את תפילתי, ומי שאינו מכון את לבו רק הדברים מהשפה ולחוצו, לא תקבל תפלתו. ויקחו לי תרומה מאת כל, ראשי תבות מלכות, לרמוז דעל ידי התפלה מתרוממת ומתעלית מלכות שמים, שהיא השכינה:

מאת כל איש אשר ידבנו לבו (כה ב)

תורת אמת

רבי יהודה ליב איגר מלובלין זיע"א

המשתוקק בכל לב להגיע לדרגת עבודת הבורא לשם שמים גם כן נקרא מהעובדים לשמה

איתא בספרים פרוש ויקחו לי תרומה שיפרישו ישראל עצמם לשמי ולעבודתי. ונראה לפרש סיום הפסוק, שהתורה הקדושה מורה לנו דרך הישרה שיעלה לרצון ונחת רוח לפני השם יתברך, והוא שלא יהיה פגנת העובד לגרמיה, כי כל זמן שפגנתו לטובת עצמו לא

וּמְדַרְךָ נִתְנֶה, כִּי הִיךְ שִׁנְתָּה לִי לִתֵּן צְדָקָה גַם כֵּן שְׁלֵךְ, וְזוֹהוּ שְׁאֵמַר 'וּמְדַרְךָ נִתְנֶה לְךָ', וּדְפַח"ח. וְזוֹהוּ שְׁנֵאָמַר 'וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה' – רְצָה לֹמַר שֶׁהֵם לֹקְחִים הַתְרוּמָה מִיָּדִי, כִּי הִכַל שְׁלִי. וְאֵם תֹּאמַר הֲלֹא יֵשׁ לָהֶם שֵׁם שֶׁהֵם נוֹתְנִים מִפְּנֵי נְדֻבַת לִבָּם, לְזֶה אָמַר 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְרוּמָתִי' – רְצָה לֹמַר אֲף הַנְדֻבַת לֵב שְׁלָהֶם הֵם לֹקְחִים גַּם כֵּן מִמֶּנִּי, עַל כֵּן הֶעֱקַר הִיא תְרוּמָתִי, וְהֵם נִקְרָאִים לֹקְחִים:

תורת השרף ממוגלניצא

רבי חיים מאיר וחיאל ממוגלניצא זיע"א

עבודת כל אדם בכל דור חביבה לפני הבורא יתברך

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה', שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְעֵבֹד אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְשִׁרְיָם כְּכִיכֹל אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצוּת, וְאֵל יֹאמַר אָדָם אִיךָ יִכַל אָדָם כְּמוֹנֵי שִׁיעֲלָה אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּכִיכֹל, וְלָזֶה כְּתִיב 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ', שְׁרָאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הַדְּוֹרוֹת שְׁעִתִּידִין לְהִבְרָאוֹת, וְרָאָה כָּל אִישׁ וְאִישׁ בְּכַרְטִיּוֹת, וְגַם הַדּוֹר הַזֶּה רָאָה עֲרֵכָן הַשֶּׁפֶל, אֲפִילוּ הַכִּי נִדְבַח לְבוֹ לְכִרְאוֹ וְחִפְזָן בְּעֵבֹדוֹתוֹ. וְזוֹהוּ שְׁכַתֵּב 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִדְבַח לְבוֹ לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִכָּל אִישׁ וְאִישׁ, 'תִּקְחוּ אֵת תְרוּמָתִי', תּוֹכְלוּ לְהִרִים אוֹתִי כְּכִיכֹל, כִּינּוֹן שְׁרָצוֹנֵי הַזֶּה לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ גַּם מִכֶּם:

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משיגונוא זיע"א

ללמד עבודת ה' מהחושקים בהבלי העולם

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְרוּמָתִי. תְרוּמָה לְשׁוֹן

הַדְרָךְ לֹאֲהַבְתוּ וַיִּרְאֶתוּ, בְּשַׁעַה שִׁיתְבוֹנֵן הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו וּבְרוּצָיו הַנִּפְלְאִים הַגְּדוֹלִים וַיִּרְאֶה מִהֵן חֲכָמָתוֹ שֶׁאֵין לָהּ עֲרֵךְ וְלֹא קֵץ, מִיָּד הוּא אוֹהֵב וּמְשַׁבַּח וּמִפְאָר וּמִתְאַוֶּה תְּאוֹה גְדוֹלָה לִידַע אֵת הַשֵּׁם הַגְּדוֹל כְּמוֹ שְׁאֵמַר דָּוִד צְמָאָה נַפְשִׁי וְגו', וּכְשֶׁמִּחֻשָּׁב בְּדָבָרִים הָאֵלוּ עֲצָמוֹן מִיָּד הוּא נִרְתַע לְאַחֲרָיו וַיִּרְא וַיִּפְחַד, וַיִּוְדַע שֶׁהוּא בְרִיָּה קְטַנָּה שְׁפֵלָה אֲפֵלָה עוֹמֶדֶת בְּדַעַת קְלָה וּמוֹעֲטַת לְפָנָי תָּמִים דַּעוֹת בְּרוּךְ הוּא וְכו'.

וְזוֹהוּ אוֹמְרוֹ 'וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה', כְּלוֹמַר שִׁיְהִיו לֹקְחִים דְּבָר כְּזֶה שְׁעַל דָּוִד יְהִי לִי תְרוּמָה', שִׁיתְרוּמָם אֵלַי כָּל פְּרָטֵי מַעֲשֵׂיהֶם וְעֵבֹדוֹתֵיהֶם, וְאוֹמַר הַכְּתוּב בְּמָה יִקְחוּ זֶה, 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ', שִׁיְהִיָּה מִתְבוֹנֵן בְּלִבָּבוֹ כִּיֹּתֵר וַיֹּתֵר מֵרַב גְּדֹל רוּמָמוֹתוֹ וְהַדָּר זִיו יִקְרַ תִּפְאָרְתוֹ, וְחַיִּיב יִרְאֶתוֹ וְאֶהְבְּתוֹ תָּמִיד, וְאֵז יִגִּיעַ אֵלָיו הִירְאָה וְהַפְחַד וְאֶהְבָּה וְהַשְׁמַחָה, וּבְזֶה 'תִּקְחוּ אֵת תְרוּמָתִי', שִׁיְהִיָּה אֲצֻלְכֶם תְרוּמַת ה', שִׁיתְרוּמָם כָּל עֵבֹדוֹתֵכֶם אֵלָיו לְמַעֲלָה לְרָצוֹן וּלְנַחַת וּלְשִׁמְחָה:

דודאים בשדה

רבי ראובן מזארנובקה זיע"א

נְדַבַת הַלֵּב שֶׁל הָאָדָם אֲף הִיא מֵהַשִּׁי"ת
שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַצַּדִּיק הַמְּפָרֵס הַרֵב הַמַּגִּיד
 מִקְאֻזְנִיץ נ"ו, 'כִּי מִמָּךְ הִכַל וּמִיָּדֶךָ
 נִתְנֶה לְךָ' (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' כט יד), רְצָה לֹמַר, כִּי
 בְּאֵמַת הַצְּדָקָה שְׁאָדָם נוֹתֵן הִכַל הוּא שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, 'כִּי לִי הַפֶּסֶף כו'" (חגי ב ח), רַק אִם
 כֵּן לְמָה אָדָם אֲחָד יֵשׁ לוֹ חֶשֶׁק לִתֵּן צְדָקָה
 וְאָדָם אֲחָד אֵינִי רוֹצֶה, רַק הָאֵמַת שְׁלֹאֲדָם אֲחָד
 נִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טַהַר לֵב, וְיֵשׁ לוֹ יָד לִתֵּן
 צְדָקָה, כִּי הוּא מִשְׁכִּיל שֶׁהִכַל הוּא שֶׁל הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, אֲבָל לְאָדָם חֶסֶד לֵב אֵין לוֹ יָד לִתֵּן
 צְדָקָה. וְזוֹהוּ שְׁאֵמַר 'כִּי מִמָּךְ הִכַל' וּמִשְׁלָךְ יִתְנֶה
 לְךָ, וְאִם כֵּן לְמָה אֵין בְּלֵם שׁוֹיִם בְּזֶה, לְזֶה אָמַר

אלא הפרישו את הנדבה משאר המזון, והכינו אותה לעת הצורך לתת תרומת ה'. ואף שבצעת הנתינה כבר לא היה להם שלם, שחזרו להם היצר הרע, מפל מקום פנין שההפרשה הייתה בשערה שנגעקרו היצר הרע מלבם, והיתה פונתם שלמה ורצויה, זה גרר אחריו שגם הנתינה נתקבלה ברצון, כי הכל בטר רישא גריר.

ויזאת פתיב 'ויקחו' ולא ויתנו, כי עדין לא נצטוו לתת את הנדבה למשכן, אלא הצווי היה להפרישה בעת לבם שלם מפל סיג ופגם. וזהו שכתב רש"י פרישו ממזונם, שלא יתנוהו עדין לבנן המשכן אלא יפרישוהו משאר המזון. וזאת מוכנים דברי התרגום שפרש 'ויקחו' – ויסבון, שהוא לשון לקיחה ולא לשון נתינה, כי באמת לא נצטוו עדין על הנתינה, כי אם ויסבון שפרישו ממזון. ובה אתי שפיר מאי דכתיב דכנו 'לב' ולא פתיב לכבו, כי הצווי היה בעת שהיה להם לב אחד דייקא כמלאכים שנגעקרו היצר הרע מלבם:

תקחו את תרומתי (כה ב)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

על ידי תרמת התרומה זכו להשראת השכינה

והדרה רמו ורצה, שיכנון כל אחד לדבק בה' בחינת נפשו הנקראת 'תרומה' באמצעות המעשה. והוא אומרו 'ויקחו לי תרומה', פי הנפש של ישראל תקרא 'תרומה', דכתיב (ירמיה א ב א) 'קדש ישראל לה' ראשית תבואתה', ותרומה נקראת 'ראשית' (דברים יח ד). ובאמצעות לקיחת מאת כל איש וגו', ישיגו ששתרה עליהם השכינה, והוא אומרו 'תקחו את תרומתי', פי השכינה תקרא 'תרומת ה'', והמשפיל יבין:

הפרשה, ואמר הכתוב כשיקחו ישראל את עצמם שיהיו מפרשים לי, 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' – מן כל איש אשר לבו יתאונה ויחשק לאיזה דבר, 'תקחו את תרומתי' – מזה תלמדו עד כמה צריכים להיות מפרשים לי. כגון מי שמתאנה למזון לצבור הון ועשר, לא יניח ולא ישקט יומם ולילה מלעסם במקח וממפר ומלאכה, ולעבר ימים ונהרות, מכניס את עצמו בסכנות נפשות כדי להשיג תאוותו המדמה שאינו אלא לשעה, וכחלום יעוף. בפרט עבודתי צריך להיות כחשק גדול, שלא יבטל אתכם שום מניעה בעולם מעבודתי במסירות נפש ממש (וראה עוד

זרע קודש):

דברי יואל

רבי יואל מאסטמבר זיע"א

הצווי על התרומה היה קודם חטא העגל כדי שתהא הנתינה בלב זך ונקי

לכאורה יש לדיק מדוע פתיב אשר ידבנו לבו, דהוי ליה למימר לכבו, וכמו שפרש רש"י ו'ל פרשת וירא על הפסוק וסערו לבכם', לכבכם אין פתיב כאן אלא לבכם, מפאן שאין יצר הרע שולט במלאכים, ואם בן בכני אדם ששולט יצר הרע הוי ליה לכתב לכבכם.

ואפשר לומר, דהנה איתא במדרש פליאה בשערה שאמרו ישראל נעשה ונשמע נעקר יצר הרע מלבם, עד כאן. והנה הקדוש ברוך הוא כשצוה לישראל לתת תרומתם לבנן המשכן רצה שתהיה הנתינה בלב שלם בלי שום תערובת היצר הרע, אולם ידע שעתידיים לעשות את העגל ויחזרו היצר הרע לשלוט בהם. על כן צוה שפרישו נדבתם מיד במתן תורה כשנגעקרו היצר הרע מלבם, כי אז הייתה ההפרשה בלב שלם, אבל לא נתנו עדין הנדבה למשכן, כי את המשכן התחילו להקים אחר חטא העגל,

אור המאיר

רבי זאב וואלף מ'ז'טומיר זיע"א

עבודת בנין המשכון שענינה העלאת הנצוצות על ידי בני ישראל נוקבת והולכת עד ביאת המשיח

בְּאִתְּהָרָה לְצַדִּיק בֵּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְלַמְדָם אֲפֹן עֲבוֹדַתְם שִׁשְׁנָה תָמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן, לִפְנֵי הַבַּיִת וְלֵאחֶר הַבַּיִת, וְהֶעֱקַר לְבָנוֹת קוֹמַת הַשְּׂכִינָה, וְלִכְּנֹן נִקְרְאוּ תַלְמִידֵי חֻכְמַיִם בְּנָאִים עַל שֵׁם שְׁעוֹסְקִים תָּמִיד בְּבִנְיָנָה שֶׁל עוֹלָם (שבת קיד.)
 הַיּוֹה"ק ח"ג רמב.). וַיֵּן אֵיבְרֵי הַשְּׂכִינָה כְּפִיכּוֹל בְּכָל הַמְּדַרְגּוֹת כָּלֵם הֵן בְּרוּחָנִי וּבְגִשְׁמִי, הֵמָּה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר בָּהּ אִיסְתַּכַּל קוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא וּבְרָא עֲלֵמָא, וּמִמִּילָא יֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּכָל דְּבָר שְׂבָא לְכָלֵל בְּרִיאָה, וְהַחֲיוּב זֶה מִטַּל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, לְעַרְךָ עֶצֶם הַפְּרָתוֹ וְאַחֲזִיתוֹ בְּקוֹמַת הַשְּׂכִינָה וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, אִישׁ אֶחָד לֹא יַעֲדֵר שְׂאֵל יִהְיֶה לוֹ בְּהֵם אַחֲזִינָה, וְכַמְהוּ מִטַּל עֲלֵיו לְבָנוֹת קוֹמַתָם, וְהֵינּוּ לְהַעֲלוֹת אֵיבְרֵי הַשְּׂכִינָה וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְמִקוּמָם לְשַׁרְשָׁם.

וְאַחֲרֵי שֶׁתְּשַׁלֵּם זֶה הַבְּרוּר מִכָּל וְכָל וְתַתְּרוּקְנָה קוֹמַת הַסֵּטְרָא אַחְרָא, כְּאֲשֶׁר יוֹצִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָקָר מְזוּלָל הַמָּה הַנִּיצוּצִין קְדִישִׁין הַמְלַבְּשִׁים בָּהּ, אַזִּי יָבֹאוּ יָמִים הַמְקוּוּיִם לָנוּ מִשׁוּמֵר יִשְׂרָאֵל, אָמֵנִם טָרַם תְּשִׁלוּם הַבְּרוּר אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשֶׁר לָנוּ לְתַן הוּמָה לְנַפְשֵׁנוּ לְהַתְּרַפּוֹת מִהַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה אֶפִּילוּ כִּמְעַט רְגַע חֵס וְשִׁלוּם, וְאִין שׁוּם תְּרוּץ בְּעוֹלָם לֹמֵר שִׁישׁ בְּטַלִּים הַרְבֵּה, מִמְקָרָה וּפְגַעֵי הַזְּמַנִּים וּמִצָּרֵי עַם יִשְׂרָאֵל הַמְרַבִּים. וּבְכָר הוֹכַחְתִּי עַל פְּנֵיהֶם בְּפִרְשִׁיּוֹת הַקּוֹדְמוֹת שְׂאִין זֶה טַעֲנָה, מִן הַהַדְרָא שְׂאָנוּ מַחֲבִיבִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל שְׁמוֹ יְהִבְרַךְ תָּמִיד, וְאַדְרָבָה מֵהֶם וּבְהֵם כּוֹל הַמְשִׁכִּיל לְתַן עֲצוֹת וּמְרוּעֵ נִפְשׁוֹ בְּכַחֲנִית עֲבוּדָתוֹ עֲבוֹדַת הַבּוּרָא, כְּמִזְכָּר לְמַעֲלָה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק (לעיל ה יא) 'לֹא נִגְרַע מִעֲבֹדַתְכֶם דְּבָר', עִין שָׁם. וְזֶה הוּא כָּלֵל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה וְעֲבוּדָה אֶת הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בְּכָל

דְּבָר בְּעוֹלָם יֵשׁ רְמִיזָא דְחֻקְמַתָא, שִׁכּוֹל הַמְשִׁכִּיל לְעוֹרֵר לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ לְעֲבוֹדַת בּוּרָאוֹ אֶפִּילוּ בְּאִכְלָה וּשְׂתִיָה וּמִשָּׂא וּמִתָּן.

וְזֵהוּ שְׁנִרְמִזוּ בְּכַתוּב הַקּוֹדֵם 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יְדָבְנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי', 'תִּקְחוּ, כְּלוּמֵר לֹא וְיִקְרָא עִתָּה בְּעַת הַצּוּרֵי עַל הַפְּרִשַׁת הַתְּרוּמָה לְמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי בְּאֵמַת הַתּוֹרָה הִיא תְּמִידִיּוֹת וְיִשְׁנָה בְּכָל זְמַן, וְזֵהוּ 'מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יְדָבְנוּ לְבוֹ' לְעֲבוֹדַת בּוּרָאוֹ מֵעִתָּה וְעַד עוֹלָם עַד בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, 'תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי', תּוֹכְלוּ לִקַּח אֶת כַּחֲנִיַת תְּרוּמַתִּי, כִּי עֲנִיָּה עֲבוֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֹקֵב וְהוֹלֵף. וְזֵהוּ 'זֹאת הַתְּרוּמָה', יְרַצָּה כַּחֲנִיַת הַתְּרוּמָה הַמְּבָאָר, אֲשֶׁר נֹקֵב וְהוֹלֵף מְדוּר לְדוּר עַד גְּאֻלָּה אַחְרוּנָה. 'אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּכֶם אֶפִּילוּ זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת', הֵם הֵם עֲנִיָּה מִשָּׂאָם וּמִתְנָם עִם הַבְּרִיּוֹת, גַּם שָׁם יֵשׁ כַּחֲנִיַת עֲבוּדָה לְהַבּוּרָא בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נִגְרַע מִעֲבֹדַתְכֶם דְּבָר, וְכֹאֲשֶׁר יְחַבָּאָר לָנוּ אִם יְרַצָּה הַשָּׁם לְקַמֵּן פְּרוּשׁ הַפְּסוּק (להלן ד ט) 'לְחֹשֶׁב מִתְּשַׁבַּת לַעֲשׂוֹת בְּזִהָה וּבְכֶסֶף', כְּלוּמֵר אֶפִּילוּ בְּעַת עֲסָקְיָה לַעֲשׂוֹת בְּזִהָה וּבְכֶסֶף, כְּשֶׁהוֹלְכִים לְעֲבוּדַתְכֶם לְסַבַּת הַבָּאֵת פְּרִנְסָתָם, גַּם כֵּן צְרִיף לְחֹשֶׁב מִתְּשַׁבּוֹת קְדוּשׁוֹת, לְדַבֵּק מִתְּשַׁבְּתוֹ בְּרוּמָמוֹת אֱלֹהֵתוֹ יְתַבְּרַף, וְיִלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נִיצוּצִין קְדִישִׁין וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה:

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּכֶם זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת (כה ג)

קְדוּשַׁת לִוֵי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב

מחשבת המצוה מרוממת את השכינה ומעשה המצוה מרומם את האדם

וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יְדָבְנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי, וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּכֶם זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת. דְּהֵנָּה כָּל הָאָדָם מַחֲבִיב לְעַבֵּד אֶת הַבּוּרָא בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה

בהם 'בכל מאדך', 'עמקו מחשבותיך', צריך לעמק בהם במחשבותיו שלא יפשל בהם לקיים בהם 'בכל מאדך' וק"ל:

מי השלח

רבי מרדכי יוסף מאיז'ביצה זיע"א

שיבות פְּרַשַׁת תְּרוּמָה אַחֲרֵי פְּרָשִׁיּוֹת יְתָרוֹ וּמִשְׁפָּטִים

בְּפְרָשַׁת יתרו כֹּאשֶׁר שָׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת הָיָה נֶקֶל בְּעֵינֵיהֶם לְקַיֵּם, מאחר שִׁמְצוֹת הִלְלוּ תְלוּיִם בְּמַעֲשֵׂה הָאֱדָם, אֲךָ אַחַר כֵּן כֹּאשֶׁר נֶאֱמַר לָהֶם פְּרַשַׁת מִשְׁפָּטִים, הֵינּוּ שָׂרְצוֹן הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא שִׁיתְּפֹשֵׁט קִדְשׁוֹ וְעִבְדוֹתוֹ בְּלִבּוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שִׁיתְּפֹשֵׁט גַּם עַל קַנְיָנִים הַשְּׂכִימִים הָאֱדָם שֶׁלֹּא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת דְּבָר שֶׁלֹּא בְּדַת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּפְרַשַׁת מִשְׁפָּטִים, וְעַל יְדֵי כֵן הֵיחָד צָעָקָה בְּלִבּ יִשְׂרָאֵל אִיךָ אֶפְשֶׁר לְהַזְדַּבֵּף לֵב אֲדָם כֵּן, וְעַל יְדֵי זֶה נִתֵּן הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ עֲצָה לָהֶם בְּזוֹ הַסְּדֵרָה וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה זָהָב וְכֶסֶף וַיְנַחֲשׁוּ וַאֲיִתָּא בִּזְהַר הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא נִגְדַּד הַיְסוּדוֹת הַנִּמְצָאִים בְּאֲדָם, וְהוּא שִׁימְסֵר הָאֲדָם כֹּל יְסוּדוֹתָיו וְכַחוֹתָיו לְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יִשְׁלַט בָּהֶם כְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִמֶּלֶא יִהְיוּ כֹּל קַנְיָנָיו טוֹבִים וְלֹא יִגִיעַ מֵהֶם שׁוֹם הַזֶּקֶק:

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת, ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים (כה ג-ד)

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

על האדם להעלות את מימונו וחספיו לקדשה

בהמשכן כלול כל הגונוני עלאין המלבשין בכסף וזהב ונחשת ותכלת וארגמן וכו', שבשךשם הם גבוהים מאד, פי הם עקר

ובמחשבה, שעל ידי הפנה והמחשבה קדושה אזי בזה מקים לשכינתא מפרא, והמעשה הוא בכדי שיתרומם האדם ולהיטיב לעצמו. ובה מושב הכתוב 'כל איש אשר ידבנו לבו', דהוא מרמו על המחשבה, על ידי זה תקחו את תרומתי, רצה לומר שבה תרומם השכינה כביכול. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, רצה לומר זה התרוממות אשר האדם לוקח לעצמו, זה הוא בא על ידי המעשה דהוא 'זהב וכסף ונחשת', רצה לומר על ידי העבדא, ודו"ק:

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

זהר מאד בממונו שלא ימצא בו שום מכשול עין

אז יאמר 'מה גדלו מעשיך ה' (תהלים צב ו), דיש לךדק בפסוק שאמר 'שמן למאר וכו' אבני שהם וגו' לאפד' (פסוק ו) ונמצא מפרש הפסוק כל דבר מאלו לאיזה צד הם באים, ולגבי זהב וכסף סתם הכתוב ואינו מפרש לאיזה צד הם באים. אף הענין, דדרשו חז"ל (ברכות פ"ט מ"ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך כו' ופרוש בכל ממונך, ויש לךדק למה לא אמר בפרוש בכל ממונך ולמה שנה הכתוב לכתב מאדך. אף שהתורה הקדושה רמזה לנו עוד דבר אחר, דהנה השם יתברך ברב רחמי נתן לנו רשות להנות קצת בעולם הזה מכסף וזהב לצרכינו, אף לזה צריך שמור גדול להזהר מאד מאד להתנהג בשווה בממונו, וזהו ששנה הכתוב לכתב 'בכל מאדך' ופרשו חז"ל בכל ממונך, רמז לדברינו הנ"ל שזהר מאד מאד בממונו שלא יבוא בהם לידי תקלה חס ושלום, וצריך האדם לעמוק במחשבותיו שלא ימצא בממונו שום עול ועון, ולכן לא נאמר בכסף וזהב לאיזה צד, דרמז דנתן רשות גם כן להנות בני אדם קצת בממונם לצרכיהם. וזהו 'מה גדלו מעשיך כו' מאד, פרוש בעניני ועסקי ממונו שנאמר

לי מקדש ושכנתי בתוכם'. ז'ה הנותן בריא' (והב) מורה על שלמות העבודה (עבודת הצדיקים וכיוצא בזה), פאשר הנותן הוא 'בריא' בכל עניני תורה ומצוות. ובהתאם לזה הזקב הוא הראשון מ"ג הדברים, בפשטות כי הזקב הוא המבקר מכלם. ויהשתמשו בו עבור הדברים הכי חשובים במשפן - הארון (עקר החפץ במשפן), ועל דרך זה במקיפים - היריעות ובריחים מצפים בזהב וכו', ועד שדוקא בנוגע לזהב אומרים חז"ל (בר טו ד) ש'לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשפן כו'".

'בש"ש סכנת פחד' (כסף) קאי על דרגת העבודה שהאדם נפגע מהעלם והסתור וענינים בלתי רצויים שבעולם; ורק על ידי עבודתו (נתינת הצדקה) נפדה מזה. נתינת חולה שאמר תנו' מורה על הדרגות הכי תחתונות בעבודה, שהוא פבר 'חולה' רחמנא לצלן, שחלק ממנו הוא פבר כמו 'לאחר המיתה', נפרד (בחיצוניות ולפי שעה) רחמנא לצלן מתורת חיים ומקור החיים. אבל גם הוא בכחו לתת צדקה, ואדרבה - על ידי זה שאמר תנו' (אמירה בלבד), הרי זה נתינה בשלמותה. ועל ידי זה נתינה של נחשת) יש לו גם חלק ב'יעושו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. ויכל דרגא שיהודי נמצא, מלמעלה מעלה עד למטה מטה, יש בכחו לעשות משפן לה' (התו' תשמ"ט ב עמוד 331):

גדלת הבורא תתברך שמו, כמו שאיתא במקום אחר, אך למטה נפלו מאד, עד שרב התרחקות בני האדם מהשם תתברך הוא על ידי טרדת המון והתפציים, שכלם כלולים בכסף וזהב ונחשת ותכלת וכו'. ומי שמקשר עצמו לצדיקי הדור האמתיים בחינת משה, ומרבים בצדקה דקדשה לשמים ולא להתפאר, על ידי זה זוכים שמאיר בהם הארת הרצון, מבחינת משה, עד שיאיר להם בכל מיני חשף לעלות משם (ברכות השחר ה"ה אות מ"ה):

לקוטי שיחות

רבי מנחם מנדל מליובוויץ זיע"א
 ז'הב כסף ונחשת' ג' דרגות בנתינת צדקה ובמדרגות העבודה
 בקו דגמילות חסד (צדקה) - 'שנם ג' דרגות, כמרמז ב'זהב וכסף ונחשת'. איתא בספרים (רבותינו בעלי התוספות, וראה פירוש הרא"ש) בבאור כתוב זה ('זהב וכסף ונחשת'): 'וכנגדן יש צדקות בעולם, אותה שאדם עושה כשהוא בריא נחשבת לו כזהב, כשהוא חולה ונותן מעתה נחשבת לו ככסף, כשהוא נותן לאחר המיתה נחשבת לו כנחשת'.

ומזוסיפים בזה (אגרת הטיוול חלק הרמו אות ז), שמרמז גם בראשי תבות שלהם: 'זהב' ראשי תבות ז'ה הנותן בריא, כלומר בעוד שהוא בריא זה מעלה עליונה בנתינת הצדקה. 'כסף' ראשי תבות כ'ש"ש סכנת פחד כלומר שהוא בסכנת פחד, זה מעלה שניה בנתינת הצדקה. 'נחשת' ראשי תבות נתינת ח'ולה שאמר תנו', כלומר שהוא שכיב מרע, והו מעלה התחתונה בנתינת הצדקה

ויש לומר שכיון שמצות הצדקה 'שקולה כנגד כל המצוות (בבא בתרא ט), (עקר המצוות מעשיות' (תניא פרק ה), לכן מרמז בה ג' דרגות הנ"ל, הכוללים כל המדרגות בעבודת ה', ב'יעושו

וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים
 (כ ה)

חקל יצחק

רבי יצחק אייזיק מספינקא זיע"א

התחש לא נברא בששת ימי בראשית מחמת גאותו המאוסה לפני הבורא יתברך

בפרוש רש"י תחשים מין חיה, ולא היתה אלא לשעה, והרבה גונים היו לה לכה מתרגם סגופא, ששש ומתפאר בגונים

יחודו ותפירו, אלא ארבע אמות של הלכה (ברכות ח,). שהוא רצונו ותפירו וחקמתו המלבשים בהלכות הערוכות לפנינו. ולכן, אחר שיעצמיק האדם מחשבתו בענין בטול הנ"ל פפי יכלתו, זאת ישיב אל לבו, כי מהיות קטן שכלי ושרש נשמתי מהכיל להיות מרובה ומשכן ליחודו ותפירו באמת לאמתו, מאחר דלית מחשבה דילי תפיסה ומשגת בו ותפירו כלל וכלל שום השגה בעולם, ולא שמך מנהו מהשגת האבות והנביאים, אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו, הוא העסק בתלמוד תורה כפי הפנאי שלי בקביעות עתים ביום ובלילה כדת הנתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה. וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה (מנחות טז): אפילו פרק אחד שחרית כו', וכו' ישמח לבו ויגיל ויתן הודאה על חלקו בשמחה ובטוב לבב על שזכה להיות אושפזין לך לגבורה פעמים בכל יום, כפי העת והפנאי שלי כמסת דו אשר הרחיב ה' לו (פרק לה):

פני דוד

רבי חיים יוסף דוד אבולאי זיע"א

הדרך כיצד לתקן כל מעשיו כדי שיהיה ראוי להיות מקדש

ודרך רמז ותוכחות מוסר אפטר לרמוז, כי הן האדם גברא דשפיר חזי ישתדל להיות הוא עצמו מקדש וכל כלי הקדש יהיו בו בעצמו. הא כיצד, יראה עצמו כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו כמו שאמרו ז"ל (תענית יא): על פסוק 'בקרבה קדוש' (חושע יא ט), ויעשה עצמו בתי הנפש בית המקדש להתקדש בעשר קדשות ויטהר ורעיוניו, ויעשה בו מעין דגמא לכלי המקדש, דהינו מזבח יעשה הקנה בגופו מזבח גדול לזבח יצרו וכל יצר מחשבת לבו, אלו הן הנשרפין באש יראת ה' אשר תלהט בקרבן, והיא אש של גבות, ומצנה להביא מן ההידוּט להתעורר בצום ובכי. ותקן משמא מיהב דהבי

שלו, עד כאן לשונו. וצריך באור אריכת הלשון. וגש לרמוז בדברי רש"י הקדושים דבא לישוב, דלכאורה קשה הלא קיימא לן דמדת ההתפארות היא ממת הגאות וכתיב 'תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טו ה), ואם כן מין דהתתיה הזאת מתפארת בגנין שלה למה לקחו ממנה להמשכן. ותרין, דבאמת במעשה בראשית לא בראה הקדוש ברוך הוא, שמשני מדת ההתפארות שלה היא מאוסה לפניו, רק כדי לפאר את המשכן, לקיים 'ואגהו' (לעיל טו ב) התנאה לפניו (שבת קלג:), על כן היתה לשעה ולא לתמידות:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח)

תניא

רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א

המשכן הוא עצה שתוכל הקדשה ששרתה על ישראל במתן תורה להמשיך לשרות בתוכם ולא תפרח נשמתו

והנה מודעת זאת שהאבות הן הן המרובה (כ"ד מז ח), שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפילו שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים כבטול הנ"ל ליחודו ותפירו, ואחריהם כל הנביאים כל אחד לפי מדרגת נשמתו והשגתו, ומדרגת משה רבנו עליו השלום היא העולה על כלנה, שאמרו עליו שכינה מדרגת מתוך גורו של משה, ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני, רק שלא יכלו לסבל, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה (שבת פח:), שעל כל דבור פרחה נשמתו כו' שהוא ענין בטול במציאות הנ"ל, לכן מיד אמר להם לעשות לו משכן ובו קדשי הקדשים להשראת שכינתו, שהוא גלוי יחודו ותפירו כמו שכתב לקמן.

על ידי למוד התורה שורה השכינה על האדם ונעשה אושפזין לגבורה

ומשחרב בית המקדש אין להקדוש ברוך הוא בעולמו משכן ומכון לשבתו, הוא

ובעו, רמז שיאגור פעסו ותוקפו בו בקרבן, וזהו בו – עז, ולא יכעס על זולתו ובני ביתו כי אם יכעס על עצמו אשר עונותיו הטו אלה שיעשו נגד רצונו, וזהו בו – עז, שהקשי שיבא לו ידע כי הוא הגורם. או ירמו שיהיה מלא תורה, ואין עז אלא תורה, וזהו בו – עז שתדיר יחשב בתורה אף כשהולך או מתעסק בצרכיו וכיוצא וכו', ואחר זמן רב ראיתי מה שכתב הרמב"ם בפרקי ההצלחה פרק א שרמו קצת כלי המקדש באדם, עין שם סגנון דברי קדשו בשו"ת פאר הדור דף ל"ג, עין שם:

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

מורא מקדש ובתי כנסיות מופני השראת השכינה

אפשר לרמוז דנקודות מקדש הן נקודות יראאה, להורות דעקר המקדש ובית הפנסת הוא שירגיש האדם בעצמו וידע שהשכינה מצויה שם, וישב שם במורא ופחד שהרי יושב לפני השכינה, וכמו שאמר (תהלים נה טו) בבית אלהים נהלך ברגש, דהינו שירגיש וידע שהרי הוא בבית אלהים, פרוש בבית שאלהים מצוי שם. וכמו שאמר יעקב אבינו עליו השלום (בראשית כח יז) מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים, כלומר מאחר שהוא בית אלהים הוא נורא מאד, והיחשב בו צריך לישב במורא גדול ובקדושה. וכמו שתמה יעקב אבינו עליו השלום שאמר (שם פסוק טז) אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ופרש רש"י ז"ל שאם ידעתי לא ישתני במקום קדוש כזה.

וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים ה ח) יאני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך, הפונה, אמר דוד המלך עליו השלום, חסד גדול רוב מאד עשית

אש גבוה רבוצה פארי בלבו לב טהור, ונבח עליו כל יצר הרעה רעים וקיו לבצר, ויעשה הרמת הדשן להסיר שגרי שגרים מהרהורים רעים, ומצות הרמת הדשן בכל יום, כי היצר הרע מתחדש בכל יום ומכניס מחשבות רעות. **מזבח** הקטרת, שיהיו מעשיו נאים כקטורת וריחו נודף ללמד פושעים דרך ה' ומצותיו. מנוחה, להאיר לעם בנעם המדות שפלים יהיו פונות לאמצעי, כלומר לדרך האמצעי כמו שכתב הרמב"ם, ולהאיר נר ישראל בתורה ומצות. וכתבו גורי האר"י שהמנוחה וכל פרטיה רמז לתורה, וצריך לדשן המנוחה שמא בלמודו יש איזה כונה שאינה לשמה וינקה ויטיב הגרות ניצוצי אור התורה. וזו קני מנוחה שעל ידי התורה יתחדו ויעיר ונוקבא בז' עשיריות שהם ע' שנה, כלומר כל מי חיי האדם מזקן לעסק בתורה וליחד חג"ת נהי"ם, והשלהבת עולה מאליה רמז ליחד הדודים על ידי עסק התורה. ארון, יהיה דרופתקא דאורייתא, חצ"ר תבונות, פרקא דכולא ביה, שמעתא ואנדקא וכל חכמות התורה. פרבים, שיהיה כתינוק נקי מחטא, כמו שאמרו (וימא כב:) 'בן שנה שאול' (שמואל א' יג א) שהיה נקי מחטא כבן שנה. פרש כנפיו ובאבתו יסוף לנשברי לב, ולתלמידים הרוצים לחסות בצל כנפיו. שלחן, יצרף שלחן לעמלי תורה, ונעניים מרודים יביא בית ויהיו על שלחנו. לחם הפנים, לדרוש בתורה הנקראת לחם פמה פנים, וביום השבת יצרנו לדרוש לעם פנים מפנים בתורה.

ביזר, שיתקצו ממנו בתוכחתו, ובמתק ודשן עדיו הפושעים מזהמת עונותם. כיון ובעו, שיהיו לו שני עמודים חזקים כנחשת ועקרים גדולים לישר ענינו וכל מענינו, האחד יכין, אל יהי מהיר בשום דבר, כי פרי המהירות תרטה, ולכן יחשב בכל דבר ויהיה הכל בהכנה דרבה, הכנת גוף ונפש בלי חפזון ומהירות, כי כאשר יתישב האדם ויהיה מתון מתון קודם שיזכר או יעשה שום דבר ביראת ה' על פניו, ודאי כל דבריו ומעשיו יהיו מתקנים לשם שמים.

לצורת חלק הגופני לאור הרוחני, ומה יועיל אפן עשייתו לזריחת קדושתו, ואם צרים מבפנים ורחבים מבחוץ יהיו, זריית. אכל כן הוא הדבר, במקדש בטל הגבול, אין הבדל בין גופני לרוחני, הקדושה מתגלה גם בצורות שאנו קוראים צורות גופניות, וגם החמירות נעשות רוחניות, וכשבמקום הזה נפלה החומר ואין הבדל בו בין חמרי ורוחני במקום הזה, קדושתו תברך יוצאת לכל איש הישראלי וישיבתו בתוכם, בתוך כל אחד מישראל:

עמנו אשר זכיתנו לבוא עד הים, שאמרת לנו עשו לי בית אשר שם אהיה מצוי עמכם, וכיון שכן הוא, צרכים אנו מפני כבודך המצוי שם לישוב במוא ופחד. וזה שאמר ואני ברב חסדך אבוא ביתך, דהינו חסד רב עשית עמי שאמרת לי זה ביתי, הנני מצוי בו, בוא ושב עמי, וכיון שכן הוא, משעת נכיסתי בו אכנס ביראה, וכל ישיבתי שם ביראה, וזהו 'אשפתונה אל היכל קדשך ביראתך':

הכשרת האברכים

רבי קלונימוס קלמיש מפיסצנא זיע"א

המשכן הוא מקום ממצע בו אין הבדל בין חמרות לרוחניות וממנו מתפשט הכח לקדש את חמרות העולם הזה

כמו בהתגלות אשר בבריאה בכלל, עשה ד' קו שעל ידו אורו תברך יתפשט בעולמות וספירות, מריש כל דרגין עד סופא דכל דרגין וכו', כן גם בהתאחדותו תברך עם ישראל עם קרובו, רואים שעשה בכל פעם מקום אשר על ידה קדושתו ואורו משמי השמים גם לנו ישיבי ארץ ישראל ויתפשט, מין מקום דנשקי בו ארעא ורקיעא אחדי הנה, שהגבול אשר בין החמרי ורוחני בו חדל וכו', ודרך מקום הזה התפשטה קדושתו תברך אף לנו לקדש את חמרייתנו.

בהר סיני טרם היה לישראל תורה ועבודה עשה הוא תברך בעצמו את מקום הקדושה הזה והרפין את השמים על הקר, ואחר שקבלו את התורה צוה לישראל שהם יעשו את מקום הקדוש, ויעשו לי מקדש וישיבתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד (אלשיך), והשכנתי בתוך כל אחד ואחד גם כן על ידי המשכן הזה, מקום הקדוש שנשקו בו ארעא ורקיעא אחדי ובטל בו גבול החמרות, עד שבמקדש עשו את החלונות צרים מבפנים ורחבים מבחוץ כדי שמקום הזה זרוח האור לחוץ, וכי מה ענין

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה יט)

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א

השראת השכינה לא היתה מצד פעולות בני המקדש אלא מתנת שמים, ולכן גם היום אפשר לזכות לקד

ככל אשר אני מראה אותך וכן תעשו. ופרש רש"י ו"ל המקרא הזה מחבר למקרא שלמעלה הימנו, ויעשו לי מקדש באשר אני מראה אותך וכן תעשו לדורות כו' עין שם. נוכל לפרש על דרך הרמז על פי דברינו לעיל שצריך כל אחד ואחד לידע כי אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לא יכול לו, ויממך הכל ומידך נתנו לך (דברי הימים א' כט יד), שהכל הוא רק בעזר הקדוש ברוך הוא, וכעין שלשה דברים שנתקשה משה, ומנוה אחת מהם, ואמר לו הקדוש ברוך הוא השל זהב לתוך האש ויעשה המנוה מאליה. הינו כדברינו, שרק בכחי נעשה הכל, ואם תדעו ותודיעו כן לכל באי עולם ממילא יוכלו גם הדורות הבאים, אף חס ושלום כשיחבר הבית, ויעשו בהם ובעצמם משכן, וכמו שנאמר (תהלים טו ס) ויטש משכן שלה אהל שכן באדם. והזמן והדורות יהיה חס ושלום בחשכות ולא ידעו איך ומה לעשות בעצמם כפי להשראת שכינתו תברך, ידעו כי

ובבאמת קשה הדבר מאד להאדם לקשר עצמו להקדוש ברוך הוא בכל דבר, לזה אמר הקדוש ברוך הוא למשה 'ככל אשר אני מראה אותך, הינו שיראה כל אדם אותך שנתעלית למעלה העליונה וברך נמצא תבנית המשכן וכל פליו, וכן תעשו' לדורות שיראו להפריש עצמם מחמירות ולקשר הכל לרצונו הפשוט, ויבדאי יהיו המשכן של הקדוש ברוך הוא כל אחד לפי מדרגתו פי באמת יכול כל אדם לבוא למדרגת משה רבנו.

ואיתה במקדש (ילקוט רמז שסט) אמר משה אף אני אעשה כל זה, והשיב לו הקדוש ברוך הוא אתה בסימניך ואני בכבודי. הינו כשתעשה כל דבר בסימניך שלך הינו לשון רשימה, שיהיו כל דבר הנעשה במשכן רשימה כנגד עולמות של מעלה, ולעשות הכל על פי חודים גדולים, אז ואני בכבודי, יהיה היחוד השלום אני עם כבודי, פידוע המדה הנקרא אני ומדה הנקרא כבודי. וזה שיך בכל עת ובכל זמן ובכל אדם לקיים מצותיו של הקדוש ברוך הוא בכל הבחינות, וליחד הכל על ידי רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו להקדוש ברוך הוא, וזה נקרא בסימניו, אז נעשה יחוד אני בכבודי, יחוד השלם כמו שדברנו, וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם:

ונתת אל הארון את העדת אשר אתו אליך (כה טז)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

יש צדיקים שעבודתם בתורה ויש שעבודתם בתפלה

ונתת אל הארון את העדת אשר אתו אליך. ולהלן כתיב (פסוקים כ-כא) 'ויהיו הקרבים

גם במקדש לא היה בפתח האנושי ובפעלתם לעשות הכל, רק בפתח ובעזר השם יתברך נעשה הכל. כן גם אנתנו אף אם בעינינו לא נראה, אולם מאת ד' היתה זאת, ובעזרתו הגדול שמאיר לנו תמיד אף בעת החשף, ואני ה' לא שניתי, והיא נפלאות בעינינו, ובכחו והארתו נוכל גם אנתנו ההלכים בחשף לראות אור גדול, אמן כן יהי רצון:

ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו (כה י)

בית אהרן

רבי אהרן מקרלין זיע"א

כל אדם יכול לבוא למדרגת משה רבנו להפריש עצמו מכל גשמיות ולהדבק בה'

ועשו ארון עצי שטים וגו'. נוכל לומר שהארון הוא להאדם עצה שישליף כל השטותין מעליו ולהתקרב להקדוש ברוך הוא בכל מדותיו, כמו שידוע שהארון נעשה שיהיו מנחים בתוכו הלחות שנהו אורו של הקדוש ברוך הוא, והוא כמו לבוש שנה מנח בתוכו האור, עם כל זה נקרא גם כן אור שיש בו גם כן אור. כי באמת התורה הקדושה יש בה פנימיות התורה ולבושי התורה, והכל הוא אורו של הקדוש ברוך הוא. כף צריך האדם לידע כי בכל דבר שיש בעולם יש בו אורו של הקדוש ברוך הוא וחייתו, כי בלא זה לא היה קיום לאותו דבר, וצריך להעלות הכל להקדוש ברוך הוא, הן כל דבר מצוה והן דבר הרשות יש בזה פנימיות התורה וחייתו של הקדוש ברוך הוא, וצריך להעלות הכל להקדוש ברוך הוא, הן התורה עצמה יש בזה פרד"ס והכל הוא אור גדול, והן אכילה ושתייה וכל דבר הרשות הכל הם שכים להקדוש ברוך הוא, וצריך להעלות הכל להקדוש ברוך הוא ולראות שיהא הוא המשכן של ה' כמו שדברנו במקום.

וְאֵל הָאָרֶץ תַּתֵּן אֶת הָעֵדֶת אֲשֶׁר אָתָּם אֱלֹהִים (כה)

(כא)

חֲשֵׁבָה לטוֹבָה

רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א

כדי לזכות לתורה צריך לזכור את הגוף וגם לדעת שהתורה מקומה בשמים אלא שנתנה לנו במתנה

וְאֵל הָאָרֶץ תַּתֵּן אֶת הָעֵדֶת. מִיָּמֵינוּ. וְכַתֵּב רַש"י שְׁבַתְחֵלָה יִתְּנוּ אֶת הָעֵדוּת וְאַחֵר כֶּף אֶת הַכַּפְתָּר, וְהָלֵא אִי אֶפְשָׁר בְּאֶפְסֵי אַחֵר. אִךְ הִנֵּה יָדוּעַ כִּי הָאָרוֹן הַגּוֹף, וְהַעֲדוּת הַתּוֹרָה, כְּשֶׁרוֹצִין לְהַנִּיחַ הַתּוֹרָה בְּהַגּוֹף צָרִיךְ בַּתְּחִלָּה לְהִיטֵב זֶהב טְהוֹר, שִׁיְהִיֶּה הַגּוֹף נָקִי, כִּי בְּלֹא הַכִּי הַאִיךְ אֶפְשָׁר לְהַנִּיחַ הַתּוֹרָה בְּהַגּוֹף שְׂאִינוּ נָקִי, זֶה אִי אֶפְשָׁר, רַק גַּם אַחֲרֵי זֶה צָרִיךְ לִידַע שֶׁגַּם כַּפְתָּר מְלַמְעֵלָה עִם שְׁנֵי כְּרִבִּים וְהוּא דָּבָר שְׂמִים 'הִימַעֲלֵדִיג' [שְׂמִימִין], כִּי שָׂמָה צוּרְתָם וְעִנְיָנָם, וּמִשָּׁם הַקּוֹל יוֹצֵא, וְנוֹעֲדֵתִי כו' וְדַבְּרָתִי מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרִבִּים, וְאִינוּ שְׁלוֹ, רַק מִשָּׁם נוֹחֲמִין, וְכַשִּׁידוּעַ זֶה אֵין וְאֵל הָאָרֶץ תַּתֵּן אֶת הָעֵדֶת, יְכוּל לַתֵּן הַתּוֹרָה בְּהַגּוֹף וּפְנִ"ל. וְשֶׁבַת הוּא כֶּן, כִּי כָּל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה צָרִיךְ לְתַקֵּן מַדוּת אַהֲבָה יִרְאַה תַּפְאֲרָתָה, וּבִשְׁבַת כָּל מְלַאכְתְּךָ עֲשׂוּיָה רַק מִשְׂמִים:

וְנוֹעֲדֵתִי לָךְ שֵׁם וְדַבְּרָתִי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפְתָּר מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרִבִּים אֲשֶׁר עַל אַרְוֹן הָעֵדֶת אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצִוֶּה אוֹתְךָ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (כה כב)

עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל מקוֹנִינִץ זיע"א

התרגום מפרש ההפך מרש"י והמדדש

'וְנוֹעֲדֵתִי לָךְ שֵׁם וְדַבְּרָתִי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפְתָּר וְגו'... דְּהִנֵּה בְּהַפְטָרָה (מלכים א' ו ד) כְּתִיב 'וַיַּעַשׂ לְבָיִת חֲלוּגֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים', פֶּרֶשׁ רַש"י וְחִבּוּת מִבְּחוּץ, וְזֶה 'שְׁקָפִים' מִגִּזְרֵת

פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה וְגו', וְאֵל הָאָרֶץ תַּתֵּן אֶת הָעֵדֶת אֲשֶׁר אָתָּם אֱלֹהִים. עֵין רַש"י וְרַמְבַּ"ן שֶׁהִקְשׁוּ לָמָּה נִכְפַּל לְתַת אֶת הָעֵדוּת בְּאָרוֹן, עֵין שָׁם. אִךְ הַנִּרְאָה לִי בְּרַמְזוֹ הַעֲנִין, דְּהִנֵּה יֵשׁ שְׂתֵי בַחֲיוֹת בְּעֵנִין הַצְּדִיקִים הַעוֹמְדִים לְפָנָי ה', יֵשׁ צְדִיקִים אֲשֶׁר כָּל עֵקֶר מִגְּמַתָּם בְּעַבְדוּתָם רַק בַּתּוֹרָה, בְּלִמּוּד תּוֹרָה לְשִׂמְחָה, תּוֹרַת אֲמִנוּתָן, וּפּוֹעֲלִים כָּל טוֹב בְּלִמּוּדָם בְּהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, זֶהוּ אֲמִנוּתָם בַּתּוֹרָתָם. אִךְ יֵשׁ עוֹד צְדִיקִים וְחַסִּידִים הַעוֹמְדִים רַק בַּתְּפִלָּה כָּל יְמֵיהֶם, וְצוֹעֲקִים וּמִבְקָשִׁים עַל כְּבוֹד הַשְּׂכִינָה וְעַל כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְהִנֵּה אֵלֶּה מֵהַ יַעֲשׂוּ בַחֲיוּב תַלְמוּד תּוֹרָה, עַל זֶה אָמְרוּ בְּגִמְרָא (ברכות לב:) מִתּוֹךְ שְׁחַסִּידִים הֵם תּוֹרַת מִשְׁתַּמְרָת. נִמְצָא כִּי בַחֲיוֹת תַלְמוּד תּוֹרָה אֲצֵל אֵלוֹ הוּא בַּבְּחִינָה אַחֲרֵת יוֹתֵר מִהֶרְאֻשׁוֹנִים, כִּי אֲצֵלָם צָרִיךְ לְהִיטֵב הַתַּלְמוּד תּוֹרָה בַּבְּחִינָה בְּרַכָּה וְשִׂמְרָה יִתְרָה, וְהַמַּעֲט מֵהַ שְׁלוֹמִידִים שְׂמוּר לָהֶם לְרַב, כִּי אֲצֵלָה ה' אֵזֵר וְרַע לְצַדִּיק' (תהלים צו יא), בַּבְּחִינָה זְרִיעָה הַמַּתְבָּרָךְ מִמֶּנּוּ לְצַמַח פְּרוֹת הַרְבֵּה.

נתנית התורה לצדיקים לפי בחינת עבודתם

וְהִנֵּה לְעַמַּת שְׂתֵי אֵלֶּה דָּבָר הַכְּתוּב, וְנִתְּנָה אֵל הָאָרֶץ הוּא בַּחֲיוֹת הֶרְאֻשׁוֹנָה הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה לְשִׂמְחָה כָּל יְמֵיהֶם וְכָל הַלֵּילוֹת, עַל זֶה אָמַר וְנִתְּנָה אֵל הָאָרֶץ רְצָה לִזְמַר הַבְּחִינָה שְׁלֵךְ, כִּי מִשָּׁה אֲתַפְּשׂוּתִיָּה בְּכָל דְּרָא, אֵל הָאָרֶץ הוּא הַצְּדִיק שֶׁנִּקְרָא אַרְוֹן כְּמִבְּאֵר בְּגִמְרָא, אֶת הָעֵדֶת אֲשֶׁר אָתָּם אֱלֹהִים. וְעַל הַבְּחִינָה הַשְּׂנִית אָמַר הַכְּתוּב וְהִיוּ הַכְּרִבִּים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה, הֵם הַצְּדִיקִים הַעוֹמְדִים בַּתְּפִלָּה כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (ישעיה א טו) 'וַיִּבְפְּרֹשְׁכֶם פְּכִיכִם, וְהֵם פּוֹרְשֵׁי כְּנָפִים וְסוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם מִגִּנּוּם עַל הַדּוֹר, עַל הַכַּפְתָּר לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְנִיָּהם אִישׁ אֵל אַחֲיוֹ לְהַתְּפַלֵּל כָּל אֶחָד עַל זוּלָתוֹ, לְעַמְתָּם אָמַר הַכְּתוּב וְאֵל הָאָרֶץ פְּרוּשׁ לְצַדִּיק כְּזֶה אֲשֶׁר כָּל עַבְדוּתוֹ בַּתְּפִלָּה, תַּתֵּן אֶת הָעֵדֶת בַּבְּחִינָה אַחֲרָת, אֲשֶׁר אָתָּם אֱלֹהִים בְּכַרְבָּה פְּנִ"ל. וְהִנֵּה:

יזקה להשיג את הבורא ולהשפיע מפני קטנותו

וזה שהבטיח הקדוש ברוך הוא ונועדתי לך שם, דהיינו שאראה ואנעד לך שאני שוכן בכל המדות. ודברתי אתך מעל הכפורת, רמז למדרגה גבוהה שאעלה גם עליה. מבין שני הנרבים, שהם אפי זוטרי פנודע, שתהיה תמיד בבחינה קטנה בלבד ונכנע וישפל כמו אפי זוטרי, אשר על ידי זה תזכה לכל המדרגות הגדולות אמנ:

ועשית שלחן עצי שטים אמתיים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קמתו וגו' ועשית לו מסגרת טח סביב (כה כג-כה)

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

על האדם לערוך עצות כנגד יצרו בעת האכילה

הנה בעת שהאדם עוסק בפעולות ה' בתורה ותפלה בנקל לו לזבוק את נפשו בה, כי התורה ותפלה צריכה להיות בבחינת השמע לאזנו מה שאתה מוציא מפיו (ברכות טו), ולכן אם יש אנו לשמוע הדבורים שמוציא מפיו בתורה ותפלה תעורר לבו מאמצעות הדבורי תורה ותפלה עד שיבוא לזבוקת בשמו ותברך שיהיה אור שכינתו חפץ עליו, מה שאין כן בשעה שעוסק בגשמיית פאכילה ושתייה, אזי יכול לפול מדבקות ה' להמשיך עצמו אחרי תאות המאכל למלאות פרוסו ולהיות נפסק מה. ולכן איתא (אבות פ"ג מ"א) שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה פאלו אכלו מזבחי מתים, וזה איתא על שלשה, מחמת שהם ראויים להשראת השכינה כמו שכתוב (תהלים פב א) בקרב אלהים ישפט, ולכן בשלא אמרו דברי תורה נפסקו מדבקות העליון, וכאלו אכלו מזבחי מתים חס ושלום.

השקפה' (דברים כו טו), וקצרות מבפנים וזהו 'אטומים' לשון אטום וסתום. כי שלמה המלך עליו השלום בנה בית המקדש שלא כדרך בתים אחרים אשר חלונותם רחבות מבפנים וקצרות מבחוץ לשאב האור מבחוץ ולהאיר לבית, אשר לא כן בבית המקדש כי ממנו האור יוצא לכל העולם כולו. ועין במדרש תנחומא. והתרגום מפרש בהפך, אטומים מבחוץ ושקופים מבפנים כדרך כל הבתים, עין שם. וכבר עמדו עליו והקשו עליו, עין שם.

התרגום שהוא אחרים מקאר מדרגת צדיק קטן

ונראה לי כדרך רמז, דהנה הבית היה עקר הרמז אף שיעבד האדם את בוראו, וכמו שכתבו הראשונים במלאכת המשכן, עין שם. והנה נמצא בקרבנו שני סוגי צדיקים. האחד שהוא צדיק גדול ועושה רצון בוראו ותברך, אמנם שידוע בעצמו שהוא עושה רצון בוראו ותברך, ואין בכחו להחזיר הפל לפרשו לדעת כי הפל הוא מאת רצון הבורא ברוך הוא אפלו מה שעובדו. ודרך השני, הצדיקים הגדולים אשר הם בעיני עצמם אפס ואין, ומחזירים כל מדה וכל מתקשה לפרשה, כי הוא פח הבורא ברוך הוא ומבלעדיו אפס ואין. ומצדיק הגדול הנה אשר הוא בקרבו אפס ואין, האור יוצא לכל העולם וכל ההשפעות הקדושות. ועליו רמזו רש"י עם המדרש, שמעשה המקדש רמזו לעבודת הצדיק הגדול, רחבות מבחוץ, שהאור יוצא ומתפשט ממנו, ואטומים מבפנים, שהוא בעיני עצמו אטום ונדמה לו שהוא חשוך בקרבו. אבל התרגום מרמז להצדיק אשר הוא במדרגה קטנה כנ"ל, כי 'תרגום' גימטריא 'תדרמה', אחרים, סוד בחינה קטנה, שסוכר שכבר השיג רצון בוראו ועושה הישר והטוב ושהוא צדיק, וחלונות שקופים מבפנים, שנדמה לו שהוא מבחיק ומאיר, אבל אטומים מבחוץ, שממנו אין האור מתפשט לכל באי עולם כי איננו במדרגה גדולה כל כך להשפיע לאחרים, ואלו ואלו דברי אלהים חיים, ואתי שפיר.

חיים סימן רלא) על הפסוק 'בְּכֹל דְרָרֶיךָ דַּעֲהוּ' (משלי ג ו) שְׁצַרְיָךְ לִיחַד כֹּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם לְעִבּוּדְתוֹ יתְבַרֵךְ שְׁמוֹ, וְזֶה עַל יְדֵי שְׁמִגְבִּיל עֲצָמוֹ בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְשֵׁם ה'. וְכֵתִיב 'אֲשֶׁר שָׁם חוֹל גְּבוּל לַיָּם' (ירמיה ה כב), עַל כֵּן מְבִיאִים לְפָעוּדָה מְלַח שְׂבָא מִן הַיָּם, לְרַמּוֹ שְׁצַרְיָךְ לְעִשׂוֹת גְּבוּל וְהַגְבֵּלָה בְּסִעּוּדְתוֹ. אֵלֶּי דְבָרֵי קָדוּשׁוֹ ו'ל. וְכֵּן יֵשׁ לְפָרֵשׁ עֲנִין זֶר הַזֶּה בְּשִׁמְגִבִּיל אֶת הַשְּׁלֶחֶן, דְּשֶׁלֶחֶן מְרַמֵּז לְעֶשֶׂר, כִּמּוֹ שְׂפָתַי רַשִׁי ו'ל, וְזֶה מְרַמֵּז שְׁצַרְיָךְ לְהַנּוֹת מֵהַשְּׁפָעוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּגְבוּל וְצִמְצוּם:

וְחִקְמַת אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרֵאִית בְּהַר
(כו ל)

תְּשׁוּאוֹת חן

רבי גדליה מליניץ זיע"א

משה רבנו נצטוו להדריך את ישראל
להתקדש כמותו בעת עלתו להר סיני

וְחִקְמַת אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרֵאִית בְּהַר, מֵלֶת 'הָרֵאִית' אֵינוֹ מוֹכֵחַ כְּפִשׁוּטוֹ, וְרַשִׁי ו'ל הַעִיר בְּזֶה וּפְרַשׁ כְּדָרְכוֹ. וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ עַל פִּי מוֹסֵר הַמְזַכֵּר בְּסִפְרֵים קְדְמוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים שֶׁהַמִּשְׁכָּן עִם כְּלָיו מְרַמֵּז עַל עוֹלְמוֹת עֲלִיוֹנִים, וְהַקְדוּשׁ כְּרוֹף הוּא שׁוֹכֵן לְמִטָּה דְגָמַת מְקוֹם שְׂכִינְתוֹ שֶׁל מַעְלָה, וְשֶׁאֵדָם הוּא עוֹלָם קָטָן שְׂבוּ מְרַמֵּז גַּם כֵּן הַמִּשְׁכָּן עִם כָּל כְּלָיו. וְכֵּן הַיָּדָם בְּנִפְשׁוֹ לְזַכֵּךְ הַחֲמִרְיוֹת שְׂבוּ עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמְצָוָה שֶׁנִּצְטַוָּה מִפִּי הַשָּׁם יְתִבְרַךְ, אִז שׁוֹכֵן בּוֹ הַשָּׁם יְתִבְרַךְ. וְהֵנָּה מִשָּׁה רַבְּנוֹ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם בְּעֵת שֶׁהָיָה בְּהַר וְדָבַר עִם הַמְּקוֹם כְּרוֹף הוּא, אִז הָיָה מְזַקֵּק שְׂבָעֲתִים בַּר וְנָקִי מִכָּל שְׂמִץ חֲמִרְיוֹת, וְלִמְדוֹ הַשָּׁם יְתִבְרַךְ שִׁדְרִיךָ אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיכְנִינוּ גּוֹפֵם וְנִכְשֵׁם לְעִשׂוֹת הַכֹּל עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּכַדֵּי שִׁיזְכֵּךְ חֲמַר שְׁלֵהֶם, בְּאִפְךָ שֶׁהָיָה מִשְׁכָּן לְהַשְׁרָאָה שְׂכִינְתוֹ עֲלֵיהֶם, דְּגָמַת שֶׁנִּתְרָאָה גּוֹפֵם שֶׁל מִשָּׁה עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם בְּעֵת הַיּוֹתוֹ בְּהַר. וְזֶהוּ 'כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרֵאִית בְּהַר':

וְאֵכֶן הָאֵמֶת הוּא, כִּי בִּינּוֹן שֵׁשׁ בַּכַּח כֹּל אֵישׁ יִשְׂרָאֵל לְזַכֵּךְ קוֹמַת גּוֹפּוֹ לְהִיּוֹת מִשְׁכָּן לְהַשְׁרָאָה שְׂכִינְתוֹ יְתִבְרַךְ, וְלָכֵן אֶפִּילוֹ כְּאִישׁ אֶחָד אוֹכֵל עַל שְׁלֶחֶנוֹ וְאֵינוֹ אוֹמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה, וְאוֹכֵל רַק לְמִלְאוֹת כְּרוֹסוֹ וְתַאֲנוּחַ הוּא גַּם כֵּן בְּאֵלוֹ אוֹכֵל מִזְבַּחֵי מַתִּים חֶסֶם וְשְׁלוֹם. וְלָכֵן מְזַהֵר הַכְּתוּב 'וְעִשִׂיתָ שְׁלֶחֶן', הוּא הַשְּׁלֶחֶן שְׁעוֹרֵף לְאֶכִילְתוֹ, יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ 'עֲצֵי שְׂטִימִם', 'שְׂטִימִם' בְּגִימְטְרִיאָה שְׁטָן, וְ'עֲצֵי' הוּא לְשׁוֹן עֲצָה, הֵינּוּ שְׂגָם בְּאֶכִילְתוֹ עַל הַשְּׁלֶחֶן יִבְקֵשׁ לוֹ עֲצוֹת כְּנֶגֶד הַשְּׁטָן וְהַיָּצָר הָרַע, שֶׁלֹּא יֵאָכֵל כִּמוֹ רַעֲבָתָן לְמִלְאֵת תַּאֲנוּחַ יָצְרוּ, אִף שִׁיֵּאָכֵל בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָה לְעֶרְףְּ שְׁלֶחֶנוֹ בְּכַחֲנִית 'זֶה הַשְּׁלֶחֶן אֲשֶׁר לְפָנָי ה' (יחזקאל מא כב).

מסגרת השלחן רמז שיש לשמור שלא
היא להרע אחיזה באכילה

וְזֶה 'אֵמֶתִים אֶרְכּוּ וְאֵמֶה רַחְבּוֹ וְאֵמֶה וְחֲצֵי קַמְתוֹ', דְּהֵנָּה הָאֵמֶה הִיא בַת שִׁשָּׁה טְפָחִים וְאֵמֶתִים הֵם י"ב טְפָחִים וְאֵמֶה רַחְבּוֹ הֵרִי ח"י טְפָחִים, וְאֵמֶה וְחֲצֵי קַמְתוֹ שֶׁהֵם תְּשַׁעַה טְפָחִים הֵרִי כ"ו שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת 'נָךְ', וְהֵינּוּ שְׂגָם בְּלִשְׁבוֹ עַל שְׁלֶחֶנוֹ יִבְקֵשׁ לוֹ עֲצוֹת כְּנֶגֶד הַיָּצָר הָרַע, וְיִרְאֶה שֶׁהָיָה יָךְ וְיִשָּׁר פְּעָלוֹ לְזַכֵּךְ וְלִטְהַר עֲצָמוֹ לְמִצָּא מְקוֹם לֵה' בְּאֶכִילְתוֹ, וְזֶה 'וְעִשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת', הֵינּוּ שִׁיעֲשֶׂה סָבִיב שְׁלֶחֶנוֹ מִסְגֶּרֶת שֶׁהָיָה סְגוּר וְחַתוּם מִסָּבִיב, שֶׁלֹּא יִמָּצָא עַל שְׁלֶחֶנוֹ שׁוֹם אַחֲזִיזָה לְהָרַע:

ועשית לו זר זהב סביב (כה כד)

מַהֲרִי"ד מִבְּעִלְזָא

רבי יששכר דב מבעלזא זיע"א

הזר מרמז שיש להנות מהעולם הזה
בגבול וצמצום

וְעִשִׂיתָ לוֹ זֶר זָהָב סָבִיב, נִרְאֶה לְפָרֵשׁ עֲנִין הַזֶּה, דְּאֵיתָא בְּשֶׁלֶחֶן עֶרוּף (אורח חיים סי' קסו ס"ה) שְׁצַרְיָךְ לְהַבִּיא עַל כָּל סִעּוּדָה מְלַח, וְשֵׁם אֵיתָא טְעָמִים עַל זֶה, וְאֵדוּנֵי אֵבִי ו'ל אָמַר הַשַּׁעַם בְּדָרֵךְ רְמִזוֹ, דְּאֵיתָא בְּשֶׁלֶחֶן עֶרוּף (אורח

חתם סופר

רבי משה סופר זיע"א

מצוה שאיננה מצויה מתפעלים ממנה יותר

'במשפטו' אשר הראית בהר'. ואמרו חז"ל (ירושלמי שבת פ"ב ה"ג), וכי יש משפט לקרשים, אלא קרש שזכה בצפון לעולם בצפון וכו'. אמנם בבני אדם ההפך, היו מפייסים, כדי שלא יזכה לעולם במצוה יחידים. ונראה הטעם, כי אדם שהרגל בדבר אחד עושה כמצות אנשים מלמדה ואינו מתפעל, מה שאין כן כשזוכה בו לפקדים, או מפל שפן חדשים, הוא מתפעל ולבו שמח בעבודתו. ויזהר לשלם להבין דברי חז"ל (וימא כו). חדשים לקטרת בואו והפיסו, מפני שמעשרת, דכתיב (דברים לג י"א) 'ישמו קטורה באסף וכליל על מזבחך ברך ה' חילו'. ומקשה אם כן עולה נמי, דכתיב 'וכליל', ומשגי עולה שכיחא. פרוש פנ"ל, הודאי כליל וקטורה שניהם מעשרים העושה ככונת הלב, אף העושה מצות אנשים אינה מעשרת, על כן הפיסו לקטרת שיתפעל המקטיר ויתעשר, אף עולה דשכיח טובא אפלו אי היו רוצים לפייס חדשים, מפל מקום הנה מגיע פמה עולות על כל אחד ולא היה מתפעל טפי, וק"ל:

לו ושם חביון צדו' (חכוק ג ד), קרן כהנה שגאמר (תהלים צב יא) 'ותרם פראים קרני', וקרן מלכות שגאמר (להלן לד כט) 'וימשה לא ידע כי קרן עור פניו' וכתיב 'ויהי בישרון מלך' (דברים לג ה). ויש להבין שכינות הקרנות למזבח יותר מפל הכלים.

והנראה דהנה מזבח הוא לשון זבחה, וזבחי אלקים רוח נשברה (תהלים נא יט), והנראה כן הוא בפעל שמכניס בלב ישראל הכנעה ושכרון רוח, וכך הוא נמי בפשיטות שהוא רואה את האיברים נשפרים תמורת אבריו כמו שכתב הרמב"ן (פרשת ויקרא). וזה צריך שמירה שלא יפל לב אדם עליו כמתנאש חס ושלום שהוא גרוע מהכל, על זה באין קרנות המזבח לרמוז על קרנות ישראל שמורין שיגבה לבו בדרכי ה', כי סוף כל סוף יתקדם ויכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק' (תהלים עה יא), שקרני רשעים מסתעפים מעוונות ישראל חס ושלום. ומחמת הכנעה ושכרון לב בתשובה על הקרבן, מתפפרים העוונות וגורם גדיע קרני רשעים, ואז תרוממנה קרנות צדיק, ועל כן לעמת שהמזבח מכניס בלב ישראל הכנעה פנ"ל, מכניס אתה נמי הגבהת הלב בדרכי ה'.

ויש לומר שזה נמי מורה מקומו בבית המקדש מכון באמצע ארץ העזרה, כ"ב אמה למזרח וכ"ב אמה למערב, שמשם למזרח הן ט"ו מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, מורות על ירידת הנפש והכנעה, ולמערב הן מעלות האולם וההיכל שמורה על עליה והתרוממות הנפש. ובדקדוק נשנה במשנה אלו בלשון ורידה מעזרת ישראל לעזרת נשים (ראה סוכה פ"ה מ"ד), ולא אשתמיט לומר עולות מעזרת נשים לעזרת ישראל, ובמעלות האולם נשנה בלשון עליה, לרמוז על דברינו אלו. ויש לומר שזהו שנקרא 'מזבח העלה', לרמוז בו שני הענינים שמכניס בלב ישראל. ומכל מקום גם מדה זו של הגבהת הלב בדרכי ה' צריכה שמירה, לכל יסתעפו ממנו גאות ועזות לרהוב נצר בזקן נקלה בנכבד, וזהו שברש"י יצפית

ועשית קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו תהיו. קרנתיו יצפית אתו נחשת (כו ב)

שם משואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

יש לעבוד את ה' גם מתוך הכנעה וגם מתוך גבהות הלב, כדי שלא יבוא לא ילדי יאוש ועצבות ולא ילדי גאון ועזות **ועשית קרנתיו על ארבע פנותיו**, בתחומא (תרומה י) לכפר על אמה שרוממתיה בארבע קרנות, קרן ישראל שגאמר (תהלים קמח יד) 'ויגרם קרן לעמו', קרן תורה 'קרנים מידו

כדי שתעשה תקון למלכות שבפיציה, וזהו 'וצפית אתם נחשת', 'נחשת' עם שני כוללים גימטריא 'לשם שמים'. עוד, 'נחשת' אותיות ג"ח ש"ת, דהינו, למד אותה ויהי פונתך להשית נחת רוח ליוצרך.

היתר ואסור כנגד חסדים וגבורות 'והובא' את בדיו בטבעת, 'טבעת' גימטריא 'תלמוד', דהינו, שתלמד התלמוד שהוא הגמרא, עם המשנה, כדי שתדע שרשה ופרושה על אמתתה, ואז 'יהיו הבדים' הם סדרי המשנה, 'על שתי צלעת המזבח', הם שתי צדי המלכות, החסדים והגבורות, כף הסדרים האלו יש בהם הטר ואסור וכיזא. ובלמוד זה יתנשא המזבח שהוא המלכות, ותרם ראשה למעלה, וזהו 'בשאת אתו', על ידי למודך יתנשא המזבח ויתרום.

צריך ללמוד את המשניות בעל פה **נבוב** 'לחת', בא לרמוז מה שכתבנו דצריך ללמדה בעל פה, וזהו 'נבוב לחת', כתרגומו 'חליל לוחין', שהתלמוד הזה שתלמד המשנה יהיה חסר לוחות, שלא תלמד בספר, רק בעל פה. וזהו 'כאשר הראה אתך ברה', שגם אתה לא למדת אותה כי אם בעל פה, כמו שאמרו (אבות פ"א מ"א) משה קבל תורה מסיני, היא תורה שבבעל פה שקבלה בעל פה, גם בני ישראל 'בן יעשו' וילמדוה בעל פה. והנה 'נבוב' גימטריא ששים, רמז לששים מסכתות שיש במשנה:

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

כאשר כחו הקטיר קטרת הנה מתלבש בו ניצוץ מנשמת אהרן הכהן

רמב"ן ואור החיים תמהו למה לא נזכר מזבח הנזב בפרשת תרומה שכל המשכן וכל הכלים נזכרו. יש לומר שהתורה הקדושה רוזה

אתו נחשת' לכפר על צוות מצח שנאמר 'ומצחק נחושה' (ישעיה מח ד):

ועשית בדים למזבח כדי עצי שטים וצפית אתם נחשת. והובא את בדיו בטבעת והיו הבדים על שתי צלעת המזבח בשאת אתו. נבוב לחת תעשה אתו כאשר הראה אתך ברה פן יעשו (כו ו-ח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

למוד המשנה מתקן שש ספירות של מלכות דיצירה

אפשר לרמוז, דהמשנה היא בפיציה, ולמוד המשנה הוא לתקן המלכות של עולם הפיציה, וששה סדרים שבמשנה הם כנגד שש ספירות שבמלכות שבפיציה מחסד עד יסוד, וצריך הלומדה שילמד לשם שמים כדי שעל ידי למודו יעשה תקון למלכות שבפיציה. והנה המשנה יש בה הטר ואסור, טהרה וטמאה, זכאי וחיב, וכל ההקשר מצד החסדים, והאסור והטמאה מצד הגבורות, דכף לעולם סדר מרובה העליונה וכל העולמות עליונים ותחתונים. והלומד משנה צריך ללמד התלמוד, שהוא פרושה. והלומדה גם כן צריך שילמדה בעל פה, כמו שלמדה הקדוש ברוך הוא למשה רבנו עליו השלום בעל פה, והתורה שבכתב נתנה לו בלוחות.

צריך ללמוד את המשנה לשם שמים

וזהו פונת הפסוקים, וצפית בדים למזבח, 'מזבח' גימטריא 'אל הנו"ה' שהוא בעולם הפיציה, ו'בד' גימטריא ששה, רמזו לששה סדרי משנה, והפונה, עשה תקון לעולם הפיציה בלמוד המשנה. ותרע, דלמוד המשנה הוא לתקון שש קצוות דמלכות דיצירה, וזהו 'בדי עצי שטים', דהינו, אלה הששה סדרים הם לתקן שש ספירות הבגין של המלכות הנקראים 'עצי שטים'. וצפית אתם נחשת, דהינו שתלמד הסדרים לשם שמים

לְרִמּוֹ שְׂאֵף שֶׁפֶל כְּתַר כְּהִנָּה נִמֵּן לְאַהֲרֹן וּבְנָיו, מִכָּל מְקוֹם עֲנִין הַקְּטָרֶת נִמֵּן רַק לְאַהֲרֹן, עַל כֵּן בְּכָל עֵת שֶׁהַקְּטִיר כִּהֵן נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ נִיצוֹץ מִנְשַׁמַּת אֶהֱרֹן. כִּדְאִיתָא בְּסֵפֶר הַזְּכוֹת מְזַקְנֵי מוֹר״ו ז״ל שֶׁהַמַּחְבֵּר הַסֵּפֶר מְדַרֵּשׁ שֶׁמוֹאֵל עָשָׂה מִצְוַה שֶׁהִיָּה רִגִיל רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יְאִיר לַעֲשׂוֹת, וְנִתְלַבֵּשׁ בּוֹ נִשְׁמַת רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יְאִיר, עַל כֵּן עֲמַד הָאֲר״י ז״ל לְפָנָיו, שֶׁהִפִּיר בּוֹ כָּל זֹאת. לְכַף הַכִּדִּיל הַמְזַבַּח קְטָרֶת שְׁלֵא נֶחֱשַׁב הַהֲקָטְרָה כִּשְׂאֵר עַבְדוֹת. וְכַתּוּב וְכֹפֶר אֶהֱרֹן עַל קַרְנֹתָיו׃ (להלן ל

י זהו ביום כפור, לרמזו כמו שיום כפור ונקא בכהן גדול בן כאן, פי קטרת דבר שבחשאי יכפר על מעשה חשאי, לשון הרע (יומא מד.) זהו עובדא דאהרן (ראה יומא עא.), כדאיתא בהרע"ב באבות (פ"א מ"ב) אהב שלום, שאמר לכל אחד כמה חבדך מתחרט ומפה עצמו על שחטא לך כו', על כרחך כזב מפני דרכי שלום, ועל כרחך עשה טוב מן השקר, ועל כן זכה שיתקן על ידו לשון הרע, על כן ילך ניצוץ שלו עם כהן המקטיר קטרת (וראה עוד בית יעקב (איו"ביצה) טג):

אוצרות גאוני הדורות

בית הלוי

רבי יוסף דב הלוי סולוביצ'יק זצ"ל

סמיכות פרשת משפטים לפרשת תרומה

הַגֵּה, בָּאָה פְּרִשָּׁה זֹאת אַחֲרֵי פְּרִשַׁת מִשְׁפָּטִים, דְּבַתְחִלָּה קוֹדֵם שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם צְדָקָה בְּמִמּוֹנוֹ צְרִיף לְרֵאוֹת שְׁלֵא יִהְיֶה בְּמִמּוֹנוֹ חֶשֶׁשׁ גָּזֵל, דָּאֵם לֹא בֵּן אֵין הַצְּדָקָה מוֹעֵלֶת לוֹ כָּלֵל, וְכִמּוֹ דְּלוֹלֵב הַגְּזוּל פְּסוּל מִשׁוּם מִצְוַה הַבָּאָה בַּעֲבָרָה. וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַפְּסוּק (ישעיה נט יד) וְהִסַּג אַחֲרֵי מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מִרְחוֹק תַּעֲמִד, דְּאִחֲרֵי שֶׁהִסַּג הַמִּשְׁפָּט, עַל כֵּן גַּם הַצְּדָקָה שְׁעוֹשִׂין עוֹמֶדֶת מִרְחוֹק וְאִינוּ מוֹעִיל לָהֶם כָּלֵל. וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב (שם נו א) שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה יִשׁוּעָתִי לְבוֹא, וְעַל כֵּן אָמַר לָהֶם תַּחֲלָה מִשְׁפָּטִים וְאַחֲרַי כֶּף צִוִּים עַל נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן:

ברשות ורצון בעלים נותנין. עוד קיימא לן (סנהדרין כו:) דאין מקבלין צדקה מן העובדי אלילים.

בנגד הראשון שצריך שני גבאים לגבות הצדקה אמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה צריך שנים שיקחו התרומה ולא יקח אחד אותה. עוד צריך שלא יקבלו מן הנשים שלא ברצון בעליהם, אלא כל איש אשר ידבנו לבו ויהיה רצון לבו לתת, אז תקחו תרומתי. בנגד השלישי דאסור לקבל צדקה מן העובדי אלילים, אמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם ולא מאת העובדי אלילים.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת (כה ב-ג)

יד יוסף

רבי יוסף צרפתי זצ"ל

רמזי פסוקי תרומת המשכן על דיני גבית צדקה

אפשר לומר שבא ללמדנו פה כל דיני גבית הצדקה, דקיימא לן (כ"ב ח:) הקפה אין נגבית פחות משנים, עוד קיימא לן (כ"ק ק"ט.) דאין מקבלין גבאי הצדקה מנשים ועבדים שלא

בנין אריאל

רבי שאול לונשטאם זצ"ל

תרומת המשכן באה בעת הבאת תרומת השקלים והאדנים כדי שכל ישראל יתנדבו מרצונם הטוב ולא מקנאת איש מרעהו

פֶּרֶשׁ וְשׁו"י שלש תרומות אמורות כאן, אחת תרומות בקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים כו'. ואחת תרומות המזבח בקע לגלגלת לקפות לקנות מהן קרננות צביר, ואחת תרומות המשכן נדבת כל אחד ואחד, עכ"ד. יש לברך בקע הלא עקר המצוה פה היתה על תרומת נדבת המשכן, למה פרט כאן שאר תרומות. ועוד קשה, כיון דיתקחו את תרומתו רמזו על אדנים או קרננות, מאי 'אשר ידבנו לבו' דקאמר, הלא כל אחד הנה צריך לתן בחובה לא מנדבת לבו, ועוד מה שאמר 'לבו' הנה ליה למימר נדיב לב.

וּנְרָאָה לפרש דלשון לבו משמע ולא לב אחרים, והתורה הורה לנו הדרך אשר גלף בה ואיכה נעבד את ה' במעשה הצידיקה, שתהיה בעין יפה, ומסלקת מכל בחינה ופניה המתרגשות לנותני צדקה שלא תהיה עליו למשא, ולא ינחם אחר עשותו אותה. אבל יותר משבח מי שמתנדב מדעת עצמו ונדבת לבו הטוב בכונה שלמה ורצויה לפני המקום ברוך הוא, משום הכי לא ידע איש מה שנתן חברו, אלא הכל בא מערב, ומן הכלל עשו חשבון.

וַעֲדוּן מקום לחוש כי הרוצה בני אדם נכנסין אצל הגזברים יאמר כי לא על חנם הוא, אלא כדי להביא נדבה למשכן, או למלא ידיו גם הוא לצשות פן, ותהיה נדבתו מקנאת עם כי נגד פניו נדיבי עמים. והרואים את כבודם יחושו על קלונם באומר למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן נדבה כשאר מתנדבים בעם, ואם בן לא ידבנו לבו מעצמו. לכן באה המצוה שבשעת הבאת התרומה בקע לגלגלת של כל אחד, יביא עמו גם תרומת הנדבה, ואז הרוצה בני אדם נכנסין אצל הגזברים לא יחשב שנקנסין אצלם כדי להביא נדבה, אלא כדי לתן התרומה

לא הצרך הכתוב לצוות את ישראל אלא שיתנו תרומה לשמה וכפי מדת ערכם ועשרם

וְעוֹד יפרש בהקדים הקדמה, שטבע האמה הישראלית הם נדיבים בטבע מצד שתי סבות, האחת מצד התורה שמתורה אותנו תמיד על הנתינה והנדירות, כדכתיב 'נתן תתן' פתח תפתח. הסבה השנית, מצד היותנו גזע ושרש אברהם שהיה נדיב כאומרם ו"ל (סוכה טו): 'בת נדיב' (שה"ש טו ז) בתו של אברהם שנקרא נדיב.

וְיָרָךְ לא הצרך האל יתברך להזהיר לישראל שיתנו, שנדאי יתנו כשישמעו צווי המשכן, ולא הצרך גם בן להזהיר לזכאין שיקחו, שבודאי אם יתנו לא יחסרו לוקחין וגבאים, אבל הצרך התורה להודיע מה דאמרר תו"ל (כתובות טו): בנקדימון בן גוריון דעבד צדקה, ואמרה בתו מלח ממון חסר, והקשה גמרא ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה והתנא, ופריק איבעית אימא לכבודו הוא דעבד ולא לשם שמים, אם בן תוה ליה שלא עבד כלום, ואיבעית אימא כדכבי ליה למעבד לא עבד, דאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא.

היגו שהצרך האל יתברך להודיע ואמר 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה' לי לשמי, שמה שנותנין לשמה הוא שנקרא שלוקחין הגבאים, שמה שנותנין שלא לשמה כאלו לא לקחו כלום, דהאל יתברך לבא בעי, ו'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי' הרי הורה התרוץ הראשון דגמרא. ואחר כך הורה התרוץ השני דלפום גמלא שיחנא וראוי לתת צדקה כפי ערך הנותן, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם' כפי מה שהם, הראוי לזהב וזהב, הראוי לכסף כסף, הראוי לנחשת נחשת, ולזה אמר 'מאתם':

אֶלָּא בַתּוֹךְ כָּל אָחָד וְאָחָד, וְהָאִיף יָכוֹל לֵהִיּוֹת
הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה בַתּוֹךְ גּוּף הַעֲכוּר, עַל זֶה רָמַז
הַפְּתוּב 'תְּרוּמָה', 'תּוֹרָה מ', הֵינּוּ שֵׁילְמַד לְשִׁמָּה,
וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לֵהִיּוֹת מִרְפָּכָה לְשִׁכְיָנָה כְּדַבְּרֵי
הַבַּי"ח, וְאֵתִי שְׁפִיר.

וּבְנָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּנֻנַת הַמְדָּרֵשׁ (תנר"א רבה פ"ז),
בְּשַׁעֲהָ שְׂאֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע',
מִיָּד אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'יִיָּקְחוּ לִי תְּרוּמָה'.
דְּנַעֲשֶׂה קָדָם לְנִשְׁמָע הוּא מְדַרְגֵת מִלְּאֲכִים, כְּמוֹ
דְּאִיתָא בְּגִמְרָא (שבת פח). יִצְתָה בַת קוֹל וְאָמְרָה
מִי גָלָה רָו זֶה לְכַנִּי לְשׁוֹן שְׂמֵלְאָכִי הַשְּׂרָת
מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ, שֶׁהֵם עוֹשִׂים וְדֹאֵי לְשִׁמָּה, עַל כֵּן
אָמַר 'יִיָּקְחוּ לִי תְּרוּמָה' בְּמְדַרְגָּה זוֹ יִכְלָו לְקַבֵּל
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה:

כְּלֵי חֻמְדָּה

רבי שמואל לניאדו זצ"ל

הַפְּרָשַׁת צְדָקָה בִּישׁוּב הַדַּעַת וּבִמְתִינּוֹת
יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּפִתּוּב, מִתְחַלֵּה אָמַר 'יִיָּקְחוּ לִי
תְּרוּמָה' וְכו', בְּלִשׁוֹן נִסְתַּר 'יִיָּקְחוּ, וְאַחַר כֵּן
אָמַר 'תְּקַחוּ' לְנוֹכַח. וְשִׁמְעָתִי שֶׁכְּנֻנַת הַפְּתוּב
לֹמַר, שְׂרָאוּי שֵׁינְדְרֵי הָאָדָם בְּעֵינֵי הַנְּדָבָה לְהַפְרִישׁ
בֵּינוּ לְבֵין עַצְמוֹ, וַיִּיחַד חֵלֶק אֲשֶׁר יְדָבְנוּ לְבוֹ,
וְאַחַר כֵּן יִחְזְרוּ הַנְּדָבָרִים לְגִבּוֹת אוֹתָהּ הַנְּדָבָה
הַמְּפֹרֶשֶׁת וּמְקַדְּשֶׁת לְשֵׁם הַשֵּׁם: יִתְבָּרַךְ, כִּי הַנְּדָבָה
אֲשֶׁר יְקַדֵּשׁ הָאָדָם פְּתוּס, לֹא לְצַדִּיקָה תַחֲשֵׁב
לוֹ כְּמוֹ הַצְּדִיקָה שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּדַעַת וּבַהֲשִׁלּוֹ וּבֵינוּ
לְבֵין קוֹנֵי כְּלֵי שׁוּם פְּנֵיהָ אוֹ הַכְרַח הַגָּבִאִים.

וְכֵנָה אָמַר 'יִיָּקְחוּ לִי תְּרוּמָה' דִּהְיֵנוּ שֵׁיפְרִישׁוּ
לִי מִמְּמוֹנֵם נְדָבָה, וְלִכֵּן תִּקְרָא תְּרוּמָה.
אָמְנָם אַחַר שֶׁבִּגְיֵי יִשְׂרָאֵל יִפְרִישׁוּ הַתְּרוּמָה זְכִיתִי
בָּהּ, דְּאֲמִירָה לְגִבּוֹת כְּמִסְרָה לְהַדְרִיט, וְנִקְרָא
'תְּרוּמָתִי' בְּכַנּוּי מִיִּתְדָת לִי לְשִׁמִּי, אֹז אַתָּה מִשָּׁה
וְאַחֲרָן תְּקַחוּ אֶת תְּרוּמָתִי שֶׁמְפֹרֶשֶׁת הִיא כְּבוֹר
לְשִׁמִּי.

הַמְּחִיבָת, וְאִז אִם יִתְנַבֵּב לְהִבְיָא דְבָר לְמִשְׁכָּן
יִהְיֶה מִמְּמַת נְדָבָת לְבוֹ מַעֲצָמוֹ וְלֹא מִמְּמַת קְנֵאת
אַחֲרִים.

וְזֶהוּ שְׂאֲמַר 'תְּקַחוּ אֶת תְּרוּמָתִי', וְכֵן אָמַר מִשָּׁה
(להלן לה ט) 'כֹּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָה אֶת תְּרוּמַת
ה'' רָצָה לֹמַר כָּל אֲשֶׁר נְדָבָו לְבוֹ מַעֲצָמוֹ וְלֹא
מִקְנֵאת בְּנֵי אָדָם, יַעֲשֶׂה בְּעֵינֵי שְׁגָם אַחֲרִים
הַנּוֹתְנִים לֹא יַעֲשׂוּ מִמְּמַת קְנֵאתָם בּוֹ, וְכִיֻּצַּד
יַעֲשֶׂה, 'יְבִיאָה אֶת תְּרוּמַת ה'' דִּהְיֵנוּ עִם תְּרוּמַת
אֲדָנִים אוֹ תְּרוּמַת שְׁקָלִים כְּדֵי שְׁלֹא יִרְגִישׁוּ
אַחֲרִים, וְאִז מָה שֶׁיִּתְנַבְּבוּ אַחֲרֵים יִהְיֶה בְּנְדָבַת
לְבָם וְלֹא מִמְּמַת קְנֵאת אִישׁ מַרְעָהוּ כְּאָמַר:

חֻמְדַת יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

כְּשִׁלּוּמַד לְשִׁמָּה נַעֲשֶׂה מִרְפָּכָה לְשִׁכְיָנָה
וְזוֹכָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה

אִיתָא כְּבַעַל הַטּוֹרִים, 'תְּרוּמָה' אוֹתִיּוֹת 'תּוֹרָה
מ', שְׂרוּמוֹ לְתוֹרָה שְׁנִתְנָה בְּאַרְבַּעִים יוֹם,
עֵינֵי שָׁם. וְלְכַאוּרָה צְרִיף בְּאוּר מְאִי שִׁיכוֹת תּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה לְמִשְׁכָּן. וְנִרְאָה לִי דְעֵינֵי בְּב"ח (או"ח
ס' מו ס"א) שֶׁהַקְּשָׁה עַל מֵאֲמַר הַגְּמֵרָא (נדרים פא.)
מִפְּנֵי מָה תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים אֵינִן בְּנִיחִים תְּלַמִּידֵי
חֻכְמִים שְׁלֹא בְּרָכוּ בַתּוֹרָה תְּחַלֵּה. וְהַקְּשָׁה לְמָה
עוֹנֵשִׁין עַל עֲבָרָה קְלָה בְּעֵנֶשׁ חִמּוֹר כְּזֶה, וְתַרְץ
דְּתַכְלִית לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְקָרֵב חִמּוֹר אֶל
הַצּוּרָה עַל יְדֵי תְּרִי"ג מְצוּוֹת שְׂבָה, וְעַל יְדֵי
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה נַעֲשֶׂה הַגּוּף מִרְפָּכָה לְשִׁכְיָנָה
הַקְּדוּשָׁה, וְעַל יְדֵי זֶה הָאִיר כְּכֹל הַעוֹלָם וַיֵּשׁ
לוֹ הַתְּקַשְׁרוֹת עִם פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה וְכו', עֵינֵי
שָׁם בְּדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֵׁינְדְרִים לְחֻדְרֵי בְּטוֹן. וְאִם
לֹא תּוֹרָה שְׁלֹא בְּכַנּוּנָה זוֹ תְּרִי זֶה שְׁלֹא לְשִׁמָּה
וְאֵינוֹ כְּלוּם.

וּבְנָה נִרְאָה לִי שֶׁבְּשַׁעֲת עֲשִׂית הַמִּשְׁכָּן אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי
בְּתוֹכָם' (פסוק ח), וְדַרְשׁוּ חו"ל 'בְּתוֹכָו' לֹא נִאָּמַר,

וְשִׁכַנְתִּי בְּתַכְּמֵי שֶׁל הָעוֹשִׂים וְיָדֵי יַעֲשׂוּ אוֹתָהּ.
וְאָמַר 'כָּלֵל אֲשֶׁר אֲנִי מֵרָאָה אוֹתְךָ אֶת תְּבִנְתִּי
הַמְשָׁפֵן וְכוּ' כִּמּוֹ שֶׁהִרְאֵתִי לְךָ תְּבִנְתִּי שֶׁנַּעֲשֶׂה
עַל יָדֵי, וְכֵן תַּעֲשֶׂוּ' שִׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה עַל יָדֵי:

טללי אורות

רבי משה אורי קלר זצ"ל

בְּעִשִׂית מִקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה שׁוֹכֵן הִקְבִּ"ה
בְּשֵׁתֵי בְּתֵי מִקְדָּשׁוֹת

וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק דְּפַתַּח בְּלִשׁוֹן יְחִיד וְסִים בְּלִשׁוֹן
רַבִּים. וַיֵּשׁ לְפָרְשׁוֹ עַל פִּי דְבָרֵיהֶם (תענית
ה.) דְּהִקְבִּ"ה נִשְׁבַּע שְׁלֵא יִבּוֹא בְּמִקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה
עַד שִׁיבּוֹא בְּמִקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר וַיַּעֲשׂוּ
לִי מִקְדָּשׁ שֶׁאֵיכָל לְבוֹא בוֹ, וְעַל יָדֵי זֶה וְשִׁכַנְתִּי
בְּתַכְּמֵי, הִינּוּ שְׁתֵּי מִקְדָּשׁוֹת, שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל
מִטָּה: [בשם רבי טעבלי העס זצ"ל אב"ד
מנהיים]

ראשי בשמים

רבי ישעיה מושקאט זצ"ל

נִצְטוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְשָׁפֵן בְּמִקּוֹם
מִטָּה כְּדֵי שְׁלֵא יִכְלוּ בְּחִרוּגוֹ שֶׁל מִקּוֹם

וַיִּבֶן עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנֶם לְבָרְכָה
שְׂאֵם מִשָּׁה רַבְּנוּ ע"ה הִיָּה עוֹשֶׂה הַמְשָׁפֵן
בְּעֲצָמוֹ הִיָּה קִנְיָם לְעוֹלָם, וְאֵם כֵּן לֹא הִיָּה שֶׁפָּךְ
חֲמַתּוֹ עַל עֲצִים וְאַבְנִים, רַק עַל שְׁנָאֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֲצָמָם. וְזֶה שֶׁאָמַר וַיַּעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ
לִי הַמְשָׁפֵן וְלֹא אֶתָּה, וְעַל יָדֵי זֶה וְשִׁכַנְתִּי בְּתַכְּמֵי
יְכוֹל אֲנִי לִשְׁפֹן תְּמִיד בְּתַכְּמֵי וְלֹא אֲעֲשֶׂה בָּהֶם
כְּלָה בְּחִירוֹת אֲפִי עֲלֵיהֶם:

וַיַּעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכַנְתִּי בְּתַכְּמֵי (כה ח)

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנזמין סופר זצ"ל

שְׂרַתָּה רוּחַ קָדְשׁוֹ יִתְבַּרַּךְ עַל עוֹשֵׂי הַמְשָׁפֵן
כְּדֵי שִׁיְדַעוּ כִּיצַד לַעֲשׂוֹתָהּ

צָרִיף לְהִבִּין הוּא לִיָּה לְמִימַר וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכוֹ,
וְעַמּוֹן שֶׁל"ה דְּכָל צָדִיק מְדוֹר לְשִׁכְנֵיהָ,
וְהִינּוּ 'בְּתַכְּמֵי' בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

וְלִי נִרְאָה בְּשִׁנְפָּרֵשׁ מֵאֲמַר חו"ל בְּש"ס כְּתוּבוֹת
פָּרָק קִמָּא (ה.), גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי צָדִיקִים מִמַּעֲשֶׂה
שְׂמִים וְאַרְצֵי, דְּבִמְעֲשֶׂה שְׂמִים כְּתִיב (ישעיה מח יג)
'אַף יָדִי וְכוּ', וּבִמְעֲשֶׂה צָדִיקִים (שמות טו יז)
'מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנֵנוּ יָדִיד' שְׁתֵּי יָדִים. וְנִרְאָה לִי,
הִנֵּה מַעֲשֵׂי ה' גְּדוּלִים כְּדִכְתִּיב (תהלים קיא ב)
'גְּדוּלִים מַעֲשֶׂה ה'', וְאִין חֲדוּשׁ כָּל כָּף, כִּי יֵשׁ
יְכַלֵּת בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת וְאִין מַעֲצוֹר לְפָנָיו יִתְבַּרַּךְ
שְׂמִו לַעֲשׂוֹת כְּרַצוֹנוֹ. אֲבָל יוֹתֵר חֲדוּשׁ לְעֵינֵי
הָרְאִים שֶׁה' עוֹשֶׂה עַל יָדֵי צָדִיקִים, שֶׁהֵם עוֹשִׂים
בִּיְדֵיהֶם וְאִינוּ בְּטַבַּע, רַק ה' עוֹזֵר וְהוּא הָעוֹשֶׂה
וְגוֹמַר יִתְבַּרַּךְ שְׂמִו, כְּגוֹן בְּמִלְאֲכַת הַמְשָׁפֵן
שֶׁהַמְּגוֹרָה כְּלָה מְקֻשָּׁה וְיִצְאָה מֵאֲלֵיהָ, וְגַם כָּל
מְלָאֲכַת הַכְּלִים וְהַמְשָׁפֵן הִיָּה שְׁלֵא בְּטַבַּע, כִּי
לֹא לְמַדּוֹ מַעוֹלִם מְלָאֲכַת חֲרָשׁ וְחֶשֶׁב וְלַעֲשׂוֹת
בְּזֶהָב וְכֶסֶף וּבְנִחֻשׁתׁ וּבְטוּי וְאַרְגוֹ, וְאִיךְ יוֹכְלוּ
לַעֲשׂוֹת אִם לֹא ה' מְלֵא אוֹתָם חֲכָמָה וְדַעַת
וְתַבּוּנָה, וְכִי כֵן יְדִיהֶם עָשׂוּ, וְהֵם מַעֲשֵׂי ה'
שֶׁהִסְפִּים עַל יָדָם.

וְזֶה כּוֹנֵן חו"ל גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי צָדִיקִים, דְּבְשָׂמִים
וְאַרְצֵי כְּתִיב 'אַף יָדֵי יִסְדֶּה אֲרָץ', כִּי לֹא
נַעֲשֶׂה אֲלֵא יָד אֶחָד, יָד ה' עֲשֵׂתָה זֹאת בְּלִי
אֲמַצְעִית אָדָם, וְאִין גְּדוּל כָּף כִּמּוֹ מַעֲשֶׂה
צָדִיקִים מִה שֶׁה' עוֹשֶׂה עַל יָדָם, שִׁישׁ תְּרִי תְּמִיָּה
שְׁנוֹתַת חֲכָמָה וְתַבּוּנָה לְצָדִיקִים לַעֲשׂוֹת, וְשׁוֹרָה
רוּחַ קָדְשׁוֹ עַל יָדֵי הָעוֹשִׂים, וְהִינּוּ 'מִקְדָּשׁ ה'
כּוֹנֵנוּ יָדִיד', שְׁנֵי יָדִים, יָדֵי אָדָם וְיָדֵי ה', וְשִׁנְיָהֶם
שֶׁל ה', וְהֵבֵן כִּי נִכּוֹן הוּא.

וְזֶהוּ שֶׁהִבְטִיחַ ה' וַיַּעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְאִיךְ אֲפִשֶׁר
לַעֲשׂוֹת וְלֹא לְמַדּוֹ לַעֲשׂוֹת, וְהִבְטִיחַ ה'

לטרַח עוד לְאַסוף מְמוֹן, כִּי הַמְמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִהְיֶה דֵּי לוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי אֵין הָאָדָם חַי לְעוֹלָם, וְכֵן מִי שֶׁכָּבַר נִתְחַכֵּם אֵין צְרִיךְ לְטַרַח אֶת עַצְמוֹ עוֹד לְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר כִּי דֵּי לוֹ בְּחֻכְמָתוֹ. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָה פֶּן, כִּי אֵף מִי שֶׁלָּמַד כָּל הַתּוֹרָה בְּלֵה, אִם לֹא יַעֲסֹק בָּהּ עוֹד, יִשְׁתַּפַּח מִמֶּנּוּ מַעַט מַעַט עַד אֲשֶׁר לֹא יֵדַע כָּלֵל, לְכַךְ צְרִיךְ שְׂלֹא יֵמִישׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה מִפִּיו כֹּל יְמֵי חַיָּיו. לְכַךְ הָיוּ הַבַּיִדִּים קְבוּעִים בְּאֶרֶץ הַלְהוֹרוֹת שֶׁהָאֶרֶץ שֶׁבָתוּכוּ הַלְחוֹת אֵין לוֹ מְקוֹם קְבוּעַ, כִּי עוֹמֵד בְּכָל פַּעַם לְהִנְשֵׂא מִמְּקוֹמוֹ, עַל פֶּן רוֹמֵז אֲשֶׁר גַּם מִי שֶׁלָּמַד הַרְבֵּה יִשְׁתַּדֵּל כֹּל יְמָיו לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְלֹא יֵמִישׁ מִן הַתּוֹרָה, כִּי אִם יֵמִישׁ לֹא יִשָּׂא לוֹ כְּלוּם.

וְכָל זֶה לְפִי דְבַרֵּי הַמְדַרְשׁ אֲשֶׁר אֶרֶן שֶׁל עַץ רוֹמֵז עַל הַתּוֹרָה, אֲבָל לְפִי מֵה שֶׁנֶּאֱרָא מִדְּבַרֵּי הַגַּמְרָא מוֹרֵה הָאֶרֶן עַל הַתְּלֵמִיד חֲכָם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ (יומא עב:) כֹּל תְּלֵמִיד חֲכָם שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אֵינוֹ תְּלֵמִיד חֲכָם, יֵשׁ לוֹמַר דְּלְכַךְ צָוָה שְׂלֹא יִסְרוּ הַבַּיִדִּים הַיְנִי לְהוֹרוֹת לְהַעֲם שְׂלֹא יַחֲטִאוּ וַיִּגְרְמוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁיִּסְלַק מֵהֶם הַתְּלֵמִיד חֲכָם ח"ו כְּדֹאִיתָא בְּגַמְרָא (שבת לג:):
בְּמֵה פְּעָמִים:

וְעִשִׂיתָ כַּפֶּרֶת זָהָב טְהוֹר (כה יז)

חֻשֵׁב הָאֶפֹד

רַבִּי פִּנְחָס אֲרֵינָה מְטוֹרָקָא זצ"ל

צְדָקָה מִמְמוֹן נָקִי מִגְזֵל מִקְרֶכֶת אֶת הַגְּאֵלָה

עַל דֶּרֶךְ שֶׁאֶמְרוּ בְּגַמְרָא (כ"ב י): גְּדוּלָה צְדָקָה שֶׁמְקַרְבֶּת אֶת הַגְּאֵלָה, רַק שֶׁצְרִיךְ הָאָדָם לְרִאוֹת שֶׁתְּהִיָּה הַצְּדָקָה עִם מְמוֹן יָשָׁר וְלֹא הַגְּזוּל. וְהִנֵּה 'כַּפֶּרֶת' בֹּא"ת ב"ש אוֹתִיּוֹת גְּאֵל, וְרוֹמֵז בְּפִסּוּק כֹּאֲשֶׁר תִּרְצֶה לְתַנּוֹן שֶׁיָּבֹאוּ הַגְּאֵל, תּוֹכֵל לְפַעַל עַל יְדֵי זָהָב שֶׁהוּא נְתִינַת הַצְּדָקָה, אֵף שֶׁיְהִיָּה טְהוֹר:

וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבֵּית וּמַחוּץ תַּצְפִּנּוּ (כה יא)

קוּלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב רַקֵּחַ זצ"ל

מִבֵּית וּמַחוּץ תַּצְפִּנּוּ - רְמֵז לְשִׁכְרָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא

אֲבִשָּׁר לְרֵמֵז דְאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְכַרְכָּה (אבות פ"ו מ"ז) הַגְּדוּלָה תּוֹרָה שְׁנוֹתָנֶת חַיִּים לְעוֹשֵׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, ד'אֶרְךְ יָמִים בְּיַמֵּינָה בִּשְׂמֵאלָהּ עֶשֶׂר וְכָבוֹד' (משלי ג טו), וְלָזֶה נֶרְמֵז בְּאֶרֶן רְמֵז לְתוֹרָה שֶׁעַל יְדֵהּ זוֹכֵה 'מִבֵּית וּמַחוּץ תַּצְפִּנּוּ' בְּזָהָב, רְמֵז שֶׁזוֹכֵה לְשִׁכְרָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא חֵיצוֹן, וּבְעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא פְּנִימִי, כְּלוֹמַר שֶׁיִּזְכֶּה בֵּין בְּעוֹלָם הַזֶּה בֵּין בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְתַצִּיף אוֹתוֹ מִמִּתְּנָת כְּמוֹ שֶׁאֶמְרוּ (שמו"ר לב א) חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמִּתְּנָת, וְזֶהוּ רֵאשִׁי תְבוֹת 'מִבֵּית וּמַחוּץ תַּצְפִּנּוּ' רֵאשִׁי תְבוֹת מִתְּנָת שֶׁיִּנְצֵל מִהַמִּתְּנָת, וְזֶהוּ 'נוֹתְנַת חַיִּים לְעוֹשֵׂיהָ':

בְּטַבְעַת הָאֶרֶן יִהְיוּ הַבַּיִדִּים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ (כה טו)

תְּרוּמַת זָהָב

רַבִּי בִּנְיָם זָאב מִגְּדִלְזוּן זצ"ל

בְּדֵי הָאֶרֶן הָיוּ קְבוּעִים בְּטַבְעוֹת לְעוֹלָם לְרֵמֵז שֶׁאֵף מִי שֶׁכָּבַר לָמַד כֹּל הַתּוֹרָה כְּלֵה לֹא יִפְרֵשׁ מִלְּמֹד וְלִהְיוֹת בָּהּ כֹּל יְמָיו

לְהִבִּין עַל מֵה צְוִתָּה הַתּוֹרָה רַק בְּאֶרֶן שֶׁהַבַּיִדִּים יִהְיוּ בְּהַטְבְּעוֹת כְּכֹל פַּעַם. נֶרְאֶה לִי דִידוּעַ דְּהָאֶרֶן רוֹמֵז עַל הַתּוֹרָה כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרַשׁ (שמו"ר לד ב) מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה הִיא עִץ חַיִּים, וְהַשְּׁלֵחַן מְרֵמֵז עַל הַעֲשִׂירוֹת כְּמוֹ שְׁלֵחַן מְלָכִים, וְהַמְּנוֹרָה מְרֵמֵז עַל הַחֻכְמָה, וְלְכַךְ הַמְּנוֹרָה בְּדָרוּם כִּי הָרוּצָה לְהַתְּכִים יְדָרוּם.

וְלְכַךְ בִּשְׁלֵחַן וּבַמְּנוֹרָה לֹא הָיוּ קְבוּעִים הַבַּיִדִּים לְעוֹלָם, כִּי מִי שֶׁכָּבַר נִתְעַשֵּׂר אֵין צְרִיךְ

וגו', וְלִמָּה חֲזַר בְּאֵן לֹמֵר יָאֵל הָאֲרֹן תַּתֵּן.
 וּבְכַבֵּר אֲמַרְתִּי כִּמָּה אֹפְנִים, וְכַעַת נִרְאָה לִי כָּךְ.
 דְּהִגָּה כְּתִיב (במדבר י לה-לו) 'וַיְהִי בְּנֹסַע הָאֲרֹן
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וּגְוֹ וּבְנַחֲזָה יֹאמֶר
 שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל', וּלְכַף הַהוֹצֵאת
 סִפֵּר תוֹרָה הָיָי מִסְגָּל לְבַקֵּשׁ צְרָכָיו שֶׁל אָדָם,
 דָּאָז הָיָה מִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה רַבְנֵנו 'קוּמָה ה' וַיִּפְצֹו
 אֲנִיךְ'. אָבָל בְּהַכְנֵסֵת סִפֵּר תוֹרָה טוֹב לְהַתְפַּלֵּל
 עַל הַשְּׂרָאָת רִיחַ הַקֹּדֶשׁ, בִּינֵן דָּאָז הָיָה מִתְפַּלֵּל
 מֹשֶׁה רַבְנֵנו ע"ה 'שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל'.
 וְהִנֵּה יִשְׂיָבָה אֲצֵל הַקַּב"ה נִקְרָא רַק מֵה שְׁמִשְׁרָה
 שְׁכִינָתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּמִּדְרָשׁ (איכ"ר ה
 ט) 'יֵאֵתָה ה' לְעוֹלָם תִּשָּׁב' וְכִי יֵשׁ יִשְׂיָבָה בְּלֹא
 כֶּסֶף, מוֹכַח דְּהַכֶּסֶף הָיָי יִשְׂרָאֵל. וְכֵן מוֹכַח
 בַּפְּרוּשׁ בַּמִּדְרָשׁ פְּרֻשַׁת בְּשַׁלַּח (שמו"ר כג א) עַל
 פְּסוּק (שמות טו א) 'אָז לִשְׂרִי הִדָּא הוּא דְכְּתִיב
 (תהלים צג ב) 'נְכוֹן כֶּסֶף מֵאָז' עַד שֶׁלֹּא בְּרֵאתָ
 הָעוֹלָם אֵתָה הוּא, וּמִשְׁבְּרֵאתָ הָעוֹלָם אֵתָה הוּא,
 אֵלָּא עוֹמֵד, וּמִשְׁיָצֵאוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם נִתְיַשְׁבְּתָה,
 הִדָּא הוּא דְכְּתִיב 'נְכוֹן כֶּסֶף מֵאָז', וְעַיִן לְעִיל
 פְּרֻשַׁת בְּשַׁלַּח שְׁהֶאֱרַכְתִּי בְּנֵה. אִם כֵּן מוֹכַח
 מִשׁוּם דְּיִשְׂרָאֵל הָיָי הַכֶּסֶף לוֹ תַּחְבְּרָךְ, הִינֵנו שֶׁהוּא
 מִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנו, וּלְכַף מֵה שֶׁבַקֵּשׁ מֹשֶׁה
 'שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל' הַכּוֹנֵה שִׁישְׁרָה
 שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה מֵה שְׁהֶאֱדָם זֹכָה לְרִיחַ הַקֹּדֶשׁ וְלִנְבוּאָה,
 הָיָי רַק מִצַּד שֶׁשְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְאִם
 כֵּן יֵשׁ לְהַתְפַּלֵּל עַל רִיחַ הַקֹּדֶשׁ בְּשַׁעַת הַכְּנֵסֵת
 סִפֵּר תוֹרָה לְאֲרוֹן, וְלָכֵן אָף בְּשַׁעַת שֶׁהִיָּה מִשְׁפָּן
 עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ, אִם הָיָה מֹשֶׁה רַבְנֵנו ע"ה רוֹצֵה
 שִׁדְבֵר עִמּוֹ הַקַּב"ה, הָיָה נוֹטֵל הַלְחוֹת מִן הָאֲרוֹן
 וּמְחִזְרֵם לְתוֹךְ הָאֲרוֹן, וּבְשַׁעַת הַחֲזֵרָה הָיָה
 מִתְפַּלֵּל שִׁדְבֵר עִמּוֹ הַקַּב"ה, וְאָז נִתְיַחַד עָלָיו
 הַדְּבֹוֹר.

וְהִנֵּה הַפְּנֵיָה בְּאֵן, דְּוִדָּאֵי גוֹף הַנְּתִיבָה צִוָּה בְּפִעַם
 אֶחָד לְתַן שָׁם אֵת הַעֲדוֹת, אָךְ אַחַר כָּךְ
 אָמַר דְּרָךְ עֲצָה לְמֹשֶׁה אִם יִרְצֵה שִׁדְבֵר עִמּוֹ
 הַקַּב"ה אָז, וְאֵל הָאֲרֹן תַּתֵּן אֵת הַעֲדוֹת אֲשֶׁר
 אֵתָן אֲלֵיךְ רִצָּה לֹמֵר תַּקְחֶנָּה מִשָּׁם וּתְחִזְרֵם

וְהִיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה סֹכְכִים
 בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֶּרֶת (כה כ)

נִפְשׁ דָּוִד

רבי דוד טבל מליסא וצ"ל

מעלת הכל תינוקות של בית רבן מהכל
 של תלמידי חכמים

יֵשׁ לֹמֵר עַל דְּרָךְ הַרְמָז, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
 זְכוּרֵנוֹם לְבָרָכָה (סוכה ה:) הַכְּרָבִים פְּרָצוּף
 תֵּינוּק הָיָה לָהֶם, וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוֹם
 לְבָרָכָה (שבת קיט:) אִין הָעוֹלָם הִנֵּה עוֹמֵד אֵלָּא
 עַל הַבֵּל פִּיָּהֶם שֶׁל תֵּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, אָמַר
 לִיָּה רַב פְּפֵא לְאֲבֵי דִידִי וְדִידֵךְ מֵאִי, אָמַר לִיָּה
 אִינּוּ דוּמָה הַבֵּל פֵּה שְׁאִין בּוֹ חֵטָא לְהַבֵּל פֵּה
 שְׁיֵשׁ בּוֹ חֵטָא. אִם כֵּן הַבֵּל פִּיָּהֶם שֶׁל תֵּינוּקוֹת
 שֶׁל בֵּית רַבָּן יֵשׁ לָהֶם מְדֻרְגָּה אַחַת יוֹתֵר מִהַבֵּל
 פִּיָּהֶם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֻכְמִים.

וְהִנֵּה הַרְמָז וְהִיוּ הַכְּרָבִים הִינּוּ תֵּינוּקוֹת שֶׁל
 בֵּית רַבָּן, 'פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה סֹכְכִים
 בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֶּרֶת לְמַעְלָה מִן תַּלְמִידֵי חֻכְמִים
 הַנִּקְרָאִים פְּפֵרֶת, לְפִי שֶׁמְכַפְרִים עַל יִשְׂרָאֵל בְּכַחַ
 תוֹרָתָם וּתְפִלָּתָם, וּכְמוֹ שֶׁכֵּן הִלְכָה בְּסֵפֶה שְׁאִין
 מִסְכְּכִין אֵלָּא בְּדָבָר שְׁאִינוּ מְקַבְּל טְמֵאָה, כֵּן
 הַבֵּל פֵּה שְׁאִין בּוֹ חֵטָא וְטְמֵאָה מִסְבָּף עַל הַכֵּל:

וְנִתְּתָה אֵת הַכַּפֶּרֶת עַל הָאֲרוֹן מִלְמַעְלָה וְאֵל הָאֲרוֹן
 תַּתֵּן אֵת הַעֲדוֹת אֲשֶׁר אֵתָן אֲלֵיךְ. וְנוֹעַדְתִּי לָךְ
 שָׁם וּדְבַרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֶּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים
 אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הַעֲדוֹת אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ
 אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (כה כא-כב)

אֲמִרֵי שֹׁפָר

רבי שלמה קלוגר וצ"ל

כְּשֶׁרִצָּה מֹשֶׁה שִׁדְבֵר עִמּוֹ הַקַּב"ה נִטַּל
 אֵת הַלְחוֹת מִהָאֲרוֹן וְכַעַת שֶׁחִזְזִירָם
 הַתְּפַלֵּל שִׁתְיַחַד עִמּוֹ הַדְּבֹוֹר
 הִנֵּה רִשִׁי ז"ל כְּכַר הַרְגִישׁ כְּפָל הַלְשׁוֹן, דְּכָבַר
 אָמַר תַּחֲלָה (פסוק טו) 'וְנִתְּתָה אֵל הָאֲרוֹן'

קץ לכל עמלו, ועיניו לא תשבִּענה לעולם, אינו מקנה אל שכר העולם הבא, ולעולם אינו נוהג מלחמו לדל, בנודע מדרך רב בני עמנו. וזה הטעם גם בטבעות של הארון, פי על ידי התורה שפארוץ יזכה למחול של צדיקים בגן עדן, כמחול עגל זה שאין לו סוף ודומה לטבעת, ומטעם זה היו הטבעות עגלים ולא מרבעים:

ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד (כה ל)

יושיע ציון

רבי ציון הכהן זצ"ל

ונתת על השלחן לחם פנים אמירת דברי תורה על השלחן

רמז למה שאמרו באבות (פ"ג מ"ג) שלחן שאמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום, וזהו ונתת על השלחן לחם זה תורה על דרך (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי', 'פנים' שיש בה שבעים פנים, ועל ידי זה 'לפני תמיד' כאלו אכלו משלחנו של מקום - זה השלחן אשר לפני ה', תמיד:

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנורה

(כה לא)

אלשיך

רבי משה אלשיך זצ"ל

עקר טהרתו של האדם על ידי יסורים

ויעשית מנרת וכו' הוא האדם, שהוא כמנורה מוכן לקבל אור להאיר בעולם הזה על ידי תורה ומעשים טובים, ועל כן היא שמנה עשר טפחים כמדת אדם בינוני. ואמר שעם היותו חמר עכור, יעשה עצמו קר וחשוב כ'נהב', ושיהיה 'טהור' מכל סיג חלאת לכלוף עון אשר חטא לקבל האור. והתנאי הראשון

לתוך הארון, ואז ונועדתי לך שם, הפונה לדעתך, כפרוש רש"י בפרשת שלח (במדבר יג ב) 'לך לדעתך, בן הפונה כאן ונועדתי לך' אם תרצה ולדעתך אדבר עמך שם. בזה אתי שפיר גם סיום הפסוק ונועדתי לך שם ודברתי אתך וגו', את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל:

ועשית לו מסגרת טפח סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב. ועשית לו ארבע טבעת זהב ונתת את הטבעת על ארבע הפאת אשר לארבע רגליו. לעמת המסגרת תהיין הטבעת לכתים לבדים לשאת את השלחן (כה כה-כו)

כלי יקר

רבי שלמה אפרים מלונגטשיץ זצ"ל

הכובש תאוותיו הרי הוא בן חורין ונעשה לו זר וקטר / הצלחות עולם הזה כגלגל שחוזר בעולם

ויעשית לו מסגרת, שסגור בעד התאוות, שלא יהיה לו פתח פתוח אליהם, אלא יסגור בעדם ויחן להם קצבה. ויעשית זר זהב למסגרתו סביב, כי הסגור בעד תאוותו הרי הוא בן חורין ומלך, לאפוקי הפורץ גדרו לעולם הוא עני בדעתו. ונקט לשון 'זר' זכה נעשה לו זר וקטר, לא זכה נעשה זר ונקרי כי יעזוב לאחרים חילו. ויעשית לו ארבע טבעת זהב, כדי שיזכר כי הצלחות העולם הזה הם גלגל החוזר בעולם כטבעת זה העגל, ועל ידי זכייה זו יפרנס משלחנו לעניים. ולעמת זה יזכר גדל השכר לעולם הבא שאין לו סוף, כטבעת זה העגל שאין לו סוף.

ואמר 'לעמת המסגרת תהיין הטבעת', כי הסגור בעד תאוותיו ויש קץ לכל עמלו ומסתפק במה שחננו ה', הוא הזכר כי גלגל הוא שחוזר בעולם וחגון דלים, והוא המצפה אל רב טוב הצפון לצדיקים לעולם הבא שאין לו תחלה וסוף. אבל מי שאינו סגור בעד חמדתו, ואין

תורה ומצוות, והפְּרָחִים יֵשׁ בָּהֶם רֵיחַ וְלֹא טַעַם דְּהִינּוּ שֵׁישׁ בָּהֶם מִצּוֹת וְלֹא תוֹרָה. שְׁכַל אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה כַּתוֹת הִלְלוּ הֵם מִתְקַנְיִם הַנְּשָׂמָה וּמְזֻכָּיִם אוֹתָהּ לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, אֲכָל בְּאוֹתָם שְׂאִין בָּהֶם לֹא תוֹרָה וְלֹא מִצּוֹת לֹא אֵינִי בִּיה קָרָא, שְׂאִינִם שׂוֹיִם לְכֻלּוֹם.

וְהַבְּנֵי אֲדָם כְּשֵׁישׁ לָהֶם הַנְּשָׂמָה בְּגוֹפֵם יֵשׁ לָהֶם שֵׁשׁ פְּעֻלוֹת כְּדֹאמְרֵינוּן בְּפֶרֶק ב' דְּחִגְיָה (10), שֵׁשׁ דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּבִנְי אֲדָם, שְׁלֹשָׁה כְּמִלְאָכֵי הַשָּׁרָת וְשְׁלֹשָׁה כְּבַהֲמָה, יֵשׁ בָּהֶם דַּעַת וּמַהֲלָכִים כְּקוֹמָה זְקוּפָה וּמִסְפָּרִים בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמִלְאָכֵי הַשָּׁרָת, אוֹקְלִין וּפְרִין וְרַבִּין וּמוֹצִיאִים רְעִי כְּבַהֲמָה. וְזֶהוּ וְשֵׁשׁ קָנִים לְצִאִים מִצִּדֵיהָ, מִצַּד הַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא הַקְּנָה הָאֲמֻצְעִי, שְׂרוּמוֹ לְעֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהוּא מַחֲלֵק הַנְּשָׂמָה. 'שְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנַרְהַ מִצִּדֵיהָ הָאֶחָד - הַמְּיָחָד, שֶׁהִשְׁלֹשָׁה שֶׁל צַד יְמִין רוּמְזִים לְשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שְׂדוּמִים לְמִלְאָכֵי הַשָּׁרָת, וְהַשְׁלֹשָׁה שֶׁל צַד שְׂמָאל רוּמְזִים לְשְׁלֹשָׁה כְּבַהֲמָה, וְזֶהוּ וְשְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנַרְהַ מִצִּדֵיהָ הַשְּׂנִי'.

שְׁלֹשָׁה גְּבַעִים מְשַׁקְדִים בְּקְנָה הָאֶחָד כְּפֶתֶר וּפְרָח וְכו', בֶּן לְשֵׁשׁת הַקְּנִיִם וְכו', כְּכַר אֲמָרְנוּ שֵׁישׁ מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְכַד, וְיֵשׁ בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְיֵשׁ בְּמִצְוֹת לְבָדָם, עוֹד אֲמָרְנוּ שֶׁהַגְּבַעִיִּים הֵם נִגְדָה כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְהַכְּפֻתוֹרִים כִּנְגַד מִי שֵׁישׁ בָּהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְהַפְּרָחִים נִגְדָה מִי שֵׁישׁ בּוֹ מִצְוֹת וְלֹא תוֹרָה. וְזֶהוּ 'שְׁלֹשָׁה גְּבַעִים', שְׂמִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה צָרִיף לְהַשְׁלִישׁ לְמִי כְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבַתְּלֻמוֹד. אִי נִמְיָ נִגְדָה פֶּשֶׁט רְמֻז דְּרֵשׁ שְׁכַל אֲדָם יְכוֹל לְזַכּוֹת בָּהֶם. וְיַבְמְנַרְה אַרְבָּעָה גְּבַעִים וְכו', אֲמַנְם הַקְּנָה הָאֲמֻצְעִי שֶׁהִיא גּוֹפָה שֶׁל מְנַרְה שֶׁהוּא כִּנְגַד הַנְּשָׂמָה יֵשׁ בָּהּ אַרְבָּעָה גְּבַעִים, לְפִי שֶׁהַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא טְהוֹרָה וּמִשְׁפָּלַת מַגַּעַת אֶף לְחֵלֶק הַרְּבִיעִי שֶׁהוּא הַסּוֹד, וְזֶהוּ פֶרֶד"ס:

לְהַעֲשׂוֹת הַגּוֹף מְנוּרָה טְהוֹרָה, הוּא לְקַבֵּל יְסוּרִין, לְהַתִּיר וּלְמַרְק כָּל חֲלָאָה, וְזֶהוּ 'מְקֻשָׁה תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה', שֶׁעַל יְדֵי הַכֹּאוֹת כְּמִקְוֵי בְּקֻנָּס שֶׁהוּא מְשַׁל אֶל הַיְסוּרִין תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה.

טְהוֹרָת וְאֶחָדוֹת הָאֲבָרִים לְעֲשׂוֹת רַצוֹן הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ

וְכִכְלָל הַדְּבָר שֶׁתְּהִיָה כְּלָה מַעֲשֵׂת זֶהָב אֶחָד וְלֹא מִתְחִיכּוֹת הַרְּבֵה, שֶׁלֹּא יְהִיָה כָּל אֶבֶר מִתְחִיכָה אַחַת וְיִתְבָּרָה, רַק בְּלִי פְרוּד מִתְחַלְתֵּם, מְשַׁל אֶל אֶחָדוֹת הָאֲבָרִים, שֶׁלֹּא יִטְמָא אֶחָד מֵהֶם וְיִפְרַד אִיכוּתוֹ מִמֵּתָר אֲבָרִים, כִּי גַם שִׁשׁוּב וְיַחְבָר וְיִתְקַן לֹא יִכְפַר לְגַמְרִי, כִּי אִם גַּם מִתְחַלְתּוֹ יְהִיָה לְכֻלָּם אֶחָדוֹת וְטְהוֹרָה כְּאַחַת:

וְעִשִׂית מְנַרְת זֶהָב טְהוֹר מְקֻשָׁה תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה יְרֻכָה וְקִנְיָה גְּבִיעִיָה כְּפִתְרִיָה וּפְרָחִיָה מְנוּרָה יְהִיו. וְשֵׁשׁה קָנִים יְצִאִים מִצִּדֵיהָ שְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנַרְה מִצִּדֵיהָ הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנַרְה מִצִּדֵיהָ הַשְּׂנִי וְגו'. וּבְמְנַרְה אַרְבָּעָה גְּבַעִים מְשַׁקְדִים כְּפִתְרִיָה וּפְרָחִיָה (כ"ב ל"א-ל"ד)

זְרַע שְׂמִשׁוֹן

רַבִּי שְׂמִשׁוֹן חַיִּים נַחֲמֵנִי זצ"ל
רַמְזֵי הַמְנַרְה לְכַעֲלֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת

גְּבִיעִיָה כְּפִתְרִיָה וּפְרָחִיָה מְנוּרָה יְהִיו, דְּבַמְדַרְשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת אָמֹר (ל"ב) אֲמָרְנוּן שִׁשְׁיָאֵל נַחֲלָקִים לְאַרְבָּעָה כַּתוֹת, יֵשׁ מֵהֶם שֵׁישׁ בָּהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּמוֹ אֲתָרוּג שֵׁישׁ בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֵׁישׁ בָּהֶם תּוֹרָה וְלֹא מִצְוֹת כְּמוֹ הַתְּמָרָה שֵׁישׁ בָּהּ טַעַם וְאִין בָּהּ רֵיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֵׁישׁ בָּהֶם מִצְוֹת וְלֹא תוֹרָה כְּמוֹ הַהֲדַס שֵׁישׁ בּוֹ רֵיחַ וְאִין בּוֹ טַעַם, וְיֵשׁ שְׂאִין בָּהֶם לֹא תוֹרָה וְלֹא מִצְוֹת כְּמוֹ הַעֲרֻכָה שְׂאִין בָּהּ לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ, ע"ל.

וְהַכְּתוּב רְמֻז בְּכָאן, גְּבַעִים דְּהִינּוּ אוֹתָם שֵׁישׁ בָּהֶם תּוֹרָה וְלֹא מִצְוֹת, וְהַגְּבַעִיִּים הֵם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם כִּנְגַד כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כְּפִתְרִים דְּהִינּוּ תְּפוּחִים שֵׁישׁ בָּהֶם טַעַם וְרֵיחַ שֵׁישׁ בָּהֶם

דהתלמיד חכם דומה למזבח, ועוד הרבה ראיות. והנה עקר העצה הוי מה שמעיוזין פנגד תלמיד חכם, כמו שפכתוב (שם ג ה) 'ירחבו הנער בזקן', ואמרו חז"ל (קידושין לב): דזקן זה שקנה חכמה, ונאמר (דברי הימים ב' לו טז) 'ויהיו מלעבים במלאכי אלהים וגו'.

ואם בן מי שמעו פניו נגד תלמיד חכם זה הוא עו מצח, ולכך בא הצפוי למזבח לכפר על עון עוות מצח, דהינו שמעיוזין פניהם נגד התלמיד חכם הדומה למזבח. והנה קשה לרש"י למה היה הצפוי דוקא מנחשת, הלא גיזין דאין עניות במקום עשירות, ובפרט דעקר הפפרה היה במקום המזבח ולמה יהיה מצפה נחשת, לכך פרש רש"י לכפר על עוות מצח דכתיב 'ומצחק נחושטה', ולכך נעשה המזבח מצפה נחשת.

ועשית את המזבח עצי שטים וגו' וצפית אתו נחשת (כו א-ב)

אמרי שפר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

צפוי נחשת של המזבח בא לכפר על עוות מצח שכנגד התלמידי חכמים הדומים למזבח

ויפרש רש"י לכפר על עוות מצח דכתיב (ישעיה מ ח ד) 'ומצחק נחושטה'. עכ"ל. ומה בעי רש"י בזה, וגם מה ענין לרמו זה דוקא אצל המזבח.

אף נראה דהנה התלמיד חכם דומה למזבח כמו שפכתבתי בכמה דוכתא, והבאתי ראיה ממה שאמרו חז"ל (סנהדרין ט:ז) המעמיד דבן שאינו הגון כאלו נטע אשירה, ובמקום תלמיד חכם הוי כאלו נטעו אצל המזבח. ואם בן מוכח

מעשי צדיקים

באותה עת שהיה בחדר גם ר' משה געלטבוך, מבאי בית הרבי ומהאחראים על כספי המעמדות. ר' משה אמר מייד, הרבי הרי יודע שהמצב הכספי דחוק, וישנם חובות גדולים, מדוע לא השאיר הרבי מעט קמון לכסוי החובות. בשמע הרבי את השאלה נתהרהר לזמן מה, ואמר בלשון קדשו, אי אפשר להיות פעל ישועות, אם אינו קודם זורע צדקות. (ארה ישראל)

דבר אל בני ישראל ויחיו לי תרומה (כה ב)

בעת ששהה כ"ק הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מקופיטשניץ זצ"ל בעיר טארנופול, נכנס לקבל את ברכתו הרב דמתא הגאון בעל חבצלת השרון זצ"ל. באמצע השיחה עמו, בקשו להכנס יהודים שהתעתדו לשוב באותו לילה למקומם, וחששו פן יאחרו את הרכבת. הגאון בעל חבצלת השרון שהיה עניו ושפל ברה, אמר שהוא מסכים לצאת מן החדר ולשוב אחר כך אל הרבי.

המשגיח בישיבת תורה אור רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, נכנס לבייתה של אלמנה, התישב בחדר האורחים והתענין במצבה ובמצב הילדים. האלמנה הציעה לו כוס תה, ועניו אורו. הוא

כשהרב נכנס אל הרבי בשנית, הבחין ששלקחו של הרבי שהיה גדוש במטבעות, בשטרות ובכספי הפדיונות שקבל, התרוקן לחלוטיו, והבין שהרבי העניק את כל הכסף ליהודים שנכנסו קודם לכו.

לפתע רוח סערה, והפילה את השק מידיה אל תוך מי הים הסוערים, האשה לא ידעה את נפשה מרב צער, ונכנסה לבית המדרש הסמוך לדרש ולשאל את פי הרב, איך יתכן שארע לה הפסד כזה, אחרי שהיא מסרה את נפשה ונתנה את כל לחמה לעניים ולאביונים, וכעת אין לה במה להאכיל את ילדיה הרעבים.

שמע הרב את דברי האשה, והסכים עמה שאכן פלא הוא שיארע לה כן, אף הוא חזק אותה בדברי אמונה ש'הצור תמים פעלו', ובודאי ישנו טעם כמוס לבואר עולם המנהיג את עולמו בחסד וברחמים כי הרי 'צדיק וישר הוא'.

בעודה מדברת עמו, נכנסו שני סוחרים, והביאו לרב כוס מלאה דגרי זהב נדבבת קדש עבור ישיבתו. בתשובה לשאלתו, מה הביאם לנדב סכום גדול כל כך, ספרו שלצורך מסחרם הפליגו בספינה בלב ים, ובחזרתם החלה לנשב רוח סערה שטלטלה את הספינה לארבע רוחות השמים. מרב הזעזועים, נסדקה תחתית הספינה והיא החלה לשקע ולטבע במצלות ים, באותה עת ספנה הם הבטיחו, שאם ינצלו יתרום כל אחד מהם כוס מלאה דגרי זהב לבית המדרש הסמוך לחוף הים. מיז נשמע קול תבטה, ודבר מה נדבק לדפן הספינה ועצר את שטף המים מלהמשיך ולהכנס לספינה. הם הוריקו את המים מהספינה, והמשיכו עד שהגיעו אל חוף מבטחים, מיז עם ירידתם מהספינה הם באו לקיים את הבטחתם.

שאלם הרב, במה נסתם החור, והם ענו שפאשר ירדו ליבשה, בדקו ומצאו שק עם בצק שנדבק אל דפן הספינה, והוא אשר סתם את החור.

פנה הרב ואמר לאותה אשה, הרי לך, השק עם הבצק היה שוקו, ובשכר שנתת מפתח לעניים במסירות נפש, הצלת נפשות רבות

אמר, שאכן הוא ישמח בזה מאד. כשהיא שבה עם כוסות התה, היא הוסיפה לשאול, אולי תכבד בזוונו, ושוב השיב בחיוב.

התלמיד שגלה אליו הפתע, שכן מאז ומעולם היה ידוע, שהרב אינו מניח לאיש לטרח עבורו, וכאן הוא מסכים שיגישו לו עוד ועוד. בסיום הבקור משיצאו מן הבית, שאל התלמיד, מה ארע היום שהרב מסכים שיגישו ויעמלו עבורו.

ענה לו ר' זיידל, ידעתי שהיא תשמח מאד אם אסכים להנות מהטרחתה שלה, ולכן נהגתי כך. וכשראיתי באיזו שמחה היא מגישה לי, לא יכלתי למנוע ממנה מלהגיש עוד ועוד ככל שרצתה, העקר לשמח לב אלמנה בעצם הלקיחה ממנה, והעמדתה במצב של 'נותנת', כמו שאמר איוב (כ"ג) 'ולב אלמנה ארנן'. פעמים עצם המקלה מהזולת היא החסד הגדול ביותר שנתן לעשותו.

ספר רבי יוסף חיים מבגדד בעל ה"בן איש חי ז"ע, מעשה באשה עניה שהייתה אופה כל יום ארבעה לחמים, שלשה מהם חלקה לעניים, ואחד השאירה להשביע את נפשות עולליה וטפיה.

יום אחד נהגה כמנהגה מימים ימימה, אף לאחר שחלקה את שלשת הלחמים, הגיע עני אל ביתה והתחנן על נפשו, מזה כמה ימים הוא לא הכניס אכיל לפיו ומצבו מסכן עד מאד. נתנה לו האשה את הלחם האחרון שהכינה והשאירה לילדה, והיא נטלה חטים והלקה אל הריחים כדי לטווחם לקמח לאפות לחם חדש, שממנו תאכיל את עולליה הרעבים.

בית הריחים היה על שפת הים, וכאשר חזרה משם עם שק הקמח על כתפה, נשבה

המדרש, ומתוך חמו וכעסו הלך ועשה מעשה, בחצות הלילה, כשהעולם היה עטוף חשכה, טפס ועלה לגג הכנסייה ושבר את הצלם שהתנוסס מעליו. הצליח מעשה שטן, והוא נתגלה בשעת מעשה ונתפס בידי הגויים.

ברם, אף אחד מן הקהלה היהודית לא ידע על פל הענין, ורק כלם שמעו בתדהמה ובדאגה, שהאיש נעלם. יצאו לחפשו בכל מקום שעלה על דעתם, שמא נמצא שם, ולא מצאוהו.

והנה בתוך כל הבהלה הזו של החפושים אחר היהודי הנעדר, בא הגוי שמר הכנסייה בחשאי לאחד מפרנסי הקהלה, וספר שהיהודי שנעלם שבר את הצלב שעל גג הכנסייה, תפסוהו בשעת מעשה, וכבר הביאוהו למשפט הכמרים שדנהו לשרפה. אבל הוא יודע שיש פתח מאחורי הבנין הכנסייה שבו פלוא הנדון למות, מוכנו אפשר להוציא את היהודי ולהבריחו. כיון שהוא מכיר את המקום, ביכלתו להבריח את היהודי, אלא שבשביל המלאכה הזו הוא מבקש סכום של שלשת אלפים זהובים. זה אמנם סכום עתק, אמר השומר, אבל כיון שהסכום הוא גדול מאד, לא יעשה זאת בפחות מהסכום הזה.

שמעו זאת אנשי הקהלה ולא נרתעו, אמנם הסכום גבוה וכבד מאד, אבל מה לא עושים בשביל מצות פדיון שבויים, מה גם שמדבר בהצלת חיים ברוחה של נדון למות. התארגנו זוגות של אנשים שיצאו לפקד את בתי הקהלה כדי להתרימים למצוה הגדולה. כשהגיעה השמועה לרבי יהונתן, חשש שהדבר דחוף ביותר ואין לחפות אפילו רגע, מי יודע מה עלול לקרות עד שייספיקו לפקד את כל אנשי הקהלה ולצבר את הסכום, אדהכי והכי, עלולים הרשעים לבצע את זממם ולהוציא את חברו ללמוד, לשרפה.

מטביעה בלב ים, כי מצוה גוררת מצוה. כששמעו זאת הסוחרים, תרמו לה סכום כסף נכבד, למען לא תדע עוד מחסור.

מפאן שאין אתנו יודע עד מה בדרכי ההשגחה העליונה, ואף אם בשעת מעשה נראה כאלו אין רוצים משמים להיטיב עמו, לאמתו של דבר הקב"ה מסבב כל הסבות רק לטובה, ופעמים שלאחר מעשה יראה שכל גלגולו של דבר היה לטובתו ותכליתו. (חסדי אבות)

ועשו לי מקדש (כה ח)

ספר המגיד רבי שלום שבדרון ז"ל, הרבי ר' יהונתן איבשיץ זצ"ל, נשא את בתו של גביר, שהעניק לו נדוניה עצומה בסך שלשת אלפים זהובים. לאחר חתונתו כמז קודם לכן, הוא הקדיש את עצמו יומם ולילה וישב על התורה ועל העבודה. הוא היה לומד בבית המדרש עם חברותא, ונקל לתאר איזה למוד היה זה, למוד של רבי יהונתן עם החברותא שלו, וכמה קדושה היתה באותו בית המדרש, במחיצת רבי יהונתן ושאר היהודים התמימים והישרים שלמדו ועסקו בו יומם ולילה בעבודת הבורא.

כידוע, בכל מקום שהטמאה חשה בקדושה היא קמה להאבק פנגדה. הגויים הרשעים במקום, הודרו ובנו את בית תיפלתם דוקא מול בית המדרש הזה, הדבר הציק לכל באי בית המדרש, ובפרט לשני הצדיקים שהיו לומדים בו כל היום והלילה.

החברותא של הרבי ר' יהונתן היה בעל טבע תוסס וחם מזג, והוא לא יכול היה להרגע מגשותם ומרשעותם של הגויים הללו, שהעזו להקים מקום טמאה בדיק מול בית

כי השומר מעל באמון והוא אשר הברית אותו, והם החליטו כי יש לעשות לשומר מה שזממו לעשות ליהודי.

השומר שקש שהטבעת הולכת ומתהדקת סביבו, החליט שעליו למהר ולברח. כשומר ותיק בפניסיה מזה ארבעים שנה, הספיק במרוצת הזמן לגב מומן רב ויהלומים שנוצרים אדוקים הכניסו לפניסיה. נטל את החבית שבה מלא במשך השנים כסף זהב ויהלומים, הוסיף את שלשת אלפי היהובים, נכנס לביתו של רבי יהונתן וחפש אחריו. פיון שהרגיש שהקרוע בערת מתחת לרגליו ופחד להשתהות עוד, ספר לרבנית כל מה שקרה ושעליו למהר עתה ולהפלט, והעקר לא להשאיר את כל הרכוש הזה לכמרים שעומדים להורגו.

ואז הוא הרעיו על רבי יהונתן שבהים, גלית יהודי אצילי כזה, שמוכן לתת מכספו שלשת אלפי יהובים בשביל להציל את חברו, ולכן אני בטוח שהוא אדם ישר ונאמן. בזה אני נותן לכם מתנה את שלשת אלפי היהובים, ומחזיר את כל הכסף שנתן לי. אשאיר כאן את החבית עם כל מה שנמצא בה. אם אחזר בשלום, הוא בודאי ישיב לי את האוצר, ואם לא, כדאי לי שישאר הכל אצל יהודי כזה שיודע לעשות דברים טובים בכסף, העקר שהרכוש לא יגיע לכמרים.

השאיר הערל את האוצר הגדול בביתו של רבי יהונתן וברח, אבל הכמרים שלחו אחריו שליחים להשיגו, תפסוהו והטביעוהו בנהר. כששב רבי יהונתן לביתו, הוא חפך בדעתו מיצד וספר מה ארע עם שלשת אלפי היהובים, אולם בהגיעו לביתו, הפתע לשמע שכל המעות חזרו אליו בתוספת מרבה.

פריץ רבי יהונתן בבכי עז, ואמר, בכך שגמלו ושלמו לי מיד עבור המצוה, סימן הוא

הזדרי והלך לביתו, במקום מסתור היה טמון סכום הנדונה של שלשת אלפי דגרי הזהב שקבל, שכן היה זה זמן לא רב אחרי חתנתו, נטל את כל חבילת המומן, והביא לשומר הפניסיה את הסכום העצום. השומר אכן נשאר נאמן להבטחתו, הוציא את היהודי מהדלת האחורית, ומשם הברח על ידי היהודים לעיר אחרת בסודי סודות, והוא נצול ממות לחיים.

שב רבי יהונתן לביתו ולבית המדרש, אבל בינתיים המשיכו המתרימים במלאכתם, וכאשר הם הגיעו לרבי יהונתן לתת לו את הכסף שאספו, אמר להם שאין לו צורך במעות הללו, מאחר שהוא כבר נתן את כל הכסף, והשבי נפדה ונשחרר. גבאי הצדקה לא הסכימו עמו, ודרשו ממנו שיקח מידם את הסכום, באומרים אומנם נתת כבר את כל הכסף, אבל בינתיים אספנו מה שאספנו, לא הגענו לכל הסכום הענק של שלשת אלפים יהובים, אבל גם לנו מגיע חלק במצוה כי הרי התנדבנו ואספנו, וכל בני הקהלה תרמו, ושאר המצוה יהיה רק שלך. עמד רבי יהונתן על שלו ולא הסכים לקבל מידם גם לא פרוטה.

כעבור זמן, החל רבי יהונתן להתישב בדעתו ולחשוש, מה יקרה כשאשתו תגלה שהוא נתן את כל הסכום שקבלו מאביה, הן מדבר בסכום עתק. החליט לנסע לכמה ימים מהבית, וכך היא תגלה את החסרון בהעדרו, ותקים זעקה גדולה שהיתה כאן פריצה לבית וכל עשרם נגנב. עד שיחזר היא תספיק להרגע מחסרון הפעות.

הלך רבי יהונתן לביתו, ואמר פי עגן דחוף לו לנסע לכמה ימים לכפר סמוך. הוא יצא לכפר ושהה בו מספר ימים, בינתיים התרחשה שערורייה גדולה בפניסיה, הכמרים גלו שהנדון למות נמלט, עד מהרה הגיעו למסקנה

לעברו, הרי אני חייב לך זאת עוד מיום החתונה.
(דתשרי על עמיה)

ספר היהודי הקדוש זי"ע: הרה"ק רבי אברהם אביש מפרנקפורט זי"ע היה עניו מפלג, ובשבת שובה פשהגיע לבית המדרש כדי להכין דרשה, היה בבית המדרש שם עני שהניח את מקלו והוא אבד לו. העני לא הכיר את הרב, וכשראהו, חשד בו שהוא אפשר לקח את מקלו, והחל לצעק עליו.

כשהגיע זמן הדרשה והרב עלה לדרש, ראה העני על מי הוא צעק ובמי חשד בגנבה, ועם סיום הדרשה, הלך לקראת הרב, כדי לפיטו ולבקש מחילה ממנו.

רבי אביש ברב תמימותו היה בטוח שהעני בא להכותו על דבר המקל, הוא כלל לא חשב שלא יתכן שהעני יחשד ברב שהוא גנב. לכן החל להתחנן אליו, ולהבטיחו שלא הוא האדם שלקח את המקל חלילה. (דמותיים צופים)

בימי בחרותו זכה רבי ישראל אברהם שטיין מפאלטישאן זצ"ל למצוא חן בעיני הרבי **האהבת ישראל זי"ע**, והיתה לו קרבה יתרה ממנו. פעם העז לשואלו מפני מה הוא מבזה את עצמו בכל עת, פאשר גדלי ישראל מכל קצוות תבל שלחים אליו הזרות וקוויטלאך, וכן הרה"ק הנקסט חזקאל מדעעש זי"ע התבטא עליו נוראות, ובודאי יש דברים בגו.

השיב לו האהבת ישראל בדברי רבי משה מקוברין זצ"ל, על מאמר חז"ל אוי לו למי שהעולם מטעין בו, לכאורה מה הוא אשם שהעולם חושבים עליו מה שאין בו, מה הלשון מטעין בו, יותר נכון היה לומר טועין בו. אלא,

שמשליכים את המצנה בחזרה, אלו היו מרוצים בשמים מהמצנה הזו, היו מניחים את כל השכר עליה לעולם הבא, רק מצנה שאינה רצויה, נותנים לאדם את שכרה בעולם הזה.

מספר המגיד רבי שלום, המחזה היה נורא ואיום, רבי יהונתן ככה וככה ללא הפוגה ולא היה מסגל להרגע. עד שגמר בדעתו לצום הפסקה שלשה ימים רצופים, לאחר מכן עשה שאלת חלום על מה ולמה לא קבלו את המצנה, ואז השיבו לו, משמים אכן לא הסכימו עמו, מפני שעינדך היתה צרה בחבריו בךך שלא הסכמת לתת גם להם חלק במצנה החשובה זו. (עם סגולה)

אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו (כה י)

אחת מהנהגותיו הקדושות של הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זי"ע, שזכה להמשיך ישועות ליהודים בברכות פיו למאות ואלפים, היתה לשמח בכל כחו בשמחת חתן וכלה, עד כדי שהיה מגלגל עצמו על הארץ בחתנות שבהן השתתף, כמנהגם של צעירים.

באחת החתנות זכה דעתו של החתן, ובנוכחות קהל רב, פנה אל הרבי בבקשה שהיא צווי, נו, רבי מטאלנא, עשה נא עבור שמחתי גלגול ראש. הרבי הפץ למלא את רצונו של החתן, אבל אחד מבני ביתו של הרבי שנכח בשעת מעשה הקפיד על הבקשה, ולא הניחו לעשות זאת.

אחרי כמה חדשים, נתדפק הרבי על דלתו של החתן האברך בשעת ערב. האברך שחרד לקראת האורח החשוב, ונקסף לדעת במה הוא זכה לבקור. נדהם בראתו את הרבי פוסע לעבר הסלון, מוריד את מגבעתו ועורך גלגול ראש מהיר. כשהרבי הודקף הוא הפטיר

והוא היה עובדו ומכבדו, ובכל יום נושק את ידו ומאכילו ומשקהו ומפשיטו ומלבישהו, כי מרב זקנתו לא יכול היה להתהפך על משתו. ובכל יום היה מביא לו עצמות פרים וכבשים ומוציא מהם את המוח ועושה לאב מטעמים, כה משפוטו כל הימים, אז הם ידעו והבינו שפבוד אביו פפר לו על חטאיו ואשמותי.

אחר כף הלכו אל אשת החסיד ושאלוה על אודות אשה, והיא ענתה הריני פפרת משכבו, בחצות לילה היה קם תמיד ממשותו ונא אל חדרו להתפלל לפני יוצרו. אמרו לה, איה אותו חדר שהתפלל בו, ותראהו להם והוא נעול, ותאמר להם, זה לי עשרים שנה שלא באתי שמה ולא אחד מבניו, ולשום אדם לא היה פותח רק הוא היה נשא בחיקו המפתח.

ויפתחו אותו הזקנים, ולא מצאו בו רק תבה אחת קטנה, ובתוכה נחרדו לראות צלם זהב ובידו שתי וערב, וידעו כי הגם שבגלוי היה צדיק וחסיד, היה הוא רשע וכופר בסתר, והוא מן הצבועים שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפינהס. (מעשים טובים)

בטבעת הארן יהיו הפדים לא יסרו ממנו (כה טו)

ספר רבי זלמן סרודצקין זצ"ל, לאחר נשואי חמי רבי אליעזר גורדון זצ"ל, קבל על עצמו חמיו הרב הגאון רבי אברהם יצחק נוינקי שהיה מורה צדק בקובנה, לפרנס את חתנו ומשפחתו, כדי שחתנו יוכל להמשיך ולשקד על התורה באין מפריע.

כעבור שנים אחדות הורע מצב פרנסתו, והתקשה להמשיך ולכלכל את חתנו שפבר היה אז אב לשלשה ילדים. בדיק בתקופה הזו הביאו לרבי אליעזר כתב רבנות מאלקסוט

אוי למי שהשבח והתהילה שהעולם חולקים לו, מחדיר בקרבו את הסעות עד כדי שהוא טועה בעצמו. (מפי ספרים וסופרים)

מבית ומחוץ תצפנו (כה יא)

ספר הרב שלמה בכור חוצין זצ"ל מעשה בחסיד שהיה ביתו עומד בדרך לבית הקברות, בכל עת שהיתה מטה של מות עוברת ליד ביתו, היה יוצא ומלוח אותה עד בית הקברות.

בעת זקנותו חלה ברגליו ולא יכל לרדת ממשותו, ונהי היום, ומת בעיר חסיד שהיה רודף צדקה וחסד, ועברה משתו לפני פתח האיש. פיון שלא יכול היה לקום, נאנח במרירות לב, התפלל אל ה' ואמר, אנא ה' אשר שמית לעור עינים ולפסח רגלים, אחרי אשר בכאב רגלי עניתי, ענני נא ושמע תפילתי, בעת שיעבר חסיד לפני ביתי, חזקני ואמצני להעמידני על רגלי.

מאותו היום והלאה בכל עת שהיתה עוברת משת צדיק על פתח ביתו, היה עומד ממשותו ומלוח אותו. יום אחד מת זקן אחד תפארת זקנים וטוב עם אנשים וחסיד למראה עינים, ונהחסיד לא הצליח לקום מפניו, למחרת מת קצב, איש ריב ומדון מלא פשע וזדון, קשה ורע מעללים, ובעבור משתו לפני החסיד, הוא קם לפניו ועמד על רגליו.

תמהו האנשים, איך קם לפני הקצב ולא קם לפני הגאון, הלא דבר הוא. קמו שני זקנים ואמרו, לא נשקוט עד נחזה מה הדבר הגדול הזה. הלכו לאשת הקצב ושאלוה על עסקי בעלה, אמרה להם, ברוד המקום שהרגו, בכל יום היה מואס בתורת משה. אף נמצא בו דבר טוב, כי היה לו אב זקן בן מאה שנה,

חמש שנים. השיב הקסיד על אתר, הריני מקבל על עצמי לתת לחתני קעסט חמש שנים.

ביום בו מלאו חמש שנים מנשואי הזוג, נפטר האיש בפתאומיות לבית עולמו. אז נתחנך למפרע, שבעקבות אמירתו של הרבי, והודות לכך שצית מיד ושמע לרמיתו, הוא האריך וחי עוד שנתים נוספות, בזכות שהחזיק את חתנו, וסיע לו להשקיע עצמו בלמוד התורה. (פאר ישראל)

ופניהם איש אל אחיו (כה כ)

באחת משיחותיו של הרבי הריי"צ מליובאוויץ' זצ"ל הוא ספר ליושבים, כשהייתי ילד בן ארבע שנים, שאלתי את אבא האדמו"ר הרשב"ב זצ"ל לשם מה נברא האדם בשתי עינים ובפה אחד וחטם אחד.

שאלני אבא, האם יודע אתה אל"ף ב"ת, השבתי הן, שאל שוב, האם יודע אתה שיש שי"ן ויש שי"ן ומה החלוק שביניהן, השבתי לו בשי"ן הנקדה היא בצד ימין ובשי"ן בצד שמאל. ואז אמר לי אבא, לכך צריך שתי עינים, כי ישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין הימנית, ויש דברים שצריך לראותם בעין השמאלית. על אדם מישראל צריכים להביט תמיד בעין הימנית, ואלו על ספריה וצעצוע בעין השמאלית.

מאותה שעה, סים הרבי, החדרתי לעצמי כ"ל, על כל יהודי יהיה מי שיהיה ויהא אף שהוא יהיה, יש להביט תמיד רק בעין יפה. (סיפורי חסידים)

שכפרבר קובנה, והוא רצה לקבל את המשורה ולהוריד מחמיו את על פרנסתו, אולם הלה לא הניח לו לעשות זאת על אף מצבו הדחוק.

כאשר טענה הרבנית כנגדו ואמרה לו, עד מתי נחזיקו בביתנו, הלא מצבנו קשה, וכעת נודמנה לו משרת רבנות שפרנסתה בצדה. ענה לה החותן ואמר, מי יודע מי מחזיק את מי, אנחנו אותו או הוא אותנו, בתורתו.

הדברים חזרו ונשנו גם כשהביאו לרבי אליעזר כתב רבנות מהעיר איישישוק, וגם אז נצחה דעתו של רבי אברהם יצחק, ורבי אליעזר נמנע מלקבל את ההצעה. רק כאשר נתפנה פסא הרבנות בעיר סלבודקה, ונכבדה פנו אל רבי אליעזר בבקשה לקבל את משרת הרבנות, להצעה המיוחדת הזו כבר לא יכל רבי אברהם יצחק לסרב, והוא לא נמנע מחתנו לקבל את המשורה החשובה.

בו ביום שקבל החתן את הרבנות דסלבודקה, התחולל אסון, רבי אברהם יצחק חזר מבית המדרש וטלית ותפילין תחת זרועו, וכאשר דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל מלא קומתו ומת במקום.

הספידה אותו הרבנית הצדקת ואמרה, אני הרגתי, הלא אמרת לי, מי יודע מי מחזיק את מי, אכן צדקת, כי אנו חיינו רק בזכות תורתו. (הגאון רבי אליעזר גורדון)

אחד מחסידי הרבי הבית ישראל זצ"ל נכנס אליו להתברך לאחר שדוף שעשה, ואמר לרבי, שקבל על עצמו לפרנס את בני הזוג על שלחנו במשך שלש שנים אחרי נשואיהם, כדי שהחתן יהיה פנוי לעסק בתורה. שאלו הרבי, מדוע הסתפקת בשלש שנים ולא הבטחת

העיד עליו כ"ק מִרְן אֲדָמוֹר" בְּבֵא סָאֵלִי זִי"ע, שְׁקָדוּשׁ וּפְרוּשׁ הָיָה וְנִהְגַּ בְּעֲצָמוֹ תַעֲנִיּוֹת וְסֹגוּפִים קָשִׁים, וְכָתַב עָלָיו, כָּל הַפְּתוּב בְּמַגְלַת תַעֲנִיּוֹת קָיָם זֶה. הוּא אָף הַעִיד שְׁבִמְשׁוֹף חַיָּו הַתַעֲנָה תַעֲנִיּוֹת הַפְּסָקָה מִשְׁבֶּת לַשְּׁבִת לַפְּחוֹת מֵאָה פְּעֻמִּים, מְלַבֵּד הַתַעֲנִיּוֹת הַקְּבוּעוֹת בְּכָל יָמֵי שָׁנֵי וְחַמִּישֵׁי, עַד כְּדֵי כֶּף שְׁבָאָתָה הַשָּׁנִים הַתַעֲנָה בְּרָצִיפוֹת שְׁתֵּי תַעֲנִיּוֹת הַפְּסָקָה, בְּשִׁבּוּעוֹת סְמוּכִים אֶהְדָּדִי, בְּיָמִים הַלוֹחֲטִים שֶׁל חֹדֶשׁ תַּמּוּז. רַבִּי יַחְיָא הָיָה מְרֵאשֵׁי יְשִׁיבַת אַבִּיר יַעֲקֹב, וְבוּ בַחַר בְּבֵא סָאֵלִי לַעֲמוּד עַל יְמִינוֹ בְּהַנְהַגַת הַיְשִׁיבָה, לְאַחַר הַרִיגָתוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם שֶׁל רַבִּי דָּוִד אַבִּיחֶצְרָא זִי"ע"א ה"ד.

ספר רַבִּי יַחְיָא לְבָן דְּדוֹ מִרְן אֲדָמוֹר" בְּבֵא חֲאֲקִי זִי"ע, שְׁפַעַם הַזְּדֻמָּן לְכַפֵּר נִדַּח בְּמַחוּז מְרַחֵק בְּמִרְקוֹ, וְשֵׁם הַזְּמָן לְסַעַד עַל שְׁלַחְנוֹ שֶׁל אֶחָד מִנְכַבְדֵי הַמְּקוּם, אֲךָ דַּחָה אֶת הַהַזְמָנָה. חֲשַׁשׁ בַּעַל הַבַּיִת כִּי מְסַרְבַּ הוּא לְסַעַד אֲצִלוֹ מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ סוּמְךָ עַל פְּשׁוּת הַמְּאֻכְלִים הַמְּגֻשִׁים בְּבֵיתוֹ, וְהַתְרַעַם עָלָיו, הֲלֵא זְקֵנָךְ הַקְּדוּשׁ הָיָה רְגִיל לְאֻכּוֹל אֲצִלִי מִדֵּי עֲבָרוֹ בְּכַפֵּר זֶה. הַשִּׁיב לוֹ רַבִּי יַחְיָא, בּוֹדַאי שְׂאִינִי מִגִּיעַ לְקְרִסוּלְיוֹ שֶׁל מוֹר זְקֵנִי הַקְּדוּשׁ, וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֶפְרַר לְעַמַת שְׂגָב מְדַרְגוֹתָיו בְּקִדְשׁ. אוֹלָם, הוּא זָכָה שְׁמֻשְׁמֻמִּים יוֹדִיעוֹ לוֹ עַל כָּל דְּבַר מְאֻכַל אִם בְּשֵׁר הוּא, וְאֵלּוֹ אֲנִי אֵין לִי עַל מִי לְסַמְךָ.

נענה בַּעַל הַבַּיִת וְאָמַר, כִּינֵן שְׂכַף אֲמַרְתָּ, תָּא וְאֲשַׁמְיַעַךְ מַעֲשֶׂה גְדוֹל שְׂאָרַע בְּבֵיתִי עִם זְקֵנָךְ הַצַּדִּיק, פַּעַם הַעֲמִידוֹ עַל שְׁלַחְנִי עוֹף שְׁלָם, שְׁנַצְלָה בְּשִׁלְמוֹתוֹ, כְּאֲשֶׁר אֶפִּילוֹ אֶת רֵאשׁוֹ וְרַגְלָיו לֹא בָתְרוּ לְגַמְרֵי מִגּוּפוֹ לְאַחַר שְׁחִיטָתוֹ. מִשְׁהַעֲלָה הַמְּגֻשׁ עַל הַשְּׁלַחָן, הַפְּטִיר רַבְּנֵי וְאָמַר, הֲלֵא עוֹף זֶה חַי הוּא. הַתַּפְּלָאוֹ, כִּי מִימֵיהֶם לֹא שְׁמַעוּ עַל עוֹף שְׁנוֹתֵר בְּחַיִּים לְאַחַר שְׁחִיטָה וְצִלְיָה. הַרְּאָה לָהֶם רַבְּנֵי, כִּי לֹא נִשְׁחַט הָעוֹף כְּדָבְעֵי, וּמִפְּלֵא דוֹמָה הוּא בְּעִינָיו כְּעוֹף חַי שְׂאִינוֹ רָאוּי לְאֻכְלָהּ. (אביר יעקב)

וְנִתְּתָ עַל הַשְּׁלַחָן לָחֵם פָּנִים לְפָנֵי תַמִּיד (כה)

נכנסה פַּעַם בָּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁר שְׁלוֹם מִבְּעֻלְזָא זִצ"ל אֶל אִמּוֹה הַרְּבִנִית מְלִכָה, וּבִקְשָׁה מִמֶּנָּה שְׁתַּלְּךָ עִמּוֹה לְבַקֵּשׁ מֵאֲבִיָּה הַשֵּׁר שְׁלוֹם, שִׁישִׁפִּיעַ עַל בְּעֻלְהַרְהַ"ק רַבִּי הַעֲנִיף זִצ"ל שְׁלֵא יַתְּפַלֵּל בְּקוֹל רֶם, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה חוֹלָה בְּרֵאוּתָיו וְרַקַּק דָּם ל"ע.

כשנכנסו שְׁתִּיחֵן אֶל הַשֵּׁר שְׁלוֹם, אֲמַרְהַ הַרְּבִנִית לְבַעֲלָהּ הַקְּדוּשׁ, בָּתַנּוּ פְּרִיָדָא מְבַקְשָׁתָה, שְׁתַּצְנוּהָ עַל בְּעֻלָּה שְׁיִשְׁמַר עַל עֲצָמוֹ בְּזָמָן הַתַּפְּלָה. הַשִּׁיב לָהּ הַרַבִּי, מְלֵאכִים וּשְׂרָפִים מִשְׁתַּקְּוִקִים לְתַפְלוּתָיו, וְכִיצַד אוֹכַל לֹאמַר לוֹ שְׁלֵא יַתְּפַלֵּל כְּמִנְהַגוֹ בְּקוֹל רֶם. וְלְבְרִיאוֹתָיו אֵל תִּדְאָגוּ, בְּעִזְרַת ה' יַתְּבַרְךָ תַּהֲיֶה לוֹ רְפוּאָה שְׁלָמָה.

כעבור כְּמָה שְׁבֻעוֹת, נִסַּע הַשֵּׁר שְׁלוֹם לְסַטְרִלִּיסַק אֶל הַרְה"ק רַבִּי אוּרִי זִי"ע"א, וְלִקַּח עִמּוֹ אֶת חֲתָנּוֹ, וְדַרְכּוֹ שֶׁל הַשֵּׁר מִסַטְרִלִּיסַק הָיָתָה, בְּלִיל שְׁבִת קֹדֶשׁ לְשַׁפֵּךְ אֶת כָּל הַמִּלַּח וְהַפְּלַפֵּל שְׁנַמְצָא עַל הַשְּׁלַחָן לְתוֹךְ מְאָכְלוֹ, וְכֶף הָיָה אוֹכַל.

את הַשִּׁירִים הָיָה מִחַלֵּק רַק לְאֲנָשִׁים רַמִּי מַעֲלָה מִגְּדוּלֵי תַלְמִידָיו, וְכָל מִי שְׁכַבְדוּהוּ בַשִּׁירִים, הָיָה אוֹכַל אֶת כָּל הַשִּׁירִים שְׁקַבֵּל. גַּם הַרְה"צ רַבִּי הַעֲנִיף זָכָה לְקַבֵּל מִשִּׁירִים אֵלּוֹ, וְהוּא אָכַל אֶת הַכֵּל וְהִיָּתָה לוֹ רְפוּאָה שְׁלָמָה. (אדמו"ר בעלז)

וְעִשִׂיתָ אֶת הַמְּצַבָּת עֲצֵי שִׁטִּים (כו א)
נכד הָיָה לְרַבְּנֵי יַעֲקֹב אַבִּיחֶצְרָא זִצ"ל בֶּן בָּתוֹ הַצַּדִּיקְנִית מְרַת אֶסְתֵּר ע"ה, כ"ק הַאֲדָמוֹר" רַבִּי יַחְיָא אֲדָהָאן זִי"ע, שְׁבִקְטָנוֹתוֹ זָכָה לְהַתְּחַנֵּךְ עַל בְּרַפְּיָה סְבוּ הַדְּגוּל, וּמְכַל הַנְּכָדִים הוּא זָכָה לְקַרְבָּה יַתְּרָה עִם בֶּן דָּוִד, כ"ק מִרְן עֲטָרַת רֵאשֵׁנוֹ רַבִּי דָּוִד אַבִּיחֶצְרָא זִי"ע ה"ד.

- יומא דהילולא -

הרה"ק רבי זאב וולף מטשאַרני אוסטראַה זיע"א

יומא דהילולא - ה' אדר

רבי ישׂראל אברהם הנה הרה"ק רבי דוד מטאלאנא זיע"א.

כשעלה רבי זאב וואלף לארץ הקודש, הכתיר את חתנו הרה"ק רבי ישׂראל אברהם זיע"א למלא את מקומו בהנהגת העדה הקדושה וברבנות העיר, למרות היותו אז צעיר לזמנים, בן עשרים ושש שנים בלבד. לאחר פטירתו בדמי ימיו, כשהוא בן ארבעים ושתים שנים בלבד, המשיכו החסידים להגיע לביתו אל הרבנית בתו של רבי זאב וולף, כמו בימי חייו.

כאשר שבת הרה"ק רבי מרדכי מטשאַרנוביל זצ"ל בטשאַרני אוסטראַה, הלך לסעודה שלישיית לבית הרבנית (הקדומה לספר מנורת אהרן). עלתה לארץ הקודש בשנת תקצ"א, ונספתה אף היא באותה ירעדת אדמה בכ"ד טבת תקצ"ז, מנוחתה פבדו בטבריה.

רבנותו

זכה להיות מגדולי החבריא קדישא, תלמידו רבנו דב בער מפעוֹז'יטש זצ"ל, שרפי מעלה וקדושי עליונים שמהם יצאה תורת החסידות לכל בית ישׂראל. כשרבו מרצה לו אתות חבה בלתי גיילים.

לאחר הסתלקות רבו, הנה נוסע לרעו ועמיתו הרה"ק רבי משולם פייביש מז'גריז זיע"א בעל "ישׂר דברי אמת", כשהוא נקשר עמו בעבודת אהבה, והיה לו לתלמיד חבר.

באחת הפעמים שחזר מז'גריז לעירו מטשאַרני אוסטראַה, לנהו הרה"ק רבי מרדכי בברת ברוך ארצה, ואחר פו חזר רבנו ולנהו לז'גריז, כן נמשך הדבר במשך שעה ארצה, כי אכן שררה יחידות נפש עזה ביניהם, עד שבמעט לא יכלו להפריד זה מזה. מעיד על כך הגדודה, שרבנו השתוקק כל ימיו לחונן עפרה של ארץ הקודש, למרות זאת, הוא נמנע מלעלות כל חיי ה"ישׂר דברי אמת", ורק לאחר הסתלקותו בכ' כסלו תקנ"ה, החל רבנו בהקנותיו לעלות לארץ הקודש.

הסתופף גם בצל הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א.

מתלמידיו

חתנו וממלא מקומו, רבי ישׂראל אברהם זצ"ל מטשאַרני אוסטראַה. רבי דוד שלמה אבשיץ זצ"ל אבד"ק סאראקא בעל ה"עירובי נחל", שעלה אף הוא לארץ הקודש וטמן בית החיים בצפת. רבי מנחם מגדל הור זצ"ל בעל ה"אהבת שלום" מקוסוב. רבי יצחק קאסובער. רבי זלמן ליב שהיה נגדו של "נודע ביהודה", ואף עלה עמו לארץ ישׂראל.

מסעו לארץ הקודש

בשלהי שנת תקנ"ה, יצא רבנו לנסיעה לארץ ישׂראל לשמחן צורפים אליו מאנשי, חסידים ואנשי מעשה. עמו בספינה גם נסע רבי נחמן מברסלב זיע"א. הגימם היו ימי מלחמת נפוליון באזור ארץ ישׂראל, הוא כבר כבש אז את מצרים ועמד לכבש

גודל לאביו רבי נפתלי צבי זצ"ל לפני שנת תקט"ו. כבר בהיותו רב בשנים נגרו בו כשרונות ימחדיים, התמדתו ומסירותו ללמוד התורה היו להפליא. בשחר ילדותו ממש, בהיותו בן שמונה שנים, כבר זכה לחסות בצל נפתי השכינה, הוא הרה"ק רבי דב בער מפעוֹז'יטש זיע"א. בזוג שני נשא לאלמנת בנו של רבי יחיאל מיכל מזאלטשוב זיע"א.

כשהחל הרה"ק מטשאַרני אוסטראַה להנהיג עדה, דבקו בו גאונים וקדושי ארץ, עד שנת תקנ"ח, בה החליט לעזוב את מטשאַרני אוסטראַה - מקום רבנותו החשובה, ואת הצבור הגדול של חסידיו ומעריציו, ולעלות לארץ הקודש, כשהוא לא שת לבו לסכנת הדרכים ולמלחמות העזות שהתחוללו באותה תקופה.

עם באו לטבריה, כבדו הרה"ק רבי אברהם מקאלסק זיע"א, מנהיג העדה, שיאמר תורה, והוא מאן להענות לבקשתו. רק אחרי שאמר הרה"ק מקאלסק תורה, הסיים לומר אף הוא. ספר רבנו שבשעת אמירת התורה, חש שנופתח לו בסיעתא דשמיא מח כמו של רבי פנחס מקאריץ זיע"א, ואמר תורה נפלאה, אך מאחר שחשש מחלישות הדעת של הכהן הגדול מקאלסק, קבל על עצמו שלא יסיר לומר תורה בפניו.

בימי מנגויו בטבריה, היה הולך מדי שבת לשלחנו הסהור של הרה"ק מקאלסק בסעודה שלישיית, ואלו הרב מקאלסק נהג לבוא לשלחנו הסהור של רבנו בכל ראש חודש. יחסי פבדו ואהבה הדדית שרוו בין השנים, עד הסתלקותו של הצדיק מקאלסק בשנת תק"ע, לאחר מכן הנהיג רבנו את העדה החסידית בטבריה כמרא דארצה יושׂראל, ביתו שביטבריה עומד עד היום. עמד במקומו מכתביו עם גדולי הדור ברחבי העולם, באמצעותם תקן את הפוללים בארץ הקודש, ואת הנדבות לזכות התנא רבי מאיר בע לה' סבך לקצו יתב (הקדמת מנורת אהרן). ביום ה' אדר תקפ"ג, השיב רבי זאב וואלף את נשמתו ליורצה, מנוחתו פבדו בבית החיים הישן בטבריה, בחלקת תלמידי הבעל שם טוב והרבי ר' בצר זצ"ל. (אור יקרות)

צאצאיו

בנו מוויג ראשון, רבי שלמה זצ"ל, מבני היכל קדישא של הרה"ק מקאלסק, נפטר בתיי אביו.

בנו הרה"ק רבי אברהם נפתלי, נספה עם בני ביתו ביום כ"ד טבת תקצ"ז. ברעידת אדמה שארעה בטבריה, והם אף נקברו בבית החיים שפיה.

בנו רבי משה יעקב זצ"ל, חתן רבי משה מפעוֹז'יטש זצ"ל ונגדו של המגיד מזאלטשוב זצ"ל.

חתנו מוויג ראשון, הרה"ק רבי ישׂראל אברהם מטשאַרני אוסטראַה זצ"ל בנו של הרה"ק רבי זושא מאנפול זיע"א. עליו אמר אביו הקדוש שיש בו מנשמת חזקיהו מלך יהודה. חתנו של

- יומא דהילולא -

הרה"ק רבי זאב וולף מטשאנני אוסטראַה זיע"א

יומא דהילולא - ה' אדר

דשמיא נדי להנצל ממחשבות של מינות וחקנא ליצלן. נבילה התלמיד ויבקש עצה לכה, ענה הרבי, העצה היא לספר ספונרי מעשיות מצדיקים ומעבודתם, ואפילו מאתנו. בתוך דברים אלו, השיב את שמתו הטהורה לבוהרה, זיע"א. (יהו אור).

מאמרותיו

ומותר האדם מן הבהמה אין פי הכל הבל (קהלת ג ט)

בתנא דבי אליהו (א"ר פ"ו) איתא, כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו. אמר רבי זאב וואלף, נודע דעקר הדעת של האדם, הוא השפלות האמתית, ומי שאין בו דעת זו, בודאי נבילה טובה הימנו, פי העקר היא השפלות, פחיתות 'אין', וזה אין בכת הבהמה, רק בכת המין האנושי, ויש בזה מדרגות עד אין חקר ומספר.

וזהו, 'מוותר האדם מן הבהמה' - 'אין', רק ה'אין', הוא יתרון האדם מהבהמה, וזולתו אין הפרש, 'פי הכל הבל', שני המינים גם יחד (אור צדיקים).

מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה' (תהלים קז מג)

'אלה' פוסל את הראשונים, והחכם לוקח ושומר לעצמו בחינה זו, שפוסל תמיד מעשיו הראשונים, ובכך רואה שכל הנהגת ה' אתו אינה אלא חסד חכם (אור צדיקים).

את ארץ ישראל, שר מצב חרום באזור, והרבה הרפתקאות עברו עליהם עד שזני להגיע לחופי הארץ הקדושה.

בערב ראש השנה תקנ"ט, זכה לעלות על אמתת הקדש בעיר הנמל חיפה, בה ששה בימים הנוראים ראש השנה ויום הפפורים, בחול המועד סכות הלכו רבנו ואנשיו למערת אליהו הנביא, שם עשו כל העולם שמחה גדולה ורקודים ומחולות, וכן בשמחת תורה עשו הקפות ורקודים ובשמחה פגוה (שבחי הר"ן).

הרגיש טעם ארץ ישראל

העיד קודש ישראל מרוזין זי"ע על רבנו, רק מי שמרגיש את טעמה הנשגב של ארץ הקדש כמו הצדיק רבי וועלונעלה, זכאי לנסע לארץ ישראל.

בהיותו בארץ הקדש בטבריה, באו יום אחד להזכיר לפניו איזה בקשה נענה ואמר: מלפנים בהיותי בחוץ לארץ, הייתי פועל דבר זה כל אחי יד. אבל כאן בהיכל המלך, צריה דרך ארץ. (מאמר מרדכי)

הסתלקותו

נוהג היה רבי זאב וואלף לנים תמיד בעינים פקוחות. באחרית ימיו, הבהין אחד מגדולי תלמידיו שעמד ליד משתו, שרבונו לן בעינים עצמונות, אחזתו חרדה רבה, בחששו שמתו נפטר, והחל לבכות בכיה גדולה. פתח רבי זאב וואלף את עיניו הקדושות ואמר, סגרת את עיני פי הבשתי על אשר יקרה בימות המשית, וראיתי שאת אנשים כמוך בעלי מדרגות, יהיו צריכים לסייעתא

להעלות נר תמיד - לזכר נשמת

רבי זאב וולף ב"ר נפתלי צבי גאב"ד טאראני אוסטרה רבי ישעיהו ב"ר יעקב משה מושקט אב"ד פראגא (ב' הרי בשמים) רבי אברהם ב"ר רפאל לנדא מטשכנוב רבי מרדכי שלמה ב"ר יצחק פרידמן מבוואן

ו' אדר

רבי משה ב"ר אריה לייב הלוי אב"ד איבינצא רבי אברהם ב"ר צבי תאומים (ב' חסד לאברהם) רבי חנוך צבי ב"ר פינחס יעקב הכהן גאב"ד ברנין

ז' אדר

משה רבינו בן עמרם רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל רבי אברהם צבי פמיעטרכוב ב"ר אלעזר (שו"ת ברית אברהם) רבי יחיאל יוסף מראשקוב ב"ר שבתי

ח' אדר

רבי אשר מאיר מבאכניא ב"ר יוסף זאב

ב' אדר

רבי מאיר ב"ר יהודה לייב כץ פאפריש (ב' אדר צדיקים) רבי יום טוב ב"ר ישראל יעקב אלגאזי רבי אהרן אריה הגדול ב"ר מאיר מפרימישלן רבי הלל אב"ד הוראדאני

רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי אלטר אדמו"ר מגור (ב' בית ישראל)

ג' אדר

רבי מרדכי ב"ר אברהם יפה (ב' הלבושים) רבי נח חיים צבי ב"ר אברהם מאיר ברלין אב"ד אה"ו (ב' עניי אלמונים, עניי ארזים) רבי בנימין זאב ב"ר אלעזר לעוו אב"ד ורובי (ב' שערי תורה) רבי בנימין ב"ר מנחם מנדל מקוקצ

ד' אדר

רבי לייב שרה'ס ב"ר יוסף יאלטישקוב פודליה

ה' אדר

רבי ישעיה ב"ר יצחק אזולאי

כל מצותיך אמונה יסודות האמונה בפרשה במשנת הבעש"ט

מדרכי האמונה - להאמין שהוא מאמין

לנגדי תמיד, שיכול לדבר דיבורים בבחינת 'אתה'. אך זהו מדריגה גדולה, אשר לא כל אדם זוכה לזה. ויש בחינת 'אנכי הסתר אסתיר' (דברים לא יח), שאין לו דביקות גדול בבחינת לנוכח, רק בבחינת נסתר, שמאמין באמונה שלימה שיש אלוה עילאה בעלמא, רב ושליט ומנהיג ומשיגח, אבל אינו משיג דביקות עצום, ויש לו מחשבות זרות. מכל מקום, אל יתרפה במלאכתו, ויאמין ששם גופא דהיינו בבחינת 'הסתר אסתיר' גנוז בה בחינת 'אנכי', ויתחזק עצמו על כל פנים לפי מדריגתו בענין שידבר דיבורים בבחינה שהוא [נמצא בה], ואל ישית לבו לעצת היצר הרע אשר מראה לו דמיונות אין שהוא רחוק מאוד מה', וכבר אבדה תקותו חס ושלומו. כי לכן נקרא היצר הרע מסית ומדיח, שמלבד שמסית את האדם להטות מדרך הישר, עוד זאת הוא מדיחו במה שמראה לו גודל התרחקותו אשר אין לקרב עוד חס ושלומו. אבל 'זאת תורת האדם' (שמואל ב' ז ט), להתחזק את עצמו לפי מדריגתו באמונה נסתרת, לפום שיעורא דיליה. וזהו, 'ויקחו לי תרומה', לשון התרוממות, בבחינת 'ויקחו', דהיינו אמונה נסתרת, ואחר כך יזכה למדריגת צדיקים בחינת 'תקחו', שתוכלו לדבר בבחינת 'אתה' לנוכח, אמן כן יהי רצון.

הנה מודעת זאת, שכל אחד מישראל הוא מאמין באמונה שלימה, וצריך להאמין שבודאי יש לו אמונה, אף שאינו מרגיש בה. מכל מקום, יאמין באמונה שלימה שבודאי הוא מאמין. ואין צריך ראייה ומופת על אמונה, רק היא בטבע כל אחד ואחד, כי ישראל הם מאמינים בני מאמינים'. את הדברים הללו דיבר בקדשו הרה"ק ר' שניאור זלמן מלאדי זיע"א בעל התניא (מאמרי אדמו"ר פרשיות, ח"ב עמ' תרנ"ו). אמנם, מדרכי היצר להמעיט אצל האדם את ערך עצמו, ובפרט בזמנים בהם אינו חס מספיק באמונה הטבעית המקננת בקרבו, ובכך לגרום לו לחוש רחוק מה' יתברך ולמעט בעבודתו ובתפילה לפניו יתברך, רחמנא לצלן.

את הדרך להילחם ביצר זה, ולהתחזק גם כאשר האמונה אינה משפיעה דיה על לבו ומוחו של האדם, למדנו בספר הקדוש 'לקוטי תורה', כפי שאמרם המגיד הקדוש רבי מרדכי מטשערנאביל זיע"א בפרשתו: 'ויקחו לי תרומה, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֶנּוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוֹמָתִי' (כה ב). שינה לשונו בזה, תחילה אמר 'ויקחו' לשון נסתר. ואחר כך אמר, 'תקחו' בלשון נוכח. הנה יש בחינת ענין לנוכח ביטו (משלי ד כה), דהיינו שיש לאדם אמונה זכה וברורה לנוכח, כמאמר הכתוב (תהלים טז ח), 'שוית' ה'

השבת נועם הנשמות השבת בפרשה בכבשונה של חסידות

השבת מרוממת האדם לראות בגדלות ה'

העולם, כדי לראות ברוממות ה' יתברך, שכן יום זה מוכיח יותר מכל, כי לא השתדלותנו היא המעמידה את העולם על תילו, אלא רצון השי"ת בקיום העולם

השבת היא הזמן המתאים ביותר לאתנחתא מכל ימות השבוע, אין טרדות ואין מחויבויות, כל שנותר הוא רק לנצל את רגעי השקט מהרדיפה אחרי חיי

ובריותיו.

עולם שברא את הכל, את כל הענינים שבששת ימי המעשה המעוררים את האדם לישא למרום עיניו לראות 'מי ברא אלה' (ישעיה מ כו). וברא גם את האדם שיהיה לו ההכרה הזאת, כי מלת 'תרומה' מורה על לשון התרוממות, היינו שיש בורא העליון על הכל, כמו שנאמר ב'מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון' (תהלים צב א-ג) נרמז במילות 'לשמך עליון' כי שבת היא ההכרה האמיתית שיש בורא עולם, העליון על הכל כנ"ל.

כלל זה נמצא רמוז בפרשתנו בספר הקדוש 'אמרי אמת' להרה"ק ר' יהודה ליב איגר מלובלין זיע"א: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם" (כח ב-ג). הסידרה הזו השביעית בספר שמות, בודאי מרומז לשבת קודש ודברנו מזה כבר. ועל כן מתחיל במילות 'ויקחו לי תרומה', כי בכל ששת ימי המעשה כל אחד ואחד הוא מוטרד בעסקיו. ושבת, היא ההכרה אמיתית שיש בורא

הלכה מהי הדרך להרבות בשמחה משנכנס אדר?

בראש חודש אדר, כדי לקיים בו 'משנכנס אדר מרבנים בשמחה'. ריבוי שמחה בדרך זו אינו שמחה של מצוה אחרת, ואין בו אלא שמחה של מצוה זו, להרבות בשמחה בחודש אדר.

בקהילות רבות נהגו, הן בחו"ל והן בא"י, לתלות מתחילת חודש אדר שלט גדול ומעוטר, שבמרכזו המילים 'משנכנס אדר מרבנים בשמחה'. הפוסקים שדנו במקורו של מנהג זה, כתבו שאף על פי שלא נמצא לו מקור כתוב בפוסקים הקדמונים, מכל מקום מנהג ישראל תורה, ומעלתו של מנהג זה מבוארת מעצמה, לקרוא באותיות גדולות הקוראות ככרוז, ולעורר את לבב בני ישראל לעסוק בענייניו הנעלים של חודש זה, ולהזכיר את מצוות השמחה גם לטרודים בפרנסתם ובענייני היום-יום עד שעל ידי כך נשכחת מלבם שמחת החודש.

מקורות: תענית כט. וספר המכתם שם; משנ"ב סי' תרפו סק"ח; נימוקי אורח חיים שם; הלולא דרבי אות ס' על מנהג מהר"א מסטרעטין; אפרקסתא דעניא ח"ב או"ח סי' לו אות ד, שמחת יהושע עמ' 7.

אנו עומדים בראשיתו של חודש אדר, עליו נאמר שמשנכנס מרבנים בשמחה, וכן הביא במשנה ברורה להלכה. הראשונים ציינו, שריבוי השמחה המתבקש אינו על ידי הוספה באכילה ושתייה, אלא לשמח לב עניים ואביונים, וכן להרבות בכל שמחה של מצווה. יש שעמד בהבדל בגמרא בין חודש אב לחודש אדר, שלענין חודש אב, בו יש למעט בשמחה, הגמרא מפרטת כיצד למעט, כגון בסחורה ובנין של שמחה, ואילו לענין חודש אדר שבו יש להרבות בשמחה אין הגמרא מבארת במה להרבות. וביאר, שבחודש אב אין למעט בשמחה בכל תחום, אלא רק בעניינים המפורטים בגמרא, שהרי עבודת ה' צריכה להיעשות מתוך שמחה. אבל משנכנס אדר מרבנים בכל שמחה שמשער כל אחד בלבו, ולא הזכירה הגמרא פרטים כלשהם, שמכך היה משתמע שאין להרבות בשמחה אלא בפרטים אלו ולא בדרכים אחרות, ובאמת מצוה בכל מה שאפשר להרבות שמחה של מצוה בלבו ובענייניו.

בכמה מחצרות צדיקים נהגו למנות 'רב של פורים'

שולחנו של אדם

ומוכן הדבר, שהחסידי האורה, כשמעו דברים כאלו איך נשבר לבו בקרבנו, וימס ויהי למים, ונשאר יושב כאבן דומם, עד שמרוב המרירות ושברון רוח, לא יכול לזוז ממקומו, עד שהרה"ק הבין שדי לפניו ה'ריצעפ'ט' הזה, וברך ברכת המזון. והחסידי נתעלף מרוב המרירות, עד שברוב יגיעות השיבו את נפשו. ומאז והלאה נעשה חסידי גדול, ובעל מדריגה, ואכל כל ימיו לשם שמים באמת ('אהל אלימלך' אות קעג).

*

רבונא דעלמא כולא

אכילתו של הרה"ק ה'אהבת ישראל' מויזניץ זיע"א עבודה גבוהה וקדושה היתה, והיה מקפיד לא להתכופף אל האוכל, ואף לא לקרב את הצלחת אליו. לאחר כל כף אוכל שלקח לתוך פיו הניח את הכף. אחד מנכדיו החשובים עקב אחריו כעשר שנים והבחין כי מעולם לא הכניס מזון לפיו אלא בידו הימנית. גם כשהיה פורס חלה מחתיכה גדולה עשה זאת רק בידו הימנית בלי סיוע השמאלית, אף שהדבר היה כרוך לפרקים במאמץ יתר. יהודי שנכח פעם בסעודה שסעד ביחידות בביתו סיפר, כי ראה את התרגושות ה'אהבת ישראל' בעת אכילתו. לפני כל כף עם מאכל שהגיש לפיו הכריז בדבקות: 'רבונא דעלמא כולא'. וסיפר הרה"ק ה'אמרי חיים' זיע"א, כי פעם בשעת הסעודה נכנס אליו יהודי נכבד ואיחל לו: 'בתאבון'. העיר לו על כך ה'אהבת ישראל': 'זה שנים רבות שאני עמל לאכול בלי תאבון ואתם מאחלים לי תאבון'. עוד סיפר כי יהודי כיבדו פעם בפירות מסוימים וביקשו שיאכלם כי הם טובים מאד, הפטיר ה'אהבת ישראל' ואמר: לא כל מה שטוב צריכים לאכול ('קדוש ישראל' פר' ד).

*

קדושה וטהרה בברכת 'מעין שלוש'

היה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א תמה למה אומרים הנוסח 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה' רק בברכת 'מעין שלוש' ולא בברכת המזון עצמה. והסביר ע"פ דברי הגמרא בברכות (לב:): חסידיים הראשונים היו

תיקון הרה"ק מלוינסק לחסיד שהיה לו תאוות אכילה

פעם אחת היה אצל הרה"ק רבי אלימלך מלוינסק זיע"א חסיד אחד שהיה עוסק בתורה ועבודה ובחסידות, רק שהרגיש רבו בו תאוות אכילה עוד לא נשבר אצלו. וקראוהו פעם אחת, והזמינו לאכול עמו ביחד ארוחת הבוקר. והלך החסיד בשמחה רבה, כי היה לו זכיה כזו לאכול ביחד סעודה עם רבו הקדוש. וערכו השולחן, ולא הניחו רק לחם שיפון, ראזיווע, ומלח וסכין. ונטלו ידיהם, וברכו ברכת המוציא.

ונטל הרה"ק פרוסת המוציא לתוך פיו הקדוש, וכמעט שבלעו התחיל הרה"ק להתמרמר, ויאמר לעצמו בזה הלשון: 'מלך, כולך, ראה נא איך אתה אוכל, ובאיזו תאוה מגונה אתה לועס הלחם, עד שאתה מתאוה לבלוע כל הלחם בפעם אחת, ובעיניך כבר חשקך ללעוס ולבלוע כל הלחם, ותאוותך גדולה מתאוות בהמה בעלמא', ועוד דברים כאלו. ואחר כך השיב, ויתנצל לנפשו, ויאמר: 'לא כן, אינני אוכל מחמת תאוה רק פשוט למלא רעבוני, ואם לא אוכל, לא אוכל אחר כך ללמוד ולעבוד את הבורא ב"ה, הנני אוכל פשוט להחיות את נפשי'. וחתך עוד כזית, ונתן לתוך פיו. וכמעט שגמר לבלוע, וישנה עוד הפעם כדברים הנ"ל, ואמר: 'מלך, מלך, את מי אתה מרמה, ולמי אתה מאנה ומטעה, באמרך שכוונתך באכילה זו רק להחיות נפשך ולעבוד את הבורא ב"ה הלא כל דברך שקר וכזב, והאיך אתה מאנה ומטעה את נפשך לבדך בעצמך לומר ולהתנצל בדברים בדוים וכזבים, הלא תראה בעיניך, כי אברייך וכל גופך מלאים תאוות בהמיות, ובפעם אחת חשקך לבלוע כל הגדול'. ועוד כדברים האלו וכדומה. ואיך מלאך לבך, עוד לבדות ולשקר ולומר, כי אתה אוכל לשם שמים'. והשיב לו לעצמו עוד הפעם: 'לא, לא, באמת אין אני אוכל מחמת תאוה, רק מה אעשה, הלא נבראתי קרוץ מחומר ובשר דם, ומוכרח אני לסלק לגופי ולהחומר את שלו, כי בלאו הכי לא יכול ולא ירצה לשמשני, ולא אוכל לחיות בלעדי הלחם. ובאמת אני אומר, כי אני אוכל פשוט לא לשום תאוה, רק מחמת ההכרח והשיעבוד להחזיק חיותי'. ונתן לתוך פיו כזית.

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

מתניכם הגורים

היה מעשה ששאל הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זיע"א את אחד האורחים שהסבו לשולחנו ב'קידושא רבא': במאי בעית ספי, בחמימי או בקרירי? השיב הלה: בשניהם! שאל הרבי: הייתכן? וכי ליהודי מותר הכל? והיכן 'קדש עצמך במותר לך'? למלל החסיד במורא: כאן הכל קדושה. נענע לו ה'בית ישראל' בראשו ואמר: איתא בספרים, בכל ימות השנה הגוף רוצה לאכול והנשמה מסרבת, הגוף נמשך לחומריות והנשמה משתוקקת רק לקדושה ולרוחניות. אכן בערב יום כיפור, שגם עצם האכילה מצוה, מסכימין שניהם יחדיו לאכול. כן הדבר גם כן בשולחן גבוה, כפי שאמרת פה הכל קדושה, כאן החשק לאכול יבוא גם הוא מצד הנשמה.

פעמים קרה שאי מי הושיט ידו מעצמו אל המאכלים שעמדו על השולחן. מיד העיר לו ה'בית ישראל': 'אכול כאיש יהודי'. או הזכיר את דברי הרמב"ם במנין המצוות (מל"ת קצה) 'שלא לאכול ולשתות כדרך זולל וסובא'. מאידך, כאשר משך מישהו את ידיו מן המאכלים, כדרך הצנועים, נוף בו שלא יצדק הרבה, שלא יתנהג דרך גאות. ויש שהתבטא בחריפות: 'אצלך כנראה מתגבר יצר הכבוד על יצר התאוה'.

ומרגלא בפומיה: 'וככה תאכלו אותו, מחניכם חגורים, כשבאים אל האכילה, צריך לאזור חלציו בגבורה (זיך גיט אונטער גארטלעך)', כדאיתא בזוהר הקדוש (פרשת עקב): 'שעת אכילה - שעת מלחמה'. והיה אומר משמו של הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א: כתוב (בראשית ט ג) 'כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, כירק עשב נתתי לכם את כל'. אמר הקב"ה לנח, מעכשיו שהתרתי לכם בשר למאכל, ראו שתאכלוהו כירק עשב בעלמא, דהיינו, בלי להתגשם. במיוחד בעת האכילה גופה, הוסיף פעם, חייב האדם לזיהר מאד שלא יתגשם חלילה. משל לטובע בנהר, וירד חברו הצילו. בודאי מחויב הוא לדעת כיצד לאחוז בו ולמשותו החוצה. ולא, עלול הטובע למשוך גם אותו למצולות. כן באוכל, יש מי שבא לעשות תיקונים על ידי האכילה ולהעלות ניצוצות הקדושה, אך למעשה המאכל מושכו אל ההנאה והתאוה החומרית.

פעמים, כשנוקק להציע לאחד מאורחיו מאכל נוסף משום 'ספק ברכות', דהיינו, שיפטור בברכה זו מין אוכל

שוהין שלש שעות, שעה אחת קודם התפלה ושעה אחת אחר התפלה וכו', שכן אם יש קביעות והכנה לדבר, אפשר לצמצם המוח ולכוון על הצד היותר טוב, כי אם שוהים קודם התפילה מתכוונים היטב לכוון בתפלה, והיו מתפללים בקדושה וטהרה בהתפשטות הגשמיות. וכן בסעודה של קבע ניתן להתכוון לכוון שהאכילה תהיה כמוזב ותעלה לגבוה, שכן קודם הסעודה יש לסדר את השולחן במפה ולחם מלח וסכין וכו' ואח"כ נטילת ידים, וממילא יכול לאכול בקדושה ובטהרה, וכן יכול ללמוד באמצע הסעודה ולעיין בספרים הקדושים. **אבל כשאוכלים דברי מזונות שלא בקביעות ואין סדר והכנה לזה ואי אפשר לצמצם המוח שכל מה שאוכל יהא בקדושה וטהרה, וכל כן אנו מבקשים אחר האכילה: לכל הפחות שברכנו תהיה בקדושה ובטהרה** ('בקדושתו של אהרן' ח"ב עמוד שנו).

*

אין לברך 'בתאבון' אלא 'לבריאות'

הרה"ק מתולדות אהרן זיע"א לא היה מבקש להביא לו אכילה ושתיה עד לעת זקנתו. ופעם אחת ישב בליל יום טוב הראשון דסוכות ודיבר דברי תורה, ואחר כך באמצע קרא לאחד ושאלו אם יש קצת מי סודה לשתות, ואמר אחר כך: מעולם לא בקשתי להביא לי שתיה של סודה וכו' אלא הרגשתי קצת צמאון כזה שהנני חושב כי נס הוא שאין זה באמצע יום הכיפורים. תמיד לא עשה עסק מאכילה ושתיה, ואם יש יש, ואם אין אזי חוזרים לסדר היום לתורה ועבודה. וככה נהג גם כן בבית חותנו בעל ה'שומרי אמונים' זיע"א, שעד שגמרו עבודת התפילה וכו' והכינו לפניו אכילתו כבר עבר רוב היום. והרבה פעמים נמשך זמן רב עד אשר היה לפניו לאכול והוא לא ביקש מימיו אף פעם להקדים לו האכילה, והתמיד כל הזמן בשקידת התורה, ומוזה השביע בצחצחות נפשו. **ופעם אחת נסע לארה"ב וכאשר נתארכה הדרך ולא טעם זה זמן רב, כאשר הגיע לבנין הנמל תעופה נתיישב לו בפניה צדדית וטעם מעט אכילה, ועבר שם אדם מודרני ואמר לו: 'בתיאבון'. והצטער מאד מזה ואמר: 'האם אכילתי בשביל הנאה, הרי אין רצוני אלא לכבוד השי"ת'. ואמר לו שהנכון הוא לומר 'לבריאות' ('חותמו של כהן גדול' עמוד רכו).**

*

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

ממקום גבוה, אז באם האדם ההוא אינו אוכל המאכל אשר נתגלגל בו בקדושה ובטהרה רק נמשך אחר תאוותו, אז לא די שאין יכולת בידו להעלותו, אכן גם כן יש מקום שיתקלקל האדם ההוא, ויפול בשחיתות קלקול הניצוץ ההוא, כִּי יִחַטָּא וְאָשָׁם באותו החטא אשר נתקלקל הניצוץ הזה.

ושמעתי מהרב הקדוש האלקי האב"ד דק"ק נשחזי זצוק"ל כי מפני זה יארע לבעלי תשובה שחוזרים לקלקולם אחר כך, מפני שאין נוהרין באכילתם לאכול בקדושה, ועל ידי כן הניצוצים המגולגלים בהמאכלים ההם מושכים אותם אחורנית. וכן אירע לאבותינו, כי בבואם לארץ מלאה כל טוב, ונמשכו אחר התענוג הגופני, אז חזרו לסוּרֵן להיות עובדי עבודה זרה, לסיבת אשר נתקלקלו מהניצוצות.

*

מנהגו של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מפרמישלאן זיע"א שאף כאשר לא הספיק לטבול במקוה קודם התפילה, הקפיד לטבול ולשים אזור למתניו בטרם יאכל את סעודתו, וטעמו עמו דאיתא בזהרר (עקב רע"מ רעב.) ששעת אכילה היא שעת מלחמה, וביאר על כך שכאשר ניגשים לתפילה, יודע גם הפחות שבישראל כי לדבר מצוה הוא הולך ומתכוון לכך כראוי, איש כפי מדרגתו. אבל האכילה נראית בעיני בני אדם כדבר ירוד ונחות, ואינם משימים ליבם לידע כי היא חלק גדול בעבודת השי"ת וגדלה מעלתה עד למאוד, אם רק ידע האדם להתכונן אליה כראוי ולהתבונן במעשיו בעת מעבדו ולכן צריכה היא הכנה יתירה.

ומובא בתורת המגיד (ש"ס שבת בשם פאר ישרים): בשם הרב הקדוש המגיד ממעזריטש זיע"א, אכל ועמד מתחייב בנפשו (קכט:). וקשה, דאנו רואים כמה בני אדם עומדים אחר האכילה ואין מתים, אך דענין אכילה הוא לברור ניצוצי הקדושה, וזה שאמרו שעת אכילה שעת מלחמה, דבאמת היא מלחמה גדולה, דאם זוכה ומעלה ומברר ניצוצי הקדושה, אז עולה ממדרגה למדרגה, משא"כ כשאינו מברר אזי הנצוצות הקדושים משפילים ומורידין אותנו, בענין שאין בידינו אלא כוונת אכילה של מנוח שהיא כוונה קטנה, לכך לא רצה המלאך לאכול

אחר שנסתפק אם לברך עליו, היה אומר לו: **אין לך מושג כלל מה טוב חלקך שנודמן לך עכשיו לאכול מה כדי לברך ברכה, במקום לברך כדי לאכול. והלא לפנים היו יהודים עובדי השם שכל אכילותיהם היו רק לצורך הברכה. אכלו כדי שיצטרכו לברך את ה'.** והיה דורש כמין חומר את הכתוב (במדבר טו ט) 'והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה', פירוש, אפילו כאשר נזקקים בהכרח לעניינים גשמיים, ללחם הארץ, גם אז יש לכוון אל הרוחניות - 'תרימו תרומה לה'.

החסיד האמיתי - גם באכילתו מבקש את ה'. כמו שהיה אומר עוד: זקני הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א, הסביר פעם, שיש חסידים אשר בסיום התפילה לבם נשבר, כי לא התקרבו כראוי אל השי"ת להכיר את אלקותו, והם פונים לסעודה כדי לנסות אולי ישיגו בכל זאת מה - אם לא את הבחינה של 'ידע שור קונהו', אזי לפחות את הדרגה של 'חמור אבוס בעליו' (פאר ישראל ח"א פרק יז).

* * *

עיקר עבודת האדם

כמה נמרצים הם דברי הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'נענסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך' (פרשת קרח): **ונראה, כי האדם ביותר צריך לקדש עצמו במאכל ובמשתה ובממון יותר מן התורה או תפלה, כי שם אין היצר הרע כל כך שולט מחמת שהוא עוסק בדבר קדושה, אבל בתאוות הגשמיות שהיצר הרע מצוי מאוד צריך פרישות יתירה שלא לבא חס וחלילה אל התגברות התאוה.**

ועוד לו שם (פרשת חיי שרה): והנה יותר צריך האדם להתחזק לקדש עצמו באכילתו ושתיתו בקדושה ובטהרה, שעל ידי זה הוא מוצא ניצוצות קדושות ועל ידי זה זוכה לחיים הנצחיים. וזהו שאמר אברהם אבינו עליו השלום להמלאכים (בראשית יח ד) 'והשענו תחת העץ', רצה לומר תחת עץ החיים, על ידי זאת 'ואקחה פת לחם', דהיינו על ידי אכילה כנ"ל.

ודבר חידוש, בשם הרה"ק מנשכזי זיע"א הביא הרה"ק ה'מאור ושמש' זיע"א (פרשת כי תבוא): באם יארע לאדם ניצוץ קדוש אשר נתקלקל הרבה, הגם כי הוא

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

כי אם למעט בכל היכולת בתענוגות בני האדם, כדי שלא ימשך אחריהם ויתבטל מעסק התורה כי כך דרכה של תורה פת במלח תאכל (אבות ו ד).

*

לא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם

וכך איתא במדרש תנחומא (נח ג): יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שבחר בישראל משבעים ואומות, כמו שכתוב (דברים לב ט) 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', ונתן לנו את התורה בכתב ברמז צפונות וסתומות ופרשום בתורה שבע"פ וגלה אותם לישראל, ולא עוד אלא שתורה שבכתב כללות ותורה שבעל פה פרטות, ותורה שבע"פ הרבה ותורה שבכתב מעט, ועל שבע"פ נאמר (איוב יא ט) 'ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים'. וכתב (שם כח יג) 'ולא תמצא בארץ החיים', ומאי 'לא תמצא בארץ החיים', וכי בארץ המתים תמצא, אלא שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה, אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'. וכך דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל. לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבע"פ, שנאמר (שמות לד כז) 'כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית', ואמרו חז"ל לא כתב הקב"ה בתורה 'למען הדברים האלה', ולא 'בעבור הדברים האלה', ולא 'בגלל הדברים', אלא 'על פי הדברים', וזו היא תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול, שהיא משולה לחושך, שנאמר (ישעיה ט א) 'העם ההולכים בחשך ראו אור גדול', אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול, שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור, ולעתיד לבא 'ואוהבו כצאת השמש בגבורתו' (שופטים ה לא).

ואיתא במסכת ברכות (ה): תניא, רבי שמעון בן יוחאי אומר, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין, אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא. תורה מנין, שנאמר (תהלים צד יב) 'אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו' וכו'. ופירש מהרש"א בחידושי אגדות: כי תענוגי עולם הזה הם ביטול התורה, כמו שאמרו 'כך היא דרכה של תורה פת' כו'.

אצלו, מש"כ באברהם באו המלאכים דוקא לאכול אצלו להתעלות על ידו.

* * *

בפרשת השבוע (פרשת תרומה) נאמר (שמות כה כג-ל): 'ועשית שֶׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֵתִים אֲרָכוּ וְאִמָּה רָחְבוּ וְאִמָּה וְחֲצִי קָמְתוּ. וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעִשִׂית לוֹ זָרְזָהָב סָבִיב. וְעִשִׂית לוֹ מִסְגֶּרֶת טַחֵף סָבִיב וְעִשִׂית זָרְזָהָב לְמִסְגֶּרֶתוֹ סָבִיב... וְנָתַתָּ עַל הַשֶּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנָי תָּמִיד'.

והארץ הרה"ק ה'בית ישראל' זיע"א ברמזים שיש בפסוקים אלו אודות חובת עבודת האכילה בקדושה ובטהרה, וכך דבר בקדשו (תש"ט): 'ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד', וכתב גם כן 'זה השולחן אשר לפני ה'', הרמז להתקדש האדם עצמו בענין אכילה. ואיתא בספרים שכונת האכילה לשם שמים, שיהיה לו כח לעבוד את ה', אבל יש יצר הרע והסתור, אבל בזה נרמז לחם הפנים לעוזר לאדם שיהיה אכילה בקדושה, וזה 'לפני תמיד', שיהיה האכילה לפני השי"ת. והענין שכתב 'תמיד' לרמז אפילו שאין בית המקדש קיים, כדאיתא 'שלחנו של אדם מכפר' הכוונה שאוכל לשם שמים. ועוד כתב (תש"ז): 'וכתיב מקודם 'ועשית לו מסגרת טחף סביב', הרמז על אכילה בקדושה. שלא יתגשם, כעין דאיתא בתנא דבי אליהו עד שיתפלל אדם כו', וזה המסגרת טחף סביב. איתא בגמרא 'המזבח עץ שלש אמות כו' וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'', פתח במזבח וסיים בשלחן, בזמן שאין בית המקדש שלחנו של אדם מכפר עליו. וזה פירוש לפני ה', כמו לחם פנים לפני תמיד, לזכור לאכול בקדושה.

*

ושוורש הדברים הובא בספר 'כלי יקר': ורמז עוד שהאוכל משולחן גבוה לא ימלא רסן בטנו ותאוותו אלא ישבור תאוותו ולא ישלים אל החומר כל מאויו, כי הצדיק אינו אוכל כי אם לשובע נפשו והמותר יחרים, ומטעם זה נזכר לשון שבירה אצל הלחם 'שברו לנו מעט אוכל' (בראשית מג ב), 'בשבירי לכם מטה לחם' (ויקרא כו כו), וזה טוב לאדם הן מצד הרפואה שלא ימלא האצטומא מאכל כאשר יוכל שאת כי דבר זה מזיק אל העיכול אלא יחסר כמו שליש מכדי שביעה, וזה יסוד לכל בריאות האדם, הן מצד מצוות ה' כי אין טוב לאדם

לכבוד

היכלי תורה

באמצעות בית דואר בית שמש

98310 תא דואר

בית שמש 99000

יש לחתום ולשלוח לפקס: 02-5349804 | או לשלוח לת.ד. 9359 בית שמש

בקשה להקמת הרשאה לחיוב חשבון

מספר חשבון בנק		סוג חש	קוד מסלקה
		סניף	בנק
		אסמטא/מס' מוזה/של הלקוח בחברה	
קוד המוסד		45548	
שם המוסד		היכלי תורה בע"מ	

לכבוד

בנק _____

סניף _____

("הבנק")

הרשאה כללית, שאינה כוללת הגבלות.

או- הרשאה הכוללת לפחות אחת מההגבלות הבאות:

תקרת סכום החיוב - ש"ח _____

מועד פקיעת תוקף ההרשאה - ביום ____/____/____

לתשומת לבכם: אי סימון אחת מהחלופות המוצגות לעיל, משמעה בחירה בהרשאה כללית, שאינה כוללת הגבלות.

1. אנו הר"מ _____ מס' זהות/ ח.פ. _____ ("הלקוחות")
שם בעלי החשבון כמופיע בספרי הבנק

מבקשים בזה להקים בחשבוננו הני"ל ("החשבון") הרשאה לחיוב חשבוננו, בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מדי פעם ע"י המוטב באמצעות קוד המוסד, בכפוף להגבלות שסומנו לעיל (ככל שסומנו).

2. כמו כן יחולו ההוראות הבאות:

א. עלינו לקבל מהמוטב את הפרטים הנדרשים למילוי הבקשה להקמת ההרשאה לחיוב החשבון.

ב. הרשאה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה בכתב מאיתנו לבנק, שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה לבנק, וכן ניתנת לביטול עפ"י הוראת כל דין.

ג. יהיה רשאים לבטל חיוב מסוים, ולבד שהודעה על כך תימסר על ידנו בכתב לבנק, לא יאוחר מ- 3 ימי עסקים לאחר מועד החיוב. ככל שהודעת הביטול ניתנת לאחר מועד החיוב, היכינו ייעשה בערך יום מתן ההודעה הביטול.

ד. יהיה רשאים לדרוש ממבנק, בהודעה בכתב, לבטל חיוב, אם החיוב אינו תואם את מועד פקיעת התוקף שנקבע בהרשאה, או את הסכומים שנקבעו בהרשאה, אם נקבעו.

ה. הבנק אינו אחראי בכל הנוגע לעסקה שבינינו לבין המוטב.

ו. הרשאה שלא ייעשה בה שימוש במשך תקופה של 24 חודשים ממועד החיוב האחרון, בטלה.

ז. אנו תענו לבקשתנו, הבנק יפעל בהתאם להוראות הרשאה זו, בכפוף להוראות כל דין והסכם שבינינו לבין הבנק.

ח. הבנק רשאי להוציא מן ההסדר המפורט בהרשאה זו, אם תהיה לו סיבה סבירה לכך, ויודיע לנו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו תוך ציון הסיבה.

אנו מסכימים שבקשה זו תוגש לבנק ע"י המוטב.

תאריך _____ חתימת הלקוח _____

אישור הבנק

מספר חשבון בנק		סוג חש	קוד מסלקה
		סניף	בנק
		אסמטא/מס' מוזה/של הלקוח בחברה	
קוד המוסד		45548	
שם המוסד		היכלי תורה בע"מ	

לכבוד

היכלי תורה בע"מ

ת.ד. 9359

בית שמש 99565

קבלנו הוראות מ- _____ לכבד חיובים בסכומים ובמועדים שיופיעו באמצע מגנטי שתציגו לנו מדי פעם כפעם, ואשר מספר חשבוננו-בנק יהיה נקוב בהם, והכל בהתאם למפורט בכתב ההרשאה.

רשמנו לפנינו את ההוראות, ונפעל בהתאם כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת וכל עוד לא תהיה מגיעה חוקית או אחרת לביצועו וכל עוד לא התקבלה אצלנו הוראה ביטול בכתב על ידי בעלי החשבון וכל עוד לא הוצאו/בעלי החשבון מן ההסדר.

אישור זה לא יפעל בהתחייבויותיכם כלפינו, לפי כתב השיפוי שנחתם על ידיכם.

תאריך _____ בנק _____ חותמת הסניף _____

למנויים בכרטיס אשראי

מס' כרטיס: _____ תוקף: _____/____/____

שם בעל הכרטיס: _____ ת.ז. _____

אוצר פניני החסידות

קרוב אליך הדבר מאוד!
הצטרף קנה אמניו

04-862-8888